

การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีค่อนวีนัยในตนเอง

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุตรพิท

อำเภออนุตรพิท จังหวัดอุบลราชธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

พรรณทิพย์ พันทอง

26 พ.ธ. 2534

33996

เสนอมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษ
ามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

เมษายน 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*กรรณ*.....ประธาน

(รศ. กมลรัตน์ กรรณ)

.....*ญ*.....กรรมการ

(ดร. ญ โยเหลา)

คณะกรรมการสอบ

.....*กรรณ*.....ประธาน

(รศ. กมลรัตน์ กรรณ)

.....*ญ*.....กรรมการ

(ดร. ญ โยเหลา)

.....*อ. พรรณพิศ วาณิชการ*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ. พรรณพิศ วาณิชการ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*สมพร บัวทอง*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่.....2.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ. 2534.....

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ก็เพราะความกรุณาของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และ คร. คุงฎิ โยเหลา ที่เอาใจใส่ให้คำแนะนำ ขอดิเคเห็นและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอย่างคิยง ผู่วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พรหมพิศ วาณิชการ อาจารย์สำเรีจ จันทรโอกุล และ อาจารย์ทองพรรณ โมฬีชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผูชี้แนะตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ใหญ่ คณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนพุทธริก ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการทดลอง เป็นอย่างคิ

ขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารโครงการเพชรในตมที่อนุมัติเงินจำนวน 5,000 บาท เพื่ออุดหนุนงานวิจัยชิ้นนี้ และขอบคุณนิสคโครงการเพชรในตม ที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าในช่วงที่มีโอกาสอยู่ร่วมกัน

ขอขอบคุณ คุณวิสุทธิ์ วัฒนสิน และ เพื่อน ๆ ร่วมวิชาเอกที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนควยก็ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาค้นควา

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู่วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิคา - มารกา ครู - อาจารย์ นูวางรากฐานการศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย จนกระทั่งปัจจุบัน

พรพรตพิทย พันธ์ทอง

1	บทนำ.....	1
	คำนำ.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมุติ.....	8
	ความหมายของบทบาทสมมุติ.....	8
	ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมุติ.....	10
	หลักในการนำบทบาทสมมุติไปใช้ในการเรียนการสอน.....	14
	ขอบเขตของการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ.....	14
	ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ.....	16
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมุติ.....	19
	งานวิจัยในประเทศ.....	19
	งานวิจัยในต่างประเทศ.....	21
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง.....	23
	ความหมายของวินัยในตนเอง.....	23
	ทฤษฎีพัฒนาการของวินัยในตนเอง.....	24
	ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ คอล์เบอร์.....	25

การส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง	27
คุณค่าและความสำคัญของวินัยในตนเอง	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง	29
งานวิจัยในประเทศ	29
งานวิจัยในต่างประเทศ	30
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	33
ประชากร	33
กลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	34
การหาคุณภาพของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง	38
แบบแผนการทดลอง	39
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4 ผลการทดลองและการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	66
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	66
การดำเนินการทดลอง	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	68
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	71

บรรณานุกรม..... 73

ภาคผนวก..... 81

ประวัติของผู้วิจัย..... 142

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท และบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท.....	47
2	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท.....	48
3	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 1 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท.....	50
4	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 2 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท.....	51
5	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 3 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท.....	52
6	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 4 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท.....	53
7	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท.....	54
8	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 1 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท.....	56
9	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 2 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท.....	57
10	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 2 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท.....	59

11	เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 กับที่ 4 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท.....	59
12	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองก่อนและหลัง การไช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2.....	60
13	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในคานที่ 1 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบ ไม่มีบทของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2.....	62
14	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในคานที่ 2 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบ ไม่มีบทของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2.....	63
15	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในคานที่ 3 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบ ไม่มีบทของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2.....	64
16	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในคานที่ 4 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบ มีบทและบทบาทสมมุติแบบ ไม่มีบทของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2.....	65

คำว่า

การพัฒนาประเทศจะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งสามารถทำได้โดยการให้การศึกษา (ปัจจุ สดสง่า. 2531 : 11) การศึกษาที่สมบูรณ์นั้นควรเริ่มปลูกฝังและให้พื้นฐานที่ดีตั้งแต่เยาว์วัย ทั้งในทางวิชาความรู้ที่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตในสังคมและทางคุณธรรมจริยธรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม (สุนทร วรรณพงศ์. 2528 : 3) ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์เฉพาะของการสอนจริยศึกษาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2 ข้อ คือ 1. ให้สามารถควบคุมกาย วาจา ใจ ให้อยู่ในขอบเขตที่ดีงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเองและสังคม 2. ให้สามารถรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและปฏิบัติตนเป็นนิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2528 : 7) แต่ในรายงานการวิจัยโครงการติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รุ่นแรกของหลักสูตรพุทธศักราช 2521 เมื่อปลายปีการศึกษา 2532 ปรากฏว่าคุณลักษณะของนักเรียนที่ต้องปรับปรุงและเป็นจุดถ่วงของนักเรียนที่ควรแก้ไขเป็นอันดับแรก คือ การขาดระเบียบวินัย (กรมวิชาการ. 2533 : 11) ซึ่งจากผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการสอนจริยศึกษายังไม่สมบูรณ์พอในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ คือ การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาในปัจจุบันยังเป็นการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน ครูส่วนใหญ่เน้นให้นักเรียนจำเนื้อหามากกว่าการสร้างควมสำนึกในจริยธรรมและไม่เน้นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ. 2524 ก : 29) ครูไม่พัฒนาวิธีการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ยังคงยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง

วิธีถ่ายทอดความรู้ของครูบางครั้งไม่เป็นที่น่าสนใจ ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นการถาม - ตอบและอธิบาย (ถวัลย์ มาศจรัส. 2527 : 9) และครูส่วนใหญ่ที่สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไม่มีการใช้สื่อการสอน (กรมวิชาการ. 2524 : 25)

จากปัญหาคำถามการสอนจริยศึกษาคงกล่าว ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาคำถามหลายประการ เช่น นักเรียนไม่ให้ความสนใจในการเรียนเท่าที่ควร เมื่อหน่ายต่อการเรียน เพราะไม่ทราบว่าเมื่อเรียนไปแล้วจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ขาดความรับผิดชอบ ขาดความมีวินัยแก่ตน ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น (เป็นใจ เลขาวิมล. 2521 : 145) ก้าวร้าวสิทธิของผู้อื่น ขอบอกสิทธิ ไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม (ลิขิต วีระเวทิน. 2516 : 3) ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขาดคุณธรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นข้อชี้บ่งว่าบุคคลขาดวินัยในตนเอง เพราะวินัยในตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองนี้เป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรมทุกประเภท โดยคุณธรรมต่าง ๆ นั้นเป็นความสามารถในการควบคุมตน ฉะนั้นการมุ่งปลูกฝังให้บุคคลมีวินัยในตนเองจึงเป็นทางหลักของการเสริมสร้างจริยธรรมของบุคคล (ทองเกื้อน พันธุมนาวัน. 2529 : 58 - 60)

เพื่อให้การสอนจริยศึกษาบรรลุจุดประสงค์ตามหลักสูตร จึงมีผู้ให้แนวทางในการสอนไว้พอสรุปได้ดังนี้ การสอนจริยศึกษาให้โดดเด่นก่อให้เกิดรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลและการตัดสินใจด้วยตนเอง (สุลักษณ์ ศิวรักษ์. 2527 : 99) โดยครูควรให้นักเรียนมีบทบาทรวมในการสอน เช่น ให้นักเรียนอภิปรายถกเถียงและหาข้อสรุปที่เป็นความเห็นของกลุ่ม (เมธี ปิณฑนันท. 2524 : 58) ครูควรเน้นให้ผู้เรียนได้คำนึงถึงผลของการกระทำของตนที่จะเกิดกับผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวมเสมอ ไม่ควรมองเฉพาะผลที่จะเกิดกับตนเองเท่านั้น (วรรณภา ศิริทรัพย์ากร. 2526 : 47) และ สุนน อมรวิวัฒน์ (2523 : 24) ให้ความสำคัญเห็นว่า วิธีการปลูกฝังจริยธรรมในรูปแบบของการศึกษาน่าจะพึงเล็งกิจกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติ

ของผู้เรียนมากขึ้น การสอนไม่ควรจำกัดอยู่แค่เฉพาะการบรรยาย การถามตอบ
แต่น่าจะเป็นการแสดงบทบาทสมมุติ การสร้างสถานการณ์จำลอง การตั้งประเด็น
อภิปรายและแก้ปัญหา

จากการศึกษาการใช้บทบาทสมมุติผู้วิจัยพบว่า เป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจและ
น่าจะนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองค่า ทั้งนี้เพราะเป็นการนำ
เอาสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาเป็นสถานการณ์ในห้องเรียนให้นักเรียนได้ทดลอง
แสดง ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงแก่นักเรียนที่จะต้องแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นทุกบทบาท
หลังจากนั้นมีการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น จึงทำให้เด็กสนใจเรียน
และสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งจากผลควรวิจัยที่นาน
มา เช่น งานวิจัยของธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทดลองนำ
บทบาทสมมุติไปใช้ยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมและความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิพันธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏว่าการใช้บทบาท
สมมุติทำให้จริยธรรมและความสามัคคีพัฒนาได้มากขึ้น

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคบทบาทสมมุติมาใช้พัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยใน
ตนเองค่า โดยจะทดลองใช้ทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบทเปรียบเทียบกันว่าวิธีใดจะ
เหมาะสมกับเด็กในวัย 10 - 11 ปี ซึ่งเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เพราะยังไม่มีผู้ใดเคยวิจัยเปรียบเทียบ 2 เทคนิคนี้มาก่อนว่าวิธีใดจะดีกว่าหรือ
เหมาะสมกว่ากัน และจากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเคยสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มักจะประพฤติชั่วล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น หนีบ
ของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ขออนุญาตก่อน ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ไม่เขาคิวรอ
ในระหว่างรอส่งงานหรือเขาคิวรออาหารหรือรอรับอาหาร ไม่ตรงเวลาในการนัด
หมาย มาโรงเรียนสาย ไม่ยอมรับผิดในการกระทำของตนเอง พฤติกรรมที่ละเลย
ต่อระเบียบวินัยเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงขาดวินัยในตนเองค่าซึ่งจำเป็นต้อง
ปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อจะได้ปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยและนำเอาระเบียบวินัย
ที่ได้ฝึกฝนนี้ออกไปปฏิบัติจริงในชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและ

โรงเรียนแล้ว ยังอาจจะเป็นส่วนช่วยชักนำให้ประชาชนในชุมชนประพฤติปฏิบัติตามไปด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยส่วนรวมและแต่ละ คำนก่อนและหลังการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบท
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยส่วนรวมและแต่ละ คำนก่อนและหลังการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยส่วนรวมและแต่ละ คำนที่ได้รับการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบทและแบบไม่มีบท

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละ คำนสูงขึ้นหลังจากได้รับการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบท
2. นักเรียนมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละ คำนสูงขึ้นหลังจากได้รับการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท
3. นักเรียนที่ได้รับการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบทมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละ คำนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการให้การแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในการนำวิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบทไปใช้ในการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาค่านวินัยในตนเองต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ใ้มาโดยสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาความมีวินัยในตนเองโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ 2 วิธี คือ

3.1.1 การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบท

3.1.2 การแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ วินัยในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทสมมุติ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการแสดงที่มีการกำหนดสถานการณ์สมมุติขึ้นมา มีการกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น โดยไม่มีการขอมลล่วงหน้ามาก่อน ผู้แสดงสวมบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง บทบาทสมมุติมีขั้นตอน

ในการแสดงตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ครูกำหนดขอบเขตและสถานการณ์ให้ชัดเจน แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง ครูขออาสาสมัครที่จะแสดงตามบทบาท จักฉากเตรียมผู้สังเกตการณ์ เริ่มแสดงจนกระทั่งสิ้นสุดการแสดง ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์เปิดเผยความรู้สึกและความคิดอย่างตรงไปตรงมา ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้แสดงแสดงเพิ่มเติมตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่ม ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุป ครูสรุปเพิ่มเติม ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

บทบาทสมมติแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ บทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) บทบาทสมมติแบบมีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์และแนวทางในการแสดงบทบาทสมมติไว้ให้ผู้เรียนแสดงไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่ครูเตรียมไว้ โดยแสดงตามบทตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีนี้ใช้ในกลุ่มทดลองที่ 1 โดยใช้ขั้นตอนและเวลาดังกล่าวข้างต้น

2) บทบาทสมมติแบบไม่มีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์ไว้แต่ไม่กำหนดแนวทางในการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่าควรแสดงอย่างไร โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงตอบโต้ในสถานการณ์อย่างอิสระตามความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนเอง ซึ่งวิธีนี้ใช้ในกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้เวลาทั้งหมดเท่ากับกลุ่มทดลองที่ 1 แต่ไม่กำหนดเวลาในแต่ละขั้นตอน

2. วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมโดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งเร้าภายในตนเองเป็นอุปสรรคก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ ในที่นี้ลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลไม่ประพฤติปฏิบัติก้าวกายหรือล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่คัดสินใจแทนบุคคลอื่น

2.2 มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม หมายถึง การที่บุคคลประพฤติปฏิบัติโดยไม่ขัดกับกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคมทั่วไป รวมถึงปฏิบัติตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ทั้งก่อนหน้าและสืบหลัง เช่น การเข้าคิว การไม่เดินลัดสนาม

2.3 มีความตรงต่อเวลา หมายถึง การที่บุคคลทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ตรงกับเวลาหรือในสำเร็จตามเวลาที่กำหนดให้ เช่น มาตรงตามเวลานัดหมาย ส่งการบ้านตามเวลาที่กำหนด

2.4 ขอมรับการกระทำของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้ว่าสิ่งที่ได้กระทำลงไปนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีและเต็มใจที่จะแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีนั้น ๆ เช่น ขอมรับผิดเมื่อกระทำความผิด ขอมรับผลงานที่ได้กระทำไปทั้งที่ถูกต้องและที่ผิดพลาด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

ความหมายของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนวิธีหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

แชฟเทลและแชฟเทล (ฉลวยศรี มีใจเย็น. 2526 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84) ในความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมอย่างดั่งแท้ และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแบ่งไว้ควมवलประสมการณและกลวิธีแก้ปัญหาหลายคาน เช่น การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านชั้นตอนต่าง ๆ คือ การเลือกบทบาทที่เหมาะสม การแสดงบทบาท ปฏิกริยาตอบสนองที่ผู้ที่มีต่อบทบาทที่แสดง และการสรุปนำไปใช้ / นอกจากนี้ เทเลอร์และวอลฟอร์ด (ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. 2532 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Taylor and Walford. 1974 : 19) ในความหมายไว้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด และยังช่วยให้ผู้เรียนรู้ความต้องการที่ซ่อนเร้นภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ แรงจูงใจ ความต้องการซึ่งจะมีผลต่อการทำงานและการตัดสินใจของกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองต่อบุคคลอื่น ต่อสังคม เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และทำให้ครูไ้รู้จักนักเรียนยิ่งขึ้น ชารัน (Sharan. 1976 : 160) มีความเห็นว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจักแสดงขึ้นเพื่อมุ่งสำรวจปัญหาค้นสังคม ซึ่งจะนำมาเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนา

ความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในภายหลัง

ลี (ฉลวยศรี มีใจเย็น. 2526 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Lee. 1974 : 3.16) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมุติ หมายถึง การเรียนรู้จากการบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมุติจะต้องคิดคำพูดและแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทจะกระทำซ้ำใหม่ไ้จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

ทิศนา ชมมนิ (2519 : 41) กล่าวว่า บทบาทสมมุติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมุติและบทบาทสมมุติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรมมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ และ สุนน อมรวิวัฒน์ แรมสมร อยู่สถาพร และ โสภพรณ ชัยสมบัติ (2526 : 99) ให้ความหมายของบทบาทสมมุติไว้ว่าเป็นเครื่องมือและวิธีสอนอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมุติเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมุติขึ้นมานั้นมักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผุดผกมาควย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติโดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง และ ประหยัค จิระวรพงศ์ (2521 : 97) กล่าวถึงบทบาทสมมุติไว้ว่า เป็นการแสดงที่ไม่มีการเตรียมตัวก่อน แสดงไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่กำหนด ผู้แสดงต้องพยายามหาวิธีการแก้ปัญหาให้ได้ การแสดงบทบาทจะให้ผู้เรียนในหลายโอกาส เช่น เป็นการเตรียมพร้อมที่จะแก้ปัญหาบางอย่างในอนาคต การถ่ายทอดข้อเท็จจริง การวิเคราะห์สถานการณ์

บางอย่าง ความเห็นของผู้อื่น ควรให้ผู้เรียนแสดงบทบาทโดยอิสระ เว้นไว้แต่กรณีที่มีผู้แสดง เกิดการกีดกันมองว่า จะไม่สามารถแสดงต่อไปได้จึงไม่ปล่อยให้แสดงต่อไป

คมเพชร จิตรสุกุล (2521 : 82 - 83) กล่าวถึงบทบาทสมมุติว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง โดยบทบาทสมมุติเป็นกระบวนการสื่อสารในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง

จากความหมายของบทบาทสมมุติทั้งที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมุติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการแสดง ที่ครูกำหนดสถานการณ์สมมุติขึ้น มีการกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น โดยไม่มีการขอมลล่วงหน้ามาก่อน ผู้แสดงสวมบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมุติ

การแสดงบทบาทสมมุติเป็นสิ่งที่ครูนำมาใช้ช่วยในการสอนได้มาก เพราะบทบาทสมมุติช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หลายอย่าง ดังที่ วิภา วิสเพ็ญ (2529 : 3 - 5) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมุติไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมมุติขึ้น จะเข้าใจตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าตนเองมีความสามารถในการแสดงออกทั้งทางกายวาจาและทางอารมณ์เพียงใดตนเองมีความกล้า มีความเชื่อมั่น มีความสามารถทางด้านการใช้ภาษา การแก้ปัญหาและการตัดสินใจเพียงใด เมื่อทราบแล้วจะพยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
2. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น บุคคลบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกต่อหน้าผู้อื่นเลย ไม่ว่าจะเป็นการพูด การ

แสดงละคร โท้วาทีหรือการแสดงในรูปแบบใด การแสดงบทบาทสมมุติเป็นการแสดง
สั้น ๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้โดยไม่ยากนักเมื่อมีโอกาสแสดงออกจะทำให้รู้สึกว่าการแสดง
ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะแสดงออกต่อไปทั้งทางคานวาจาและ
ท่าทาง

3. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจบุคคลอื่นที่ตนเกี่ยวข้องกับควมที่ยิ่งขึ้น โดย
ปกติแล้วบุคคลก็มักจะแสดงบทบาทของตนเองตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ
แต่เมื่อต้องมาสวมบทบาทของผู้อื่น จะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร
คิดอย่างไร ตัดสินใจอย่างไร ทำให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ดีขึ้น รู้จัก
เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน เมื่อกองคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น
ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางตนในสังคมดีขึ้น

4. การแสดงบทบาทสมมุติจะช่วยให้คนในกลุ่มเกิดความใกล้ชิดสนิทสนม
เป็นกันเอง มีความสามัคคีปรองดองกัน การแสดงบทบาทสมมุติเป็นการแสดง
เป็นการเล่นร่วมกัน จึงต้องช่วยเหลือ วางแผน จักฉันท จักขม จักสอานที่
กำหนดตัวแสดงและแสดงร่วมกัน ทำให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมและมีความสามัคคี
ปรองดองกันยิ่งขึ้น

5. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การแสดง
บทบาทสมมุติมักจะต้องการกำหนดสภาพการณ์ต่าง ๆ ขึ้นให้แสดง ในชีวิตจริงคนเรา
อาจจะไม่สบายใจนักกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่เมื่อต้องสวม
บทบาทในสภาพการณ์ที่สมมุติขึ้น ต้องแก้ปัญหา ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จะช่วย
ให้เข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

6. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจดีขึ้น
บทบาทสมมุติส่วนใหญ่จะมีเหตุการณ์ชักนำหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาแฝงอยู่ ผู้
แสดงบทบาทจะต้องใช้ความคิด ใช้วิจารณญาณและไหวพริบต่าง ๆ แก้ปัญหาให้
คลี่คลายลงไป การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจก็มีหลายอย่างต่าง ๆ กัน เช่น ผู้
แสดงกลุ่มหนึ่งมีวิธีแก้ปัญหาหรือตัดสินใจอย่างหนึ่ง แต่ในสภาพการณ์เดียวกันหรือ

ปัญหาเดียวกัน ผู้แสดงอีกกลุ่มหนึ่งจะมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไปอีก ทำให้ผู้แสดงไ้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจหลาย ๆ วิธี นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง

7. ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญ ๆ ให้กับผู้แสดงบทบาท สถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นให้แสดงบทบาทนั้นมักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและคุณธรรมต่าง ๆ การแสดงบทบาทจะช่วยให้ผู้แสดงไ้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองจากการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ หลังจากการแสดงบทบาทแล้วมักจะมีการอภิปราย ประเมินผลการแสดง วิเคราะห์การแก้ปัญหา การตัดสินใจ กิจกรรมในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจค่านิยมต่าง ๆ มากขึ้น

8. ช่วยให้เข้าใจเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น ตามปกติแล้วการที่มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมา นั้นมักจะมีสาเหตุหรือแรงผลักดันอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่ผู้แสดงสวมบทบาทที่ตนเองต้องตกอยู่ในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ ต้องใช้วาจา การแสดงท่าทาง และการตัดสินใจออกไป จะทำให้มีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ดีขึ้น เมื่อเข้าใจไ้ก็ไ้สามารถให้อยู่ในความพลั่งพลาของบุคคลอื่น ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นไ้ไ้ยิ่งขึ้น

9. ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันในหลาย ๆ กรณี มนุษย์เรไ้มีความคิด มีความรู้สึกเจ็บที่เจ็บไว้ในใจไม่อาจแสดงออกไ้ การแสดงบทบาทจะช่วยให้ผู้แสดงไ้ระบายความในใจออกมา ทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทไ้รับรู้ ไ้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ครูจะเข้าใจนักเรียนดีขึ้น นักเรียนเองก็ไ้เกิดความเข้าใจในตัวครู นอกจากนั้นในระหว่างนักเรียนคุยกันก็จะเข้าใจกันไ้ยิ่งขึ้นอีกด้วย และยังช่วยให้ผู้แสดงไ้มีความรู้สึก มีทัศนคติที่ไ้ต่ตนเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น เพราะนอกจากแสดงบทบาทเหล่านั้นจะช่วยให้ไ้สำรวจจุดจุดเด่นของผู้อื่นและตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขไ้ดีขึ้น ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไ้ด้วยความผาสุกยิ่งขึ้น

10. การแสดงบทบาทสมมุติช่วยให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ เกิด

ความสนุกสนาน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ การแสดงบทบาทสมมุติ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ฝึกแสดงออกทั้งทางกายวาจา ทาทาง ความคิด ทำให้การเรียนมีชีวิตชีวา ผู้แสดงได้มีโอกาสสวมบทบาทในชีวิตจริงได้ดียิ่งขึ้น

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522 : 11) กล่าวถึงประโยชน์จากการแสดงบทบาทสมมุติว่า เป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนไ้รู้ถึงความขัดแย้งและความเป็นจริงของโลกจากสถานการณ์สมมุติที่ครูจัดขึ้น ช่วยในการสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย สังคม ภาษาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ นกั สัตยธรรม (2524 : 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมุติจะทำให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม ไหวพริบในการแสดง ส่วน ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14 - 15) ให้ความเห็นว่า การแสดงบทบาทสมมุติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจน เพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมุติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงควบ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปรายและวิเคราะห์เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจและสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมุติที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมุติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เข้าใจความรู้สึกของตนเองมากขึ้น รู้ถึงสาเหตุของพฤติกรรม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ตลอดจนมีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น โดยที่ผู้เรียนจะมีโอกาสทดลองฝึกการปฏิบัติตนในสังคมหลาย ๆ บทบาท เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522 : 27 - 29) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. เรื่องที่นำมาใช้ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินไป เป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
3. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
4. การแสดงบทบาทสมมติจะไต่ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติ เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

ขอบเขตของการสอนโดยบทบาทสมมติ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 146) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ผู้แสดงควรได้รับการเตรียมตัวอย่างดี นอกจากกลุ่มจะมีความสามารถในการรับรู้และใจกว้างพอที่จะทดลองไปพร้อม ๆ กัน
2. สถานการณ์ที่ใช้ควรเป็นจริง ทำได้และชัดเจนพอสำหรับสิ่งที่ต้องการสอน
3. ปกติผู้แสดงมักแสดงร่วมกับบทบาทของตน ซึ่งจะทำให้บทบาทสมมติกลายเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้แสดงจะต้องตระหนักว่า บทบาทเหล่านั้นควรตีแผ่ความเป็นจริงเท่าที่จะทำได้
4. การใช้บทบาทสมมติ อาจเป็นวิธีที่สิ้นเปลืองเวลา ปกติแล้วกระบวนการของการสอนแบบนี้คงใช้เวลาอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมง

5. บทบาทสมมุติของอาคันจินตนาการของกลุ่มควยพอสสมควร
6. บทบาทสมมุติของการบรรยายภาคที่อิสระในการอภิปรายและซักถาม
7. บทบาทสมมุติเป็นวิธีที่อาศัยกระบวนการกลุ่ม ไม่ใช่การชี้แนะของใครคนใดคนหนึ่ง และไม่ใช่อำนาจสำหรับใช้ในการทำให้ผู้เรียนเพิกเฉล
8. การใช้บทบาทสมมุติให้โดยผล ควรให้กลุ่มได้เกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันก่อนเพราะถ้าผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกัน ทำให้ปฏิบัติยากต่อการแสดงบทบาทที่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

สุจิตรา บัวคำภา (2525 : 20) ได้กล่าวถึงการนำการแสดงบทบาทสมมุติมาใช้ในการเรียนการสอนว่า บทบาทสมมุติมี 2 วิธี คือ

1. การใช้บทบาทสมมุติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบาท คิยบทบาทขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด

2. บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้สอนไม่ได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงคิยบทบาทขึ้นมาเองตามเนื้อเรื่องที่กำหนด

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 146) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทสมมุติที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนว่าแบ่งออกได้ 2 วิธี คือ

1. กำหนดสถานการณ์และแนวการแสดงไว้แต่ผู้แสดงยังคงมีโอกาสตอบโต้ในสถานการณ์ด้วยตนเอง เช่น สถานการณ์ที่กำหนดคือความล่าช้าบางอย่างไว้

2. กำหนดสถานการณ์ไว้แต่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงตอบโต้ในสถานการณ์ด้วยตนเองอย่างมีอิสระมากกว่า เพราะไม่ใช่ว่าแนวทางไว้ว่าควรแสดงไปในทางบวกหรือทางลบ ได้แก่ สถานการณ์ที่ระบุแค่สิ่งแวกล้อม ไม่กำหนดเจตคติที่ผู้แสดงพึงมี

ทิศนา แฉมณี (2519 : 43 - 44) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมุติในการเรียนมี 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1. การใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมุติเข้ามาช่วยในการสอนโดยที่ผู้สอนได้เตรียมบทมาล่วงหน้า หวังจะให้ผู้เรียน

ไ้เรียนไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่เตรียมไว้ เช่น ครูเตรียมว่าจะใช้บทบาทสมมุติช่วยในการสอนให้เด็กเรียนใครจักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ครูจะเตรียมสถานการณ์สมมุติมาล่วงหน้าและเตรียมบทบาทมาอย่างเรียบร้อย เมื่อเขาสอนครูจะสอนและใช้บทบาทสมมุติตามขั้นตอนที่เตรียมมา

2. การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมุติเป็นเครื่องมือช่วยในการสอนตามวาระและโอกาสที่อำนวย ครูไม่ได้เตรียมบทบาทมาให้เด็กเรียนล่วงหน้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติไว้ 2 วิธี คือ

1. บทบาทสมมุติแบบมีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์และแนวทางในการแสดงบทบาทสมมุติไว้ให้เด็กเรียนแสดงไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่ครูเตรียมไว้ โดยแสดงตามบทตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้

2. บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์ไว้แต่ไม่ให้แนวทางในการแสดงบทบาทสมมุติไว้ว่าควรแสดงอย่างไร โดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนได้แสดงตอบโต้ในสถานการณ์อย่างอิสระตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ

ทิศนา ขัมมณี (2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมุติทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบท มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1) การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ในขั้นนี้ครูควรจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการชี้ให้เด็กเรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2) การกำหนดสถานการณ์สมมุติและบทบาทสมมุติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้วครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมุติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น และอาจเขียน

บทบาทหรือไม่เขียนบทบาทที่จะให้ผู้เรียนแสดงตามเนื้อเรื่องที่กำหนด บทบาทสมมุติที่เขียนขึ้นนี้ควรจะสามารถช่วยผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1) การอ่านเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือผู้เขียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะสอน ในขั้นนี้ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมุติให้ผู้เรียนฟัง การเล่าเรื่องอันเครื่องนี้จะเป็นไปมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและสถานการณ์ที่ตั้งไว้

2) การเลือกตัวแสดง การเลือกตัวแสดงอาจเป็นได้ 2 ลักษณะ คือ อาจจะเลือกตัวแสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงและลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาได้ก็เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้นักเรียนและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น การเลือกตัวแสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3) การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นก็เป็นการจัดฉากแบบสมมุติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะง่าย ๆ โดยเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว ไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4) การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การให้บทบาทสมมุติในการเรียนนั้นช่วยให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาที่จริง แต่ครูต้องไม่ลืมว่าการเรียนนี้ไม่ใช่เพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว ครูควรช่วยผู้เรียนหาคำสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้นการเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ค่อยได้เท่าที่ควร

5) การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมุติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงก็จะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น

ครูจำเป็นต้องช่วยชี้แจงความตื้นตัน ประหม่าและความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไป
ด้วยวิธีต่าง ๆ

6) การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดง
ได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการชักกลางคันนอกจากในกรณีที่
ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูหรือผู้กำกับการแสดงอาจเข้าไปช่วยไปตามโอกาส

7) การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครู
หรือผู้กำกับการแสดงควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเป็นเยื่อไป
จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำให้ในกรณีต่อไปนี้

7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่กลุ่มที่จะนำมา
วิเคราะห์และอภิปรายได้

7.2 กลุ่มพอจะเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามี
การแสดงต่อไป

7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะจะเกิดความ
เข้าใจผิดบางประการ

7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกัน
ระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปไหน มักจะ
ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความ
รู้สึกและเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น
การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก
และพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มองว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี
อย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดงออกคือการฝึกทักษะการแสดง การ
เรียนรู้อะไรหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้สำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนให้คิดและ
หาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หรือถวาทนาการแสดงครั้งแรกยังไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมได้เพื่อคุณลักษณะอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นครูสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวของให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวของกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทสมมุติ

งานวิจัยในประเทศ

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522 : 66 - 67) ได้ศึกษาการแสดงบทบาทสมมุติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการรักษาความสะอาดและความสวยงามของธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมดาไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติมีความสนใจและกระตือรือร้นต่อการเรียนมาก กล้าแสดงออกมากขึ้น สนุกสนานในการเรียนและมีพฤติกรรมที่ดีในการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณสนามหน้าห้องเรียน

สุจิตรา บัวคำภา (2525 : 51 - 53) ได้ศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัด

อุตรกิตต์ จำนวน 74 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนควบการใช้การ
แสดงบทบาทสมมุติและไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 กล่าวคือ นักเรียน
โรงเรียนวัดน้ำใสที่เรียนควบการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีทัศนคติเชิง
จริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนโรงเรียนวัดโคกใหม่
มีทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า
การสอนควบการใช้การแสดงบทบาทสมมุติทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการ
สอนควบการใช้บทบาทสมมุติ

ฉลวยศรี มีใจเย็น (2526 : 56 - 59) ได้ศึกษาการทดลองใช้การ
แสดงบทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน
โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีการพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีแตกต่าง
จากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528 : 49 - 55) ได้ศึกษาผลของการใช้
บทบาทสมมุติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยใช้การ
ใช้บทบาทสมมุติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กษมิ ทรัพย์บำรุง (2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมุติ
เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียน โดยใช้การทดลองกับ
กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการทดลอง
ปรากฏว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมุติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบ
ต่องานที่การงานมากกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา เนตรลอมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาท
สมมุติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16

คน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

แฮนเคย์ (ฮิคารุคัน ศรีสวัสดิ์. 2532 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Handley. 1975 : 3383 - 3384 ; A) ได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับนักเรียนสามระดับ คือ 4 5 และ 6 จำนวน 57 คน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงบทบาทสมมุติเอง พวกที่ไม่เข้าร่วมแสดงจะเป็นผู้สังเกตและร่วมอภิปรายในตอนท้าย ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลการเรียนที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีความตั้งใจและสนใจเรียนดีกว่าเดิม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความมั่นคงในความคิดเห็นมากขึ้น

ชูทท์ (ฉลวยศรี มีใจเย็น. 2526 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Shoudt. 1976 : 2754 - A) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมุติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลจำนวน 75 คน โดยวิธีสอนก่อนการเรียนและสอบหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีนิสัยเอื้อเฟื้อมากขึ้น

แมนเกลบาวม์ (ฉลวยศรี มีใจเย็น. 2526 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Mandelbaum. 1976 : 859) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพัฒนาการทางจริยธรรมตามหลักของเพียเจต์และโคล์เบอร์ก โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับการไม่ฝึก พบว่า การฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลดีกว่าไม่ฝึก

โคโนเลย์ (ฉลวยศรี มีใจเย็น. 2526 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Conoley. 1977 : 4977 - A) ศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ

ในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาระดับ 3 4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ วันละ 30 นาที ทุกวัน มีการทดสอบก่อนการเรียนและภายหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมุติเป็นองค์ประกอบในการเรียนการสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม ทำให้ นักเรียนมีสังคมมีคิที่ขึ้นและเปลี่ยนแปลงจากการยึดตนเอง เป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น

ลอนนอตตี (ฉลวยศรี มีใจเป็น. 2526 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Lonnotti. 1977 : 142) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมุติที่เน้นการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทดลองกับนักเรียนอายุ 6 และ 9 ปี พบว่า นักเรียนที่มีการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีพฤติกรรมการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมุติเป็นวิธีการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ ผู้เรียนในทางต่าง ๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เช่น ช่วยพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกตัญญูกตเวที ความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีมโนภาพแห่งคนสูงขึ้นไป ซึ่งทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของตนเอง และยังช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าบทบาทสมมุติน่าจะใช้ได้ผลในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพุทธริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

ความหมายของวินัยในตนเอง

อิงลิชและอิงลิช (บุพที เทชะอังกูร. 2525 : 15 ; อ้างอิงมาจาก English and English. 1958 : 487) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า เป็นลักษณะของการนำตนเอง ควบคุมหรือบังคับตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กูท (บุพที เทชะอังกูร. 2525 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1959 : 176) กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า เป็นการบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั้นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (บุพที เทชะอังกูร. 2525 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Vincent. 1961 : 42 - 43) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลไม่ทำการใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคตหรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต่องการและสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนองหรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

ชวลี นวคัท (2524 : 12) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมและมีความรับผิดชอบ โดยเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง ไม่เฉพาะจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น และบุคคลนั้นจะต้องยอมรับการกระทำของตน แม้จะมีอุปสรรคก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

กาญจนา มีพลัง (2532 : 9) กล่าวว่า ความมีวินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง อันจะก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและต่อสังคม

สงบบ มณีแสงและคนอื่นๆ (2527 : 13) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นผลทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคตและจะต้อง เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนและผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดกับสิทธิของผู้อื่น

ทองเคื่อน พันธุมนาวัน (2525 : 2 - 3) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลตนเอง เมื่อคนทำดีและลงโทษตนเอง เมื่อคนทำชั่ว ซึ่งหมายถึงความสามารถในการควบคุมตนหรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง

จากเอกสารต่าง ๆ จึงกล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งเร้าภายในตนเองเป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้

ทฤษฎีพัฒนาการของวินัยในตนเอง

ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์ (Mowrer) กล่าวว่า (ทองเคื่อน พันธุมนาวัน, 2523 : 6 - 9)

การเกิดวินัยในตนเองนั้น นักทฤษฎีจิตวิทยาเชื่อว่ามีพื้นฐานมาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเติบโต โดยเกิดจากการเรียนรู้หลายระดับและหลายขั้นตอน จากจุดเริ่มต้นคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดู เริ่มแรกทารกจะมี

ความสุขจากการได้รับการบำบัดความต้องการทางกายจากมารคาหรือผู้เลี้ยงดู
 ความรู้สึกนี้จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการขั้นต่อไป คือ รักและพอใจมารคาหรือ
 ผู้เลี้ยงดูและจะเชื่อฟังคำสั่งสอนอบรมของมารคาหรือผู้เลี้ยงดูในภายหลัง จะสามารถ
 เลียนแบบอย่างทั้งคำพูดและการกระทำ ทั้งในคำนี้และไม่ดีใด ๆ กันเพราะ
 เมื่อกระทำตามอย่างแล้วจะเกิดความสุขความพอใจที่ใคร่ทำตามอย่างผู้ที่ตนรักและ
 พอใจมาก่อน เมาเรอร์เรียกความรู้สึกนี้ว่าเป็นความสามารถในการใฝ่หา
 ตนเองโดยไม่หวังผลจากภายนอก (เมาเรอร์เชื่อว่าเป็นลักษณะหนึ่งที่แสดงถึงการ
 บรรลุภาวะทางจิตของมนุษย์โดยจะปรากฏในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8 - 10 ขวบ
 และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุภาวะทางจิตอย่าง
 สมบูรณ์จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมคนให้ปฏิบัติตามมีเหตุผลในสถานการณ์
 ต่าง ๆ ได้

การเกิดวินัยในตนเองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคลซึ่งจะต้องอาศัยการฝึก
 อบรมเพิ่มเติมอีกมาก ลักษณะวินัยในคนจึงจะพัฒนามาเป็นลักษณะที่เกินชั้และรุนแรง
 จนกลายเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างสม่ำเสมอ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมี 6 ขั้น ขั้นตอนของการพัฒนาการทาง
 จริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุและพัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางจริยธรรม
 ทั้ง 6 ขั้นนี้จัดเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ขั้น พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์พัฒนาจริยธรรม หมายถึง การตัดสินใจ
 เลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น
 แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 อายุ 2 - 7 ปี ไชหลักการหลบหลีกการ
 ลงโทษ คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกายเพราะกลัวความ
 เจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกาย
 เหนือตน ขั้นที่ 2 อายุ 7 - 10 ปี ไชหลักการแสวงหารางวัล คือ การ

เลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้คนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบ
เก็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันมาต้องให้เขาไป เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของ
กลุ่มย่อย ๆ ของคนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่
2 นี้ยังต้องการควบคุมจากภายนอกแต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา
และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ แบ่งเป็น 2 ชั้น ชั้นที่ 3 อายุ
10 - 13 ปี ใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบ
คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ชั้นที่ 4 อายุ 13 - 16 ปี ใช้
หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็น
หน่วยหนึ่งในสังคมของตนจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนด
หรือค่านิยม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจซัดแย้งต่าง ๆ
ด้วยการนำมาคิดตรึกตรองซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความ
สำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 5 อายุ 16 ปีขึ้นไป
การเห็นความสำคัญของคนหม่มาก ไม่ทำตนให้ขัดคอสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น
สามารถควบคุมบังคับใจตนได้ ชั้นที่ 6 วัยผู้ใหญ่ เป็นขั้นสูงสุด บุคคลแสดงออก
ทั้งการมีความรู้สึกละอายใจจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยึดหยุ่น
ทางจริยธรรมเพื่อจูงใจให้คนอื่นเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลัก
ประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า หิริโอตตัปปะ คือ ความ
ละอายใจต่อการทำความชั่วและความกลัวบาป

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก็มีความเห็นว่าจากการ
พัฒนาทางการเรียนรู้ในขณะที่เกิดได้มีโอกาสติดต่อกับผู้อื่นอันจะช่วยให้เขาพัฒนา
ทางจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์ก็เชื่อว่าการพัฒนาทางจริย-
ธรรมนั้นมีจากการรับความรู้จากการพำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสาน
ระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อ

เรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจขัดแย้งกันแต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใดก็ตาม (ทวงเคียน พันธมนาวิน. 2524 : 29 - 31)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 10 - 11 ปี ซึ่งตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กระดับที่ 2 ขั้นที่ 3 คือ ระดับตามเกณฑ์ และชั้นปีหลักการทำตามที่ยื่นเห็นชอบ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเหมาะสมที่จะพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ

การส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง

ประวิทย์ วนนครและเสนาะ คิเบจ (2525 : 217) ในข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัยขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรมเป็นสำคัญ ต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้วิธีจูงใจดีกว่าวิธีบังคับ

2. การฝึกวินัยยอมสอทดแลกเขาไปไคเสมอเกือบทุกวิชา

3. ควรฝึกจนเกิดเป็นนิสัยเพื่อให้เกิดความเคยชิน

4. ความมีวินัยในตนเอง คือ วินัยสูงสุดที่พึงปรารถนา

พนัส หันนาคินทร (2513 : 215) ในข้อคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดวินัยว่า ควรให้นักเรียนไคปฏิบัติตามระเบียบไคที่นักเรียนเข้าใจเหตุผลและเห็นคิเห็นงามจากกาปฏิบัติตามระเบียบนั้น อย่าให้นักเรียนมีความรู้สึกถูคบังคับและการปฏิบัติคอบุกระทำผิดคิจะตองเป็นไปตามลักษณะพื้นฐานส่วนตัวของบุคกระทำผิดเป็นราย ๆ ไป

จ. ชนบท (2529 : 22) กล่าวว่า บุคคลจะมีวินัยในตนเองไคนั้น จะตองอาศัยหลักธรรมที่ช่วยไคคนอยูคยกันอยางเป็นระเบียบและมีความสุข ไคแก่หิริ โอตัปปะ เพราะหิริ คือ ความรู้สึกละอายตนเองที่ จะกระทำอะไรไมถูคตอง เช่น ทำผิดระเบียบ ทำผิดกฎหมาย เป็นคน โอตัปปะ คือ ความรู้สึกกลัวว่า

ถ้าทำผิดระเบียบ ทำผิดกฎหมายแล้วจะมีผลร้ายตอบในภายหลัง หิริ โศกัปปะ จึงเปรียบเสมือนสิ่งที่ยึดควบคุมความประพฤติของบุคคลที่อยู่ภายใน ซึ่งสามารถ ควบคุมบุคคลได้ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

กาญจนา หาสิตะพันธ์ (2510 : 193) ได้เสนอแนะวิธีการที่จะช่วย ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองไว้ว่า ครูและบุคลากรจะต้องให้เด็กเข้าใจว่าอะไร เป็นสิ่งที่ดีสำหรับเด็กและสำหรับผู้อื่นด้วย และหาวิธีที่จะให้เด็กได้กระทำในสิ่งที่ดี โดยยึดมั่นกับการตัดสินใจของตน ระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นต้องให้เด็กมีส่วนร่วม เสนอขึ้นมาเอง อภิปรายและเห็นชอบด้วย เด็กจึงจะไม่ฝืนใจในเรื่องของการฝึก ให้เด็กได้รู้จักรับผิดชอบ ไม่กระทำความผิดเพราะสามารถบังคับตนเองได้

สุลัพร นิมิตรกุล (2521 : 63) กล่าวว่า วินัยในตนเองจะเกิดขึ้นได้ โดยการสอนในโรงเรียน การสอนของครูนั้นควรจะต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทำงานด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของ ตนเอง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกฝนความมีวินัยแห่งตนแก่ ผู้เรียนให้เกิดสะสมเพิ่มมากขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การมีวินัยในตนเองสามารถ สร้างเสริมและพัฒนาได้ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ นอกเหนือจากการอบรม เลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

คุณค่าและความสำคัญของวินัยในตนเอง

ออซเบล (Ausubel. 1963 : 59 - 60) กล่าวว่า การปลูกฝัง ความมีระเบียบวินัยซึ่งเป็นวัฒนธรรมของสังคมให้กับเด็กจะช่วยให้เด็กมีลักษณะ ดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือทำความเข้าใจความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีฐานะทางค่านิยมต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้่านและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการ ควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และออกทนต่อความคับข้องใจได้

3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม

4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 111) กล่าวถึงคุณค่าของการมีวินัยในตนเองไว้ ดังนี้

1. วินัยในตนเองช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม

2. วินัยในตนเอง เป็นเครื่องเตรียมตัว เด็กสำหรับการดำเนินชีวิตในภายหน้า ซึ่งเมื่อเติบโตใหญ่มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ก็จะมีอิสระที่จะต้องผูกพันกับความรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดด้วย

3. วินัยในตนเอง เป็นเครื่องปลุกฝังการรู้จักควบคุมตนเองทีละน้อย จะไ้เป็นนิสัยติดตัวไปในภายหน้า

กรมวิชาการ (2526 : 21) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของระเบียบวินัยไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย

2. ช่วยให้ผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นคนดี

3. เมื่อฝึกบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย จะช่วยให้การงานสำเร็จเรียบร้อย

รวดเร็ว

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ความมีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลมีนิสัยและบุคลิภาพที่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

กรุณา กิจชัยัน (2517 : 79) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออ่านาจากภายใน - ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองในกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน พบว่า

คุณธรรมแห่งพลเมืองและความเชื่ออำนาจภายในตนเองมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงในทางบวกกับความมีวินัยแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัทธิการรวม ณ ระนอง (2525 : 52 - 54) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน พบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุพดี เจริญอังกูร (2525 : 42 - 44) ได้ทดลองใช้การเขียนหนังสือเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับความรู้เกี่ยวกับการเขียนหนังสือ กลุ่มควบคุมได้รับความรู้เป็นข้อเสนอสั้นๆ ระยะเวลาทดลอง 5 ครั้ง ผลการทดลองได้สรุปไว้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยแห่งตนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

* กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทดลองใช้เทคนิคแม่แบบนิทานประกอบหุ่น เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาทดลอง 7 ครั้ง ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไบรอันท์ (Bryant, 1971 : 4854 - B) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่มีความเชื่อต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 20 คน และนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองกับนักเรียนที่มีความเชื่อภายนอกตนเองกลุ่มละ 20 คน โดยให้ครูและนักเรียนกรอกแบบสอบถามการรับรู้ความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคล และให้ครูกรอกแบบสอบถามและบรรยายลักษณะของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จากผลการแปลผลปรากฏว่า ครูบรรยายว่านักเรียนที่มีความเชื่ออ่านาจากภายในคนจะมีความมีวินัยมากกว่า ปรับตัวไต่ดีกว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความอดทนมากกว่าเด็กที่มีความเชื่ออ่านาจากภายนอกคน ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางสมองของเด็กด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออ่านาจากภายนอกคนจะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับครู

เจอซิลด์ (Jersild. 1968 : 165) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแรงผลักดันภายในตัวเด็ก พบว่าบิคมารคามมีอิทธิพลยิ่งในการสร้างวินัยให้กับเด็กและบิคมารคาจะคงไม่ตามใจเด็กจนเกินไป แต่จะคงไม่เข้มงวดกวาคนอื่นจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอฟแมน (Hoffman. 1970 : 286) ซึ่งศึกษาการฝึกวินัย 3 วิธี 1. ไม้เท้า 2. การให้เหตุผล 3. การปล่อยปละละเลย และการรวมอำนาจ ผลการศึกษาพบว่า บิคมารคาที่ฝึกวินัยเด็กโดยวิธีการให้เหตุผลจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกวินัยจากบิคมารคาโดยวิธีการปล่อยปละละเลยและการรวมอำนาจ

✕ ไวสเฟลด์ (Weisfeld. 1974 : 1930 - B) ได้ศึกษาแบบการฝึกทางวินัยของบิคมารคาที่มีต่อเด็ก เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดความมีวินัยของเด็ก เป็นรูปภาพสถานการณ์ 36 ภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นบิคา 27 คน มารคา 27 คน โดยสุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีเด็กเป็นเด็กปกติ กลุ่มที่ 2 เป็นเด็กกลุ่มที่มีปัญหาทางอารมณ์ กลุ่มที่ 3 เป็นเด็กกลุ่มที่มีความเจริญทางสมองช้า โดยให้พ่อแม่ของเด็กกรูรูปภาพแล้วให้จัดอันดับความตองการของตนเอง ที่ตองการเกี่ยวกับการควบคุมวินัยของเด็ก จากตัวเลือก 6 อันดับ ผลจากการศึกษาพบว่า บิคมารคามิแนวโน้มในการควบคุมทางวินัยของเด็กมากขึ้น เมื่อเด็กโตมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงสภาพความสามารถทางสมองหรือความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์เลย อาจจะกล่าวได้ว่าระดับอายุมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเอง หรือระดับชั้นเรียนต่างกันจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองต่างกันด้วย

มัสเสน (Mussen. 1969 : 335 - 341) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยให้แก่วัยเด็กโดยการให้เหตุผลและให้ความรักเป็นการฝึกวินัยที่ไ้ผลดีที่สุด และส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ วิธีนี้จะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่ง มัสเสน (Mussen. 1969 : 513 - 514) ในข้อคิดว่าการฝึกวินัยโดยการให้ความรัก และส่งเสริมพัฒนาการของความรู้สึกกับนิคชอบโดยการฝึกวินัยควบความรักควรใช้จนกว่าเด็กจะเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กยอมรับอย่างแท้จริงว่าการกระทำของเขาไม่เหมาะสม

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ยังไม่มีผู้ใดทดลองนำเทคนิคบทบาทสมมุติมาใช้ในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองเลย มีแต่การวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง จึงทำให้นักวิจัยสนใจที่จะศึกษาการทดลองใช้บทบาทสมมุติว่าจะพัฒนาความมีวินัยในตนเองได้จริงหรือไม่และมากน้อยเพียงไร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพุทธริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพุทธริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ซึ่งมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองมาสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนพุทธริกทั้ง 2 ห้องเรียน จำนวน 62 คน ซึ่งแต่ละห้องจัดให้นักเรียนที่เรียนเก่งและไม่เก่งคละกัน

2. เรียงลำดับคะแนนความมีวินัยในตนเองจากสูงลงมาต่ำแล้วคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน แล้วสอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเข้ารับการทดลอง

3. สุ่มอย่างง่ายนักเรียนที่สมัครใจเข้ารับการทดลองเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคนควา

1. โปรแกรมการไชบทบาทสมมุติแบบมีบท
2. โปรแกรมการไชบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท
3. แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมการไชบทบาทสมมุติแบบมีบท เรื่องวินัยในตนเอง
ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง และบทบาทสมมุติ นำมาสร้างแผนการสอนโดยไชบทบาทสมมุติ ซึ่งโปรแกรมนี้จะ ประกอบควยสถานการณ์และบทบาทสมมุติที่ส่งเสริมการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โปรแกรมการไชบทบาทสมมุติแบบมีบทมีการทดลองทั้งสิ้น 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 7 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.00 - 15.50 น. ในแต่ละครั้งมีขั้นตอนการไชบทบาทสมมุติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

- 1) ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอนหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ
- 2) ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมุติและเขียนบทบาทที่จะให้ผู้เรียนแสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

- 1) การนำเอาบทบาทสมมุติ หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนาซักถามหรือเล่าประสบการณ์ให้ซึ่งกันและกันฟัง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน
- 2) การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนเป็นอาสาสมัครที่จะแสดงแต่ละครั้ง ซึ่งจะมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้ได้

แสดงครบทุกคน เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการแสดง และผู้วิจัยช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ควบ

3) การจัดการแสดง เป็นการจัดการแบบสมมุติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในการทดลองนี้ผู้วิจัยจัดการในลักษณะแบบง่าย ๆ เช่น เลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว จัดดอกไม้เพียง 1 ช่อ จัดเก้าอี้หรือเตรียมอุปกรณ์ในการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

4) การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงในครั้งนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในการแสดง เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

5) การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดงลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น คี๊ใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า วิทกกังวล แล้วจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

6) การแสดง ให้ผู้แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

7) การตัดบท ผู้แสดงแสดงไปพอสมควรแล้ว

สามารถตัดบทได้เพื่อไม่ให้เสียเวลาและเกิดความเบื่อหน่าย

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้วผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันว่า ตัวละครที่แสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีหรือไม่ ควรมีอะไรแก้ไขเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูด และผู้วิจัยอาจแทรกการวิจารณ์เพิ่มเติมบาง ทั้งนี้การอภิปรายต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา เน้นที่เหตุผลของการแสดงและพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยพิจารณาว่านักเรียนแสดงได้สมบทบาทหรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หากการแสดงครั้งแรกยังไม่สมบทบาท ผู้วิจัย

อาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะแสดงได้สมบัติน่าพอใจ หากผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น อาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายทั่วไป โดยมากจะให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวกับโทรทัศน์และกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี

1.2 นำโปรแกรมการโฆษณาแบบมีบทไปให้ครูสอนวิชาจริยศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและแก้ไข นำมาปรับปรุงแก้ไข

1.3 นำโปรแกรมการโฆษณาแบบมีบทไปให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์พรพนิต วาณิชการ อาจารย์สำเร็จ จันทร์โอกุล และอาจารย์ทองพรรณ โมฬีชาติ ตรวจสอบความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ยุเชี่ยวชาญเสนอแนะ

1.4 นำโปรแกรมการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2. โปรแกรมการโฆษณาแบบไม่มีบท ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างครั้งนี้ ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองและบทบาทสมมุติ นำมาสร้างแผนการสอนโดยโฆษณาแบบมีบท ซึ่งโปรแกรมนี้จะกำหนดสถานการณ์ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาวินัยในตนเองให้ผู้เรียนกำหนดแนวทาง

ในการแสดงเอง ซึ่งขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทแต่ละครั้งจะมีขั้นตอนและระยะเวลาเช่นเดียวกับบทบาทสมมุติแบบมีบท

3. แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ (สุภาพร จันทรศิริโยธิน) (2526 : 93 - 98) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีค่าอำนาจจำแนก = 1.99 - 7.48 และค่าความเชื่อมั่น .8353 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินคาชุนิกให้ระบุนาหนักของพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งให้ค่าคะแนนตั้งแต่ 1 2 และ 3 สำหรับความหมายของคะแนนมีดังนี้ คือ ถ้าขอความเป็นลบ ให้ 1 คะแนน ถ้าขอความเป็นกลาง ให้ 2 คะแนน ถ้าขอความเป็นบวก ให้ 3 คะแนน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้เป็นสถานการณ์ที่บุคคลในเหตุการณ์ไม่สามารถตัดสินใจได้ ขอให้นักเรียนช่วยตัดสินใจแทนบุคคลนั้น ๆ ภาย คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกและการตัดสินใจของนักเรียนอย่างแท้จริง

เครพในสิทธิของผู้อื่น

1. สมศรีกับวรรณาเป็นเพื่อนรักกัน สมศรีลืมนำหนังสือเรียนมา เธอกลัวถูกรุทำโทษจึงคิดที่จะคนกระเป๋าของวรรณาเพื่อหยิบเอาหนังสือเรียนออกมาใช้ เพราะถึงอย่างไรก็เป็นเพื่อนรักกัน ท่านคิดว่าสมศรีควรจะทำอย่างไรดี ?

- ก. คนกระเป๋า
- ข. ไม่คนกระเป๋า
- ค. อาจจะคนเป็นบางครั้ง

มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

1. ที่โรงอาหารมีคนเข้าแถวรอรับถาดอาหารเป็นจำนวนมาก อ่านจ
อยากจะรับประทานอาหารแต่ก็เสียเวลารอคิวและกลัวอาหารจะหมดเสียก่อน
ท่านคิดว่าอ่านจควรจะทำอย่างไร ?

- ก. เข้าไปแทรกหัวแถว
- ข. รอคิวตามลำดับ
- ค. บางทีก็เข้าไปแทรกหัวแถวบางทีก็รอคิว

มีความตรงต่อเวลา

1. บงยุทธกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอย่างสนุกสนาน พอมีเสียงออก
เรียกให้นักเรียนเข้าห้องประชุม เขาคิดว่าเขารอต่อไปสัก 10 นาทีก็ได้
เพราะใคร ๆ ก็ต้องเข้าห้องประชุมชาอย่างแน่นอน ท่านคิดว่าบงยุทธควรจะทำ
อย่างไร ?

- ก. รีบเข้าห้องประชุมทันที
- ข. อาจจะรีบเข้าห้องประชุมเป็นบางครั้ง
- ค. อ่านการ์ตูนต่ออีก 10 นาที

ยอมรับการกระทำของตนเอง

1. สมบัติยืมหนังสือของเพื่อนมาอ่านที่บ้าน เขาทำหนังสือขาดโดยไม่
ตั้งใจ เขาไม่มีเงินซื้อใหม่เพราะหนังสือราคาแพงมาก แต่ก็กลัวเพื่อนจะโกรธ
และจะไม่ให้ยืมหนังสืออ่านอีก เมื่อเขานำไปคืนท่านคิดว่าเขาควรจะทำอย่างไร ?

- ก. ยอมรับว่าเป็นคนทำขาด
- ข. บอกว่าหลานเป็นคนทำขาด
- ค. บางทีก็ยอมรับบางทีก็บอกว่าหลานเป็นคนทำขาด

การหาคุณภาพของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

1. หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คือ อาจารย์พรเทพ วาณิชการ อาจารย์สำเร็จ จันทร์โอกุล และอาจารย์ทองพรรณ โมฬีชาติ ตรวจสอบภาษาที่ใช่และความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
2. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยนำแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำมาตรวจวิเคราะห์คะแนนตามวิธีการและเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามด้วย t-test คำนวณค่าความเชื่อมั่นที่ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.90 - 11.37 จำนวน 28 ข้อ เพื่อนำมาใช้ในงานวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9291

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest design (ชูศรี วงศ์รักนะ. 2528 : 72)

กำหนดเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
(R)E ₁	T ₁ E ₁	X ₁	T ₂ E ₁
(R)E ₂	T ₁ E ₂	X ₂	T ₂ E ₂

เมื่อ (R)	แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มโดยการสุ่ม
E_1, E_2	แทน กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
T_1	แทน การสอบก่อนที่จะทำการทดลอง
T_2	แทน การสอบหลังจากที่ทำการทดลองแล้ว
T_{1E_1}, T_{2E_1}	แทน การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มทดลองที่ 1
T_{1E_2}, T_{2E_2}	แทน การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มทดลองที่ 2
X_1	แทน การใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาท
X_2	แทน การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนทดลอง ทดสอบกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มด้วยแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง
2. ขณะทดลอง ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้
 กลุ่มทดลองที่ 1 ทดลองใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาท จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 7 สัปดาห์ ในวันจันทร์และวันพุธ ในช่วงเวลา 15.00 - 15.50 น. ระหว่างวันที่ 21 มกราคม 2534 ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2534
 กลุ่มทดลองที่ 2 ทดลองใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 7 สัปดาห์ ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี ในช่วงเวลา 15.00 - 15.50 น. ระหว่างวันที่ 22 มกราคม 2534 ถึงวันที่ 7 มีนาคม 2534
3. หลังทดลอง ทดสอบกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ด้วยแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม
2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละคนของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังใช้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบทบาท ตามสมมุติฐานข้อที่ 1
3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละคนของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังใช้การแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท ตามสมมุติฐานข้อที่ 2
4. ทดสอบความแตกต่างของผลต่างของคะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละคนของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม ตามสมมุติฐานข้อที่ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร (ลวัน สายยศและอังคณา สายยศ.

2524 : 71)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคน

1.2 ค่าความแปรปรวน ใช้สูตร (ถวน สายยศและอังคณา

สายยศ. 2524 : 75)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคน

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หากอ่านาจำแนกของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

ใช้สูตร t -test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ใช้สูตร (ถวน สายยศและอังคณา สายยศ. 2524 : 187)

$$t = \frac{X_H - X_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอ่านาจำแนกของแบบสอบถาม

X_H แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไ้คะแนนสูง

X_L แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไ้คะแนนต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ไ้คะแนนสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ไ้คะแนนต่ำ

n_H, n_L แทน จำนวนผู้ทำแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง
ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (ถวน สายยศและ
อังคณา สายยศ. 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยในตนเอง
โดยส่วนรวมและแต่ละคำถามก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน
(The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks test) (อาวุร วัฒนสิน.
2532 : 21)

3.2 ทดสอบความแตกต่างของผลต่างของคะแนนความมีวินัยใน
ตนเองโดยส่วนรวมและแต่ละคำถามของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มโดยใช้การทดสอบของ
แมน - วิตนีย์ (The Mann-Whitney U Test) (อาวุร วัฒนสิน. 2532 :
34)

$$U = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1 + 1)}{2} - R_1$$

เมื่อ	U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบ
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลองที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลองที่ 2
	R_1	แทน	ผลรวมของค่าแห่งที่มีค่าน้อย

ผลการทดลองและการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
R^+	แทน	การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นบวก
R^-	แทน	การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นลบ
R_{E_1}	แทน	ผลรวมของค่าอันดับที่ได้จากกลุ่มทดลองที่ 1
R_{E_2}	แทน	ผลรวมของค่าอันดับที่ได้จากกลุ่มทดลองที่ 2
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของแมน - วิทนี (Mann - Whitney U Test)
T	แทน	ผลรวมของค่า R ที่มีน้อยกว่า ซึ่งใช้พิจารณาในการ ทดสอบของวิลคอกซ์ (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท
2. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบท
3. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท
4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

ทั้งรายละเอียดในตาราง 1 - 16 ตามลำดับ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท

	N	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
วินัยในตนเอง โดยส่วนรวม					
กลุ่มทดลองที่ 1	8	64	4.51	69.50	4.63
กลุ่มทดลองที่ 2	8	55.38	7.65	64.75	7.13
วินัยในตนเอง ด้านที่ 1					
กลุ่มทดลองที่ 1	8	15.63	1.92	17.38	1.77
กลุ่มทดลองที่ 2	8	12.63	4.17	16.38	6.88
วินัยในตนเอง ด้านที่ 2					
กลุ่มทดลองที่ 1	8	15.38	1.41	16.75	0.89
กลุ่มทดลองที่ 2	8	13.38	2.88	15.13	1.89
วินัยในตนเอง ด้านที่ 3					
กลุ่มทดลองที่ 1	8	14.88	1.89	16.50	1.93
กลุ่มทดลองที่ 2	8	14.50	2.67	16.25	2.96
วินัยในตนเอง ด้านที่ 4					
กลุ่มทดลองที่ 1	8	18.13	2.36	18.88	2.53
กลุ่มทดลองที่ 2	8	14.88	3.60	17.00	3.89

จากตาราง 1 ปรากฏว่า วินัยในตนเองโดยส่วนรวมและแต่ละ คำน ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการไชยทบาทสมมุติแบบมีบท และบทยาทสมมุติแบบไม่มีบท สูงกว่าก่อนการไชยทบาทสมมุติแบบมีบทและบทยาทสมมุติแบบไม่มีบท แสดงว่า การไชยทบาทสมมุติแบบมีบทและบทยาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละ คำนสูงขึ้น

ตาราง 2 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการไชยทบาทสมมุติแบบมีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	61	61	0	-		
2.	58	70	12	7	+7	
3.	64	71	7	5.5	+5.5	
4.	69	71	2	1	+1	
5.	58	64	6	3.5	+3.5	
6.	66	72	6	3.5	+3.5	
7.	68	72	4	2	+2	
8.	68	75	7	5.5	+5.5	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 :
66) ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือ
เท่ากับ 3 ($N = 7$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ได้เท่ากับ 0 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 โดยส่วนรวม
หลังจากได้รับการไชยพบาตสมมุติแบบมีบตสูงกวากอนการไชยพบาตสมมุติแบบ
มีบทย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไชยพบาตสมมุติแบบ
มีบตสามารถทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมสูงขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์วินัยในตนเองแยกเป็นรายคาน
ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณได้มีคานอยกวาค่า T ในตาราง Critical
Values ทุกคาน แสดงว่า การไชยพบาตสมมุติแบบมีบตสามารถทำให้นักเรียน
มีวินัยในตนเองแยกเป็นรายคานสูงขึ้น

ตาราง 3 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 บ้านที่ 1
ก่อนและหลังการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	15	16	1	2	+2	
2.	15	19	4	7	+7	
3.	13	16	3	6	+6	
4.	19	19	0	-		
5.	14	15	1	2	+2	
6.	15	16	1	2	+2	
7.	17	19	2	4.5	+4.5	
8.	17	19	2	4.5	+4.5	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวูษ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3
(N = 7)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ได้เท่ากับ 0 แสดงว่า วินัยในตนเองในกรณีที่ 1 หลังการไ้ช้บทบาทสมมุติ
แบบมีบทสูงกว่าก่อนการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 แสดงว่า การไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบทสามารถทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง
ในกรณีที่ 1 สูงขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1. คำนที่ 2
ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	17	17	0	-		
2.	15	16	1	1.5	+ 1.5	
3.	14	15	1	1.5	+ 1.5	
4.	17	17	0	-		
5.	14	18	4	5	+ 5	
6.	14	17	3	4	+ 4	
7.	17	17	0	-		
8.	15	17	2	3	+ 3	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0
(N = 5)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ได้เท่ากับ 0 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 2 หลัง
การใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทสูงกว่าก่อนการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบท อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทสามารถทำ
ให้นักเรียนมีวินัยในตนเองในคำนที่ 2 สูงขึ้น

ตาราง 5 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 3
ก่อนและหลังการไชบทบาทสมมุติแบบมีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	15	14	- 1	- 2		- 2
2.	11	17	6	7	+ 7	
3.	16	18	2	5	+ 5	
4.	14	15	1	2	+ 2	
5.	14	14	0	-		
6.	17	19	2	5	+ 5	
7.	16	17	1	2	+ 2	
8.	16	18	2	5	+ 5	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 2*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณไ้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3
(N = 7)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ไ้เท่ากับ 2 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 3
หลังการไชบทบาทสมมุติแบบมีบทสูงกว่าก่อนการไชบทบาทสมมุติแบบมีบท อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไชบทบาทสมมุติแบบมีบทสามารถ
ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองในคำนที่ 3 สูงขึ้น

ตาราง 6 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 4
ก่อนและหลังการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	14	14	0	-		
2.	17	18	1	3.5	+ 3.5	
3.	21	22	1	3.5	+ 3.5	
4.	19	20	1	3.5	+ 3.5	
5.	16	17	1	3.5	+ 3.5	
6.	20	20	0	-		
7.	18	19	1	3.5	+ 3.5	
8.	20	21	1	3.5	+ 3.5	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณไ้จะตองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2
(N = 6)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 6 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ไ้เท่ากับ 0 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 คำนที่ 4 หลัง
การไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบทสูงกว่าก่อนการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบท อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบทสามารถ
ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองในคำนที่ 4 สูงขึ้น

ตาราง 7 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลัง
การบำบัดทางสมมุติแบบไม่มีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	39	51	12	-7	+7	
2.	55	65	10	5.5	+5.5	
3.	54	64	10	5.5	+5.5	
4.	54	62	8	4	+4	
5.	55	62	7	2.5	+2.5	
6.	60	75	15	8	+8	
7.	63	70	7	2.5	+2.5	
8.	63	69	6	-1	+1	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาซูร วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5
(N = 8)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ได้เท่ากับ 0 แสดงว่าวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 โดยส่วนรวม
หลังจากได้รับการบำบัดทางสมมุติแบบมีบทสูงกว่าก่อนการบำบัดทางสมมุติ

แบบไม่มีบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมสูงขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์วินัยในตนเองแยกเป็นรายคนปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่า T ในตาราง Critical Values ทุกค่า แสดงว่า การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองแยกเป็นรายคนสูงขึ้น

ตาราง 8 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 1
ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R^+	R^-
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	9	14	5	4.5	+4.5	
2.	9	17	8	6.5	+6.5	
3.	14	14	0	-		
4.	10	13	3	3	+3	
5.	8	16	8	6.5	+6.5	
6.	15	20	5	4.5	+4.5	
7.	17	16	- 1	- 1		- 1
8.	19	21	2	2	+2	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

$T = 1^*$

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Rank Test (อาวรุ วัยนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณไ้จะคองนอยกว่าหรือเท่ากับ 3
($N = 7$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 8 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ไ้เท่ากับ 1 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 1 หลัง
การไ้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสูงกว่าก่อนการไ้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไ้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถ
ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองในคำนที่ 1 สูงขึ้น

ตาราง 9 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 2
ก่อนและหลังการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R^+	R^-
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	8	12	4	6.5	+6.5	
2.	16	16	0	-		
3.	16	17	1	2	+2	
4.	10	14	4	6.5	+6.5	
5.	14	13	-1	2		-2
6.	15	16	1	2	+2	
7.	14	16	2	4	+4	
8.	14	17	3	5	+5	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

$T = 2^*$

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะค่อนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3
($N = 7$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 9 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณได้
เท่ากับ 2 แสดงว่าวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 คำนที่ 2 หลังการไ้ช้
บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสูงกว่าก่อนการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไ้ช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถทำไห้
นักเรียนมีวินัยในตนเองในคำนที่ 2 สูงขึ้น

ตาราง 10 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนที่ 3
ก่อนและหลังการไชบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	10	12	2	3.5	+3.5	
2.	16	16	0	-		
3.	13	14	1	1.5	+1.5	
4.	13	14	1	1.5	+1.5	
5.	16	16	0	-		
6.	15	18	3	5	+5	
7.	14	19	5	6	+6	
8.	19	21	2	3.5	+3.5	

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะตองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2
(N = 6)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 10 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ได้เท่ากับ 0 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนที่ 3 หลัง
การไชบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสูงกว่าก่อนการไชบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไชบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถ
ทำให้วินัยในตนเองก่อนที่ 3 สูงขึ้น

ตาราง 11 เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนที่ 4
ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท

คนที่	คะแนน		ผลต่าง	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง				
1.	12	13	1	1.5	+1.5	
2.	14	16	2	3	+3	
3.	11	19	8	5	+5	
4.	21	21	0	-		
5.	17	17	0	-		
6.	15	21	6	4	+4	
7.	18	19	1	1.5	+1.5	
8.	11	11	0	-		

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

T = 0*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon
Matched - Pairs Signed Ranks Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 66)
ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า T ที่คำนวณได้จะตองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0
(N = 5)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 11 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณ
ได้เท่ากับ 0 แสดงว่า วินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนที่ 4 หลัง
การไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสูงกว่าก่อนการไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การไช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทสามารถ
ทำให้วินัยในตนเองในทันที 4 สูงขึ้น

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองก่อนและหลังการ
ใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ของกลุ่มทดลองที่ 1
และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2	อันดับ
0	1	12	15
2	2.5	10	13.5
7	9.5	10	13.5
2	2.5	8	12
6	6	7	9.5
6	6	15	16
4	4	7	9.5
7	9.5	6	6

$$R_{E_1} = 41$$

$$R_{E_2} = 95$$

$$U = 59^*$$

*ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง Critical Values ของ U ใน Mann - Whitney U Test (อาวูธ วัฒนสิน. 2532 : 79) ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า U ที่คำนวณได้จะตองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 หรือ มากกว่าหรือเท่ากับ 49

ดังนั้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่า ค่า U ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 49 แสดงว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์แบบมีบทสามารถทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมสูงกว่าการโฆษณาประชาสัมพันธ์แบบไม่มีบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทำการวิเคราะห์วินัยในตนเองแยกเป็นรายค่าน ปรากฏว่า ค่า U ที่คำนวณได้มีค่าดังนี้ ค่านที่ 1 มีค่า 44 ค่านที่ 2 มีค่า 27.5 ค่านที่ 3 มีค่า 34 ค่านที่ 4 มีค่า 36 ปรากฏว่า ค่า U ทั้ง 4 ค่านมีค่ามากกว่า 15 และน้อยกว่า 49 แสดงว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบททำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองวิเคราะห์แยกเป็นรายค่านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในชั้นที่ 1
ก่อนและหลังการไชบทยาทสมมุติแบบมีบทและบทยาทสมมุติแบบไม่มีบท ของ
กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2	อันดับ
1	5	5	13.5
4	12	8	15.5
3	10.5	0	2.5
0	2.5	3	10.5
1	5	8	15.5
1	5	5	13.5
2	8	- 1	1
2	8	2	8

$$R_{E_1} = 56$$

$$U = 44$$

$$R_{E_2} = 80$$

จากตาราง Critical Values ของ U ใน Mann - Whitney
U Test (อาวธ. วัฒนสิน. 2532 : 79) ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า U
ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 หรือ มากกว่าหรือเท่ากับ 49

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 13 ปรากฏว่า ค่า U มีค่ามากกว่า
15 และน้อยกว่า 49 แสดงว่า หลังการไชบทยาทสมมุติแบบมีบทและบทยาทสมมุติ
แบบไม่มีบททำให้วินัยในตนเองในชั้นที่ 1 ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในค่านที่ 2
ก่อนและหลังการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ของ
กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2	อันดับ
0	3.5	4	15
1	7.5	0	3.5
1	7.5	1	7.5
0	3.5	4	15
4	15	- 1	1
3	12.5	1	7.5
0	3.5	2	10.5
2	10.5	3	12.5

$$R_{E_1} = 63.5$$

$$R_{E_2} = 72.5$$

$$U = 36.5$$

จากตาราง Critical Values ของ U ใน Mann - Whitney
U Test (อาวรุ วัฒนสิน. 2532 : 79) ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า U
ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 หรือ มากกว่าหรือเท่ากับ 49

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 14 ปรากฏว่า ค่า U มีค่า
มากกว่า 15 และน้อยกว่า 49 แสดงว่า หลังการไ้ช้บทบาทสมมุติแบบมีบท
และบทบาทสมมุติแบบไม่มีบททำให้วินัยในตนเองในค่านที่ 2 ของนักเรียนทั้งสอง
กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการบำบัดทางสมมุติแบบมีบทและบำบัดทางสมมุติแบบไม่มีบท ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2	อันดับ
- 1	1	2	11
7	16	0	3
2	11	1	6.5
1	6.5	1	6.5
0	3	0	3
2	11	3	14
1	6.5	5	15
2	11	2	11

$$R_{E_1} = 66$$

$$R_{E_2} = 70$$

$$U = 34$$

จากตาราง Critical Values ของ U ใน Mann - Whitney U Test (อาวูธ วัฒนสิน. 2532 : 79) ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า U ที่คำนวณได้จะตองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 หรือ มากกว่าหรือเท่ากับ 49

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 15 ปรากฏว่า ค่า U มีค่ามากกว่า 15 และน้อยกว่า 49 แสดงว่า หลังการบำบัดทางสมมุติแบบมีบท และบำบัดทางสมมุติแบบไม่มีบททำให้อัตราวินัยในตนเองในชั้นที่ 3 ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวินัยในตนเองในชั้นที่ 4 ก่อนและหลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ของ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2	อันดับ
0	3.5	1	9.5
1	9.5	2	14
1	9.5	8	16
1	9.5	0	3.5
1	9.5	0	3.5
0	3.5	6	15
1	9.5	1	9.5
1	9.5	- 1	1

$$R_{E_1} = 64$$

$$R_{E_2} = 72$$

$$U = 36$$

จากตาราง Critical Values ของ U ใน Mann - Whitney U Test (อาวูธ วัชนสิน. 2532 : 79) ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ค่า U ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 หรือ มากกว่าหรือเท่ากับ 49

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 16 ปรากฏว่า ค่า U มีค่ามากกว่า 15 และน้อยกว่า 49 แสดงว่า หลังการไช้บทบาทสมมุติแบบมีบท และบทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ทำให้วินัยในตนเองในชั้นที่ 4 ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยส่วนรวมและแต่ละ คำนก่อนและหลังการใช้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบทบาท
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยส่วนรวมและแต่ละ คำนก่อนและหลังการใช้การแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยส่วนรวมและแต่ละ คำนที่ได้รับการใช้การแสดงบทบาทสมมุติแบบมีบทบาทและแบบไม่มีบทบาท

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุษตริก อำเภอบุษตริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 ที่มีคะแนนวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 24 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุษตริก อำเภอบุษตริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคนควา

1. แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง
2. โปรแกรมการโฆษณาทัศนคติแบบมีบท
3. โปรแกรมการโฆษณาทัศนคติแบบไม่มีบท

การดำเนินการทดลอง

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 62 คนตอบแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง แล้วคัดเลือกนักเรียนที่คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 24 คนมาสอบถามความสนใจในการเข้ากลุ่มทดลอง แล้วสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่สนใจจำนวน 16 คน สุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

2. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ทดลองโฆษณาทัศนคติแบบมีบทตามโปรแกรมที่สร้างขึ้น เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ในวันจันทร์และวันพุธ รวม 14 ครั้ง ในช่วงเวลา 15.00 - 15.50 น. ระหว่างวันที่ 21 มกราคม 2534 ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2534 ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 ทดลองโฆษณาทัศนคติแบบไม่มีบทตามโปรแกรมที่สร้างขึ้นเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี รวม 14 ครั้ง ในช่วงเวลา 15.00 - 15.50 น. ระหว่างวันที่ 22 มกราคม 2534 ถึงวันที่ 7 มีนาคม 2534

3. การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองอีกครั้งหนึ่ง หลังจากการโฆษณาทัศนคติแบบมีบทและแบบไม่มีบท

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวม และแต่ละ คำน ของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาท ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาท โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวม และแต่ละ คำน ของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวม และแต่ละ คำน ของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาทและนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท ภายหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของแมน - วิทนี (Mann - Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาท พบว่า การใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาททำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวมและแต่ละ คำน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาท พบว่า การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทบาททำให้นักเรียน

มีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละ คนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05

3. เปรียบเทียบวินัยในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการ ไร้บทบาทสมมุติแบบมีบทกับกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการไร้บทบาทสมมุติแบบไม่มี บท พบว่า วินัยในตนเองโดยส่วนรวมของกลุ่มทดลองที่ 1 สูงกว่ากลุ่มทดลอง ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติในแต่ละ คนทั้ง 4 คน

อภิปรายผล .

จากการศึกษาผลของการไร้บทบาทสมมุติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อ วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพุทธริก อำเภอบุ พุทธริก จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการไร้บทบาทสมมุติแบบมีบทมีวินัยในตนเองโดย ส่วนรวมและแต่ละ คนสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการไร้บทบาทสมมุติแบบมีบท อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 และ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราภรณ์ หุนตระกูล (2528 : 49 - 55) ซึ่งศึกษาผลของการไร้บทบาทสมมุติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัว กาน สัมพันธภาพกับ เพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลอง โดยการไร้บทบาทสมมุติมีพัฒนาการปรับตัว กาน สัมพันธภาพ กับ เพื่อนสูงกว่า เ้เดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การไร้บทบาทสมมุติแบบมีบทเป็น วิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาวินัยในตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้ มีโอกาสทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้หลายกาน มีโอกาสสำรวจเจ้านิยมของคนและหาหลัก ยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของคนและสามารถฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสม

รู้จักการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนไ้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี (พิศนา แคมมณี. 2519 : 42)

2. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมและแต่ละคนสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดเคยทำการวิจัยทดลองใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทมาก่อน จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนได้ เพราะการแสดงบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทเป็นการสวมบทบาทที่สมมุติขึ้นมา โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อน ทำให้ผู้แสดงได้แสดงไปตามความรู้สึกที่เป็นจริงตามธรรมชาติ อีกทั้งบทบาทสมมุติแบบไม่มีบทยังเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกทางความคิด คำพูดและการกระทำอย่างอิสระ จึงเหมาะกับความต้องการตามธรรมชาติของเด็กวัย 10 - 11 ปี ซึ่งต้องการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยไม่ต้องพึ่งผู้ใหญ่ เริ่มหัดเป็นตัวของตัวเอง ชอบคิดสนใจเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความกล้า รู้จักใช้ความคิด และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ (สุณีย์ ชีรการ. 2526 : 159 - 160) ทั้งนี้เมื่อนักเรียนได้แสดงออกตามธรรมชาติดังกล่าวดังคน จึงทำให้การแสดงบทบาทสมมุติแม้จะไม่มีบทแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัว จึงสามารถพัฒนาวินัยในตนเองให้สูงขึ้นได้เช่นเดียวกับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทในกลุ่มทดลองที่ 1

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทมีวินัยในตนเอง โดยส่วนรวมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 เพราะนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยังมีแนวความคิดและความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมไม่ไ้มากเท่าที่ควร ต้องมีผู้ใหญ่คอยชี้แนะแนวทางให้ ดังนั้นการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทซึ่งมีการกำหนดสถานการณ์และบทบาทเฉพาะตัวให้สมาชิก

แต่ละคนแสดงบทบาทตามแบบแผนและขั้นตอนที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ โดยต้องแสดงตามบทตรงตามเนื้อเรื่องที่กำหนดให้ ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดเกี่ยวกับการมีวินัยในตนเองได้เข้าใจชัดเจนดีกว่านักเรียนที่บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท ซึ่งมีการกำหนดสถานการณ์ไว้แต่ไม่ให้แนวทางว่าควรแสดงบทบาทเฉพาะตัวอย่างไร แม้ว่าผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างอิสระตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง นักเรียนก็อาจเข้าใจไม่ชัดเจนนัก จึงทำให้ความสามารถในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้มีวินัยในตนเองน้อยกว่ากลุ่มทดลองที่บทบาทสมมุติแบบมีบท

เมื่อพิจารณาวินัยในตนเองแต่ละคน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะการดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้ทดลองไปที่ละคน ซึ่งช่วงแรกนักเรียนมีความสนใจมากและยังไม่คุ้นเคยกับการแสดงบทบาทสมมุติ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 จึงมีคะแนนมากกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 แต่เมื่อใกล้สิ้นสุดการทดลอง เป็นช่วงที่นักเรียนเริ่มวิตกกังวลในเรื่องสอบปลายปีและอาจจะคุ้นเคยกับการแสดงบทบาทสมมุติทั้ง 2 กลุ่ม จึงทำให้คะแนนที่ได้ใกล้เคียงกันหรือกลุ่มทดลองที่ 2 อาจมีคะแนนสูงกว่าในที่สุด เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยที่ได้ตลอดการทดลอง จึงแตกต่างกันน้อยจนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมุติสามารถพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรมีการฝึกและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมุติแก่ครู เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคนต่าง ๆ และปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรทดลองใช้บทบาทสมมุติทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบทกับนักเรียนในวัยอื่น ๆ เพื่อผลการทดลองว่านักเรียนมีวินัยในตนเองสูงขึ้นหรือไม่
2. ควรทดลองใช้บทบาทสมมุติในการแก้ปัญหาทางความประพฤติบางอย่างของนักเรียน เช่น นักเรียนที่ชอบพูดคึก นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออก นักเรียนที่ชอบแสดงตัว ฯลฯ
3. ในการดำเนินการทดลองน่าจะมีการสลับทดลองความมีวินัยในตนเองแต่ละด้าน คือ การทดลองครั้งที่ 1 ใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านที่ 1 เรื่องที่ 1 การทดลองครั้งที่ 2 ใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านที่ 2 เรื่องที่ 1 การทดลองครั้งที่ 3 ใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านที่ 3 เรื่องที่ 1 การทดลองครั้งที่ 4 ใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านที่ 4 เรื่องที่ 1 สลับกันไปเรื่อย ๆ จนครบตามโปรแกรมทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบท
4. การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการแสดงบทบาทสมมุติ ควรเลือกนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ ความกล้าแสดงออก ความสนิทสนมคุ้นเคยภายในกลุ่ม ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ เพราะจะทำให้สามารถแสดงบทบาทสมมุติได้สมบทบาทและทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- * กัญญา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักษรสำเนา.
- กรุณา กิจชัยัน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2517. อักษรสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. เอกสารประกอบการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- กาญจนา มีพลัง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. ภายเอกสาร.
- ✓ กาญจนา หาสิตะพันธุ์. "วินัยในตนเอง," ใน ชุมนุมทางวิชาการ. พระนครโรงพิมพ์คุรุสภา, 2517.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.

* จีราภรณ์ หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัว
ความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดเสมียนนารี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักส่าเนา.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่ง

การพิมพ์, 2522.

* ฉลวยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ด้านความกตัญญูแก่เวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2526. อักส่าเนา.

ช. ชนบท. "วินัยในตนเองสอนให้เกิดขึ้นได้อย่างไร." ประชาศึกษา.

37(3) : 21 - 23 ; ธันวาคม 2529.

ขวลี นาคทัต. อิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความมีวินัยแห่งตน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหา-

วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักส่าเนา.

ชูศรี วงศ์รักณะ. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระกับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่.
วัชรการพิมพ์, 2525.

ทองเคื่อน พันธุมนาวัน. "จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน." แนะแนว.

18(91) : 58 - 71 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.

_____. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา.
ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ : 2524.

คุณหญิง ทรัพย์ปรุง. ผลการใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529. อักสำเนา.

ถวัลย์ มาศจรัส. "ความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน." ประชาศึกษา.
35 : พฤศจิกายน 2527.

พิศนา แชมมณี. "การใช้บทบาทสมมุติในการเรียนการสอน." ครูศาสตร์
6 : 41 - 48 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2519.

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. ผลของบทบาทสมมุติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
สามัคคีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล
จังหวัดอุบลราชธานี. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. ฉายเอกสาร.

บุญชม ศรีสะอาดและคนอื่น ๆ. ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา. มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2528.

ปัจจา สดสง่า. วินัยของนักเรียน การประพฤติผิดวินัย การป้องกันและการ
แก้ไข ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญ-
ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. ฉายเอกสาร.

ประวีณ ณ นครและเสนาะ ทิเบาว์. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร
บุคลากรในโรงเรียน หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.

ประหยัศ จีรวรพงศ์. เทคโนโลยีทางการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์
อักษรวัฒนา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2521.

ณกา ลัทธิธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. สาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) คณะครุศาสตร์ กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

พนัส หันนาคินทร. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. วัฒนาพานิช
: คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิมพ์โลก, 2513.

เมธี ปลัณชนานนท์. "การสอนจริยศึกษาในโรงเรียน." สรุปปริทัศน์. 7(1)
: 58 ; 2524.

บุพที เจริญอักษร. การทดลองเชิงหนึ่งทะเล่งเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ตามวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาบัตร
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อักษรสำเนา.

เป็นใจ เลานาณิช. "ข้อพิจารณาในการประเมินผลการสอนจริยศึกษา." ใน
คู่มือครูจริยศึกษาภาคบรรยายเชิงปฏิบัติเรื่องการสอนจริยศึกษาระดับ
ประถมศึกษาและโรงเรียนวันอาทิตย์. กอว์งการพิมพ์, 2521.

ลัทธิการรณ ฃ ระนอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัย
ในตนเอง. ปริญญาบัตร กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักษรสำเนา.

ลิขิต ชีรเวคิน. เมืองไทยกับประชาธิปไตย. โรงพิมพ์พิษณุ, 2516.

ลวน สายยศและอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
ทวีติการพิมพ์, กรุงเทพฯ : 2524.

วิชาการ, กรม. ก. การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา (ฉบับทดลอง)
พ.ศ. 2521 และที่เรียนตามหลักสูตร พ.ศ. 2503. กรุงเทพมหานคร
: กรมวิชาการ, 2524.

_____ . คู่มือครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

โรงพิมพ์การศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.

_____ . รายงานสรุปผลการสัมมนาผลการติดตามผลิตรายแรกของหลักสูตรใหม่. โรงพิมพ์การศาสนา, กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

_____ . ข. ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2524.

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. การสังเกตบทบาทสมมุติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. วิทยานิพนธ์.

วิภา วิสัฏฐ์. "การสอนโดยใช้การละครและบทบาทสมมุติ." วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน. 1(1 - 9) : มกราคม - มิถุนายน 2529.

วรรณภา ศิริทรัพย์การ. การศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อักษรานา.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. "การใช้บทบาทสมมุติในห้องเรียน." วิทยาสาร. 30(7) : 10 - 13 ; เมษายน 2522.

ศุภพร นิมิตรกุล. เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสุขศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง โรคติดต่อโดยใช้บทเรียนโมเดลกับการเรียนการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อักษรานา.

สงบ มณีแสงและคนอื่น ๆ. การวิจัยติดตามและประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527. อักษรานา.

สุจิตรา บัวคำภา. การศึกษาการสอนจริยศึกษาค้นคว้าการใช้และไม่ใช้การแสดง
บทบาทสมมุติในระดับประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
อัครสำเนา.

สุณีย์ ชีรคากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ :
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2526.

สุภาพร จันทศิริโยธิน. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมี
วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ
กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัครสำเนา.

สุนน อมรวิวัฒน์, แรมสมร อยู่สถาพรและโสภณพรณ ชัยสมบัติ. หลักและแนว
ปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพ ฯ : วัฒนาพานิช, 2526.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของฝ่ายศาสนา."
รายงานการพัฒนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพ ฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

สุนทร วรรณพงษ์. "บรรณาธิการแถลง." มิตรครู. 27(12) : 3 ; 3
มิถุนายน 2528.

อาวุธ วัฒนสิน. นอนพาราเมตริกเบื้องต้น. ม.ป.ท. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพ
มหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. ถ่ายเอกสาร.

Ausubel David P. Education Psychology. New York, Holt
Rinehart, 1968.

/ Bryant, Brenda Kay, "Student-Teacher Relationships as Related
to Internal-External Locus of Control." Dissertation
Abstracts International. 32(8) : 4934 - B February,
1972.

Hoffman, Martin L. "Moral Development" in Carmichael Manual
of child Psychology. P 261 - 360. New York, John
Willey and Sons, Inc., 1970.

Jersild, Arther T. Child Psychology. 6th.ed., New York.
Prentice-Hall, Inc., 1968.

Weisfeld, David. "Cognitive styles of Child Discipline,"
Dissertation Abstracts International. 35(4) : 1930 - B
October, 1974.

Mussen. Paul H. and others. Child Development and Personality.
6th.ed., New York, Harper and Row, 1968.

ภาคผนวก

1. แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง
2. โปรแกรมการไต่พบาหสมมุติ

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่.....โรงเรียน.....

00000000

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์ที่บุคคลในเหตุการณ์ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ ขอให้นักเรียนช่วยตัดสินใจแทนบุคคลนั้น ๆ ด้วย คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึก ความคิดและการตัดสินใจของนักเรียนอย่างแท้จริง

เกณฑ์ในการเลือกตอบ

ในแต่ละข้อจะมีอักษร ก ข ค หน้าข้อความ ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนโดยกาเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ต้องการจะตอบเพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่างการตอบ

(๐) ที่โรงอาหารมีคนเข้าแถวรอรับถาดอาหารอยู่เป็นจำนวนมาก
อ่านาจอยากรับประทานอาหารแต่ก็เจ็บจเสียเวลารอคิวและกลัวอาหารจะหมด
เสียก่อน ท่านคิดว่าอ่านาจควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

๕. เขาไปแทรกหัวแถว

๖. บางทีก็เขาไปแทรกหัวแถวบางทีก็รอคิวตามลำดับ

๗. รอคิวตามลำดับ

อธิบาย แสดงว่านักเรียนเห็นควรให้อ่านาจเขาไปแทรกหัวแถวมากที่สุด

คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียน
แต่อย่างไรก็ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมและจะถือว่าเป็นความลับอย่างที่สุด ขอให้

นักเรียนสบายใจที่จะช่วยตัดสินใจแทนบุคคลต่าง ๆ ในแบบสอบถามนี้ได้อย่างอิสระตามความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนจริง ๆ

ลงมืออ่านข้อความแล้ว เขียนคำตอบที่ต้องการ
กรุณาตอบทุกข้อ

1. สมศรีกับวรรณเป็นเพื่อนรักกัน สมศรีลืมนำหนังสือเรียนมา เธอกลัวครูหาโทษจึงคิดจะคนกระเป๋าของวรรณเพื่อหยิบเอาหนังสือเรียนออกมาใช้ก่อน เพราะถึงอย่างไรก็เป็นเพื่อนรักกัน ท่านคิดว่าสมควรควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. คนกระเป๋า
- ข. ไม่คนกระเป๋า
- ค. อาจจะคนเป็นบางครั้ง

2. สมชายกำลังถือของพะรุงพะรังและหนักมาก เขาต้องการไปให้ถึงห้องเรียนโดยเร็ว เขาคิดว่าถ้าเดินตามถนนจะทำให้เสียเวลามาก แต่ถ้าเดินลัดสนามจะประหยัดเวลามากกว่า ท่านคิดว่าสมชายควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. เดินตามถนน
- ข. บางทีก็เดินตามถนนบางทีก็เดินลัดสนาม
- ค. เดินลัดสนาม

3. ความปกคิสมบุรณ์จะกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิกเพราะต้องช่วยคุณแม่ทำงานบ้านทุกอย่าง มีฉะนั้นคุณแม่จะคงทำงานหนักอยู่คนเดียว แต่เย็นวันนี้เพื่อนชวนให้สมบุรณ์อยู่เล่นกีฬาที่สมบุรณ์ชอบมากซึ่งนาน ๆ จะมีโอกาสเล่นสักครั้งหนึ่ง ท่านคิดว่าสมบุรณ์ควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. อยู่เล่นกีฬา
- ข. อยู่เล่นกีฬาสักพักหนึ่งแล้วจึงกลับบ้าน
- ค. กลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก

4. สมบัติยืมหนังสือของเพื่อนมาอ่านที่บ้าน เขาทำหนังสือขาดโดยไม่ตั้งใจ เขาไม่มีเงินซื้อใหม่เพราะหนังสือราคาแพงมาก แต่ก็กลัวเพื่อนจะโกรธ และจะไม่ให้ยืมหนังสืออ่านอีก เมื่อเขานำไปคืนท่านคิดว่าเขาควรจะทำอย่างไร ?

- ก. ยอมรับว่าเป็นคนทำผิด
- ข. บอกว่าหลานเป็นคนทำผิด
- ค. บางทีก็ยอมรับบางทีก็บอกว่าหลานเป็นคนทำผิด

5. สุรียอยากอ่านหนังสือการ์ตูนของสมพิศที่วางอยู่บนโต๊ะในช่วงพักกลางวันซึ่งมีเวลาเพียงเล็กน้อยก็จะเริ่มเรียนในภาคบ่ายแล้ว แต่สมพิศไม่ยู่หาเท่าไรก็ไม่พบ ท่านคิดว่าสุรียควรจะทำอย่างไร ?

- ก. หยิบมาอ่านเลย
- ข. ถูกรอแล้วยังไม่มาก็หยิบมาอ่านเลย
- ค. รอสมพิศมาก่อน

6. ที่โรงอาหารมีคนเข้าแถวรอรับอาหารอยู่เป็นจำนวนมาก อ่านาจะอยากจะรับประทานอาหารแต่ก็เกียจเสียเวลารอคิวและกลัวอาหารจะหมดเสียก่อน ท่านคิดว่าอ่านาควรจะทำอย่างไร ?

- ก. เขาไปแทรกหัวแถว
- ข. รอคิวตามลำดับ
- ค. บางทีก็เข้าไปแทรกหัวแถวบางทีก็รอคิว

7. บงกชกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอย่างสนุกสนาน พอที่มีเสียงออกเสียงให้นักเรียนเขาห้องประชุม เขาคิดว่าเขาอ่านต่อไปสัก 10 นาทีก็ได้ เพราะใคร ๆ ก็ต้องเขาห้องประชุมชาอย่างแน่นอน ท่านคิดว่าบงกชควรจะทำอย่างไร ?

- ก. รีบเข้าห้องประชุมทันที
- ข. อาจจะรีบเข้าห้องประชุมเป็นบางครั้ง
- ค. อ่านการตูนต่ออีก 10 นาที

8. ประธานเตะฟุตบอลโดนกระชกหน้าต่างห้องเรียนแตกโดยไม่ตั้งใจ และคิดว่าไม่มีคนเห็น โรงเรียนมีกฎว่าถ้าผู้ใดทำของโรงเรียนเสียหายจะต้องชดเชยค่าเสียหายนั้น ประธานไม่แน่ใจว่าจะมีใครเห็นหรือไม่ ท่านคิดว่าประธานควรจะทำอย่างไร ?

- ก. ไม่บอกครู
- ข. ขอมรับกับครูว่าเป็นคนทำ
- ค. อาจจะยอมรับเป็นบางครั้ง

9. คุณพ่อซื้อตุ๊กตาหมีไซลานตัวใหม่ให้น้องสาวเป็นรางวัลที่ตั้งใจทำงานบ้าน พรหมอยากเล่นตุ๊กตาของน้องแต่ไม่กล้าขอโดยตรง เพราะเป็นรางวัลที่น้องได้มาจากการตั้งใจทำงานบ้าน เมื่อน้องนอนหลับท่านคิดว่าพรหมควรจะทำอย่างไร ?

- ก. หยิบมาเล่นทันที
- ข. หยิบมาเล่นเป็นบางครั้ง
- ค. ไม่หยิบมาเล่น

10. โรงเรียนมีกฎหมายให้นักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู ในระหว่างพักกลางวันวิสูตรเล่นฟุตบอลกับเพื่อนและลูกฟุตบอลกระดอนออกไปนอกรั้ว วิสูตรจะไปขออนุญาตครูก่อนก็กลัวเสียเวลาและจะถามหาลูกฟุตบอลไม่เจอ ซึ่งถ้าลูกฟุตบอลหายไปเขาต้องซื้อใหม่มาแทน ท่านคิดว่าวิสูตรควรจะทำอย่างไร ?

- ก. ออกไปเก็บลูกฟุตบอลทันที
- ข. ไปขออนุญาตครูก่อน
- ค. บางทีก็ออกไปเก็บลูกฟุตบอลเลยบางทีก็ไปขออนุญาตครูก่อน

11. ในวันเสาร์การนัดกับเพื่อน ๆ เพื่อจะมาทำงานที่โรงเรียน ก่อนที่จะออกจากบ้านพอมีรายการโทรทัศน์รายการพิเศษที่เธอชอบมาก แต่รายการโทรทัศน์จะทำให้เธอไปถึงที่นัดหมายช้าไปครึ่งชั่วโมง เพื่อน ๆ อาจท้วงหรือไม่ให้เธอทำงานกลุ่มด้วยก็ได้ ท่านคิดว่าเธอควรจะทำอย่างไร ?

- ก. รีบไปโรงเรียน
- ข. ดูโทรทัศน์ก่อน
- ค. อาจจะไม่ดูโทรทัศน์เป็นบางครั้ง

12. ราชรีเอาจานสีไปล้างที่หน้าต่างและหน้าต่างโดยไม่ได้มองดู ปรากฏว่าจานสีไปหยกใส่ภาพวาดของเพื่อนที่เอาไปนั่งแคคในแห่งตรงหน้าต่างพอดี ราชรีกลัวเพื่อนจะโกรธและไม่คบกับเธออีกต่อไป เพราะงานที่ทํานั้นจะต้องส่งเป็นคะแนนสอบปลายเทอม ท่านคิดว่าราชรีควรจะทำอย่างไร ?

- ก. บอกความจริงกับเพื่อน
- ข. ทำเฉย ๆ เสีย
- ค. อาจจะไม่บอกความจริงเป็นบางครั้ง

13. ในช่วงเวลาพักกลางวันจะสอบปึงปองทุกคนในวันนี้ วิชัยไม่มีไม้ตีปึงปอง เขาคิดจะไปยืมไม้ตีปึงปองจากเพื่อนอีกห้องหนึ่ง แต่เพื่อนไม่อยู่และวางไม้ตีปึงปองไว้นบนโต๊ะ ท่านคิดว่าวิชัยควรจะทำอย่างไรดี ?

- ก. หยิบเอาเองทันที
- ข. รอบอกเพื่อนก่อน
- ค. บางทีก็หยิบเอาเอง บางทีก็รอบอกเพื่อนก่อน

14. ในขณะที่เดินกลับบ้านในตอนเย็นเมื่อเดินห่างโรงเรียนมาได้สักระยะหนึ่งนักเรียนชายกลุ่มหนึ่งก็เลื้อยออกนอกทาง และวิ่งไล่จับกันข้างทางอย่างสนุกสนาน หนุมซึ่งเดินตามหลังมาและเป็นเพื่อนสนิทกับนักเรียนกลุ่มนี้อยากจะเล่นด้วย แต่กลัวครูทราบและจะถูกดู ท่านคิดว่าหนุมควรจะทำอย่างไร ?

- ก. เล่นควยทันที
- ข. ไม่เล่นควย
- ค. อาจจะเล่นควยเป็นบางครั้ง

15. ในขณะที่สุนัขทำงานฝีมือที่จะต้องส่งในวันรุ่งขึ้น เพื่อนไ้มาชวนไปสนุกสนานที่สวนสาธารณะซึ่งสุนัขอยากไปมาก เพราะเป็นคณะที่ชอบและไม่ต้องเสียค่าเข้าชม แต่ถ้านิสัยไปงานฝีมือก็จะเสร็จไม่ทันตามกำหนดที่จะต้อง ทานคิดว่าสุนัขควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. ไปสนุกสนาน
- ข. ทำงานฝีมือต่อไป
- ค. บางทีก็ไปสนุกสนานบางทีก็ทำงานฝีมือ

16. ในช่วงเวลาพักกลางวัน ออยวิ่งไปเหยียบเสื้อนักเรียนของดวงตาที่หล่นอยู่ที่พื้นและเป็นรอยเท้า ออยคิดว่าไม่มีคนเห็นเหตุการณ์ คุณแม่ของดวงตาค่อนข้างใจร้าย ถ้าเห็นเสื้อมีรอยและดวงตาอาจจะถูกดุ ถ้าออยบอกดวงตาออยก็กลัวว่าดวงตาจะโกรธ ทานคิดว่าออยควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. ทำเฉย ๆ เสีย
- ข. บอกตามตรง
- ค. อาจจะบอกตามตรงหรืออาจจะทำเฉย ๆ เสีย

17. ในตอนพักกลางวันพนักงานขายหนังสือไ้แวะมาถามถึงสมชายว่าต้องการจะสั่งซื้อหนังสืออ่านประกอบวิชาวิทยาศาสตร์ซึ่งสมชายชอบมากและจะสั่งซื้อทุกครั้งที่มีหนังสือมาใหม่ แต่สมชายไม่อยู่ สมัยซึ่งเป็นหัวหน้าชั้นคิดว่าครั้งนี้สมชายก็คงจะสั่งซื้อแน่นอน ทานคิดว่าสมชายควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. สั่งซื้อหนังสือให้สมชาย
- ข. อาจจะสั่งซื้อเป็นบางครั้ง
- ค. รอถามสมชายก่อน

18. ค่อยไปอ่านหนังสือในห้องสมุดความล้าพัง ในกระเป๋ามี
 ทอฟฟี่อยู่จำนวนหนึ่ง เมื่ออ่านไปก็รู้สึกกระษะหนึ่งค่อยรู้สึกง่วงนอนมาก จึงคิดว่า
 ถ้านำทอฟฟี่ออกมารับประทานก็จะทำให้หายง่วงได้ แต่ในห้องสมุดมีกฎหมายรับประทาน
 ขนม ท่านคิดว่าควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. ไม่รับประทาน
- ข. รับประทานทอฟฟี่ทันที
- ค. อาจจะแอบรับประทานโดยไม่ให้คนอื่นเห็น

19. เมื่อกับพี่สาวขออนุญาตแม่ไปเที่ยวงานวัดและบอกแม่ว่าจะกลับตอน
 4 ทุ่ม พอถึงเวลากลับเธอกำลังคิดใจภาพยนตร์ซึ่งกำลังสนุกและเพิ่งฉายไปได้
 ครึ่งเรื่อง พี่สาวของเธอชวนให้อยู่ดูต่อให้จบเรื่องเสียก่อน ท่านคิดว่าเธอควรจะ
 ตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. อยู่ดูภาพยนตร์ต่อ
- ข. กลับบ้านทันที
- ค. บางทีก็อยู่ดูภาพยนตร์ต่อบางทีก็กลับบ้านทันที

20. ศาลชอิมภาพ ส.ค.ส. ปีใหม่ที่มีภาพสวยงามและมีเสียงดนตรี
 ไพเราะของคู่เพื่อจะนำมาเป็นแบบวาดภาพส่งครู ขณะที่ศาลหาดีไปบอกเอาชวกลี
 ษกรภาพใน ส.ค.ส. เลอะเทอะและเสียงดนตรีไม่ดังอีกต่อไป ศาลไม่มีเงิน
 ซื้อแผ่นใหม่มาใช้คืนและกลัวคู่จะโกรธและไม่คบกับศาลอีกต่อไป ท่านคิดว่าศาล
 ควรจะตัดสินใจทำอย่างไร ?

- ก. บอกตามตรง
- ข. บอกว่าลมพัดปลิวตกจานสี
- ค. บางทีก็บอกตามตรงบางทีก็บอกว่าลมพัดปลิวตกจานสี

21. ในการประชุมตกลงปัญหาเร่งด่วนของห้องเรียนซึ่งจะต้องรีบปฏิบัติทันที มีปัญหาคงกันไม่ไคร่ระหว่างขอเสนอ 2 แนวทาง ที่ประชุมจึงขอโหวตเสียง พอที่บังอรขออนุญาตไปห้องน้ำยังไม่กลับมา นารีก็กลัวว่าความคึกเหินของเธอจะแพ้ จึงคิดจะยกมือออกเสียงแทนบังอร ท่านคิดว่านารีควรจะตัดสินใจทำอะไร ?

- ก. ออกเสียงแทนบังอร
- ข. รอบังอรกลับมาก่อน
- ค. อาจจะออกเสียงแทนบังอรเป็นบางครั้ง

22. ในชั่วโมงนี้ครูสั่งให้นักเรียนค้นคว้าและทำรายงานกันตามลำพัง เพราะครูจะไปประชุม แล้วให้นำรายงานมาส่งในวันรุ่งขึ้น กบกำลังง่วงนอนมาก เนื่องจากเมื่อคืนนอนไม่ค่อยดี จึงคิดว่าจะใช้เวลาที่ครูไม่ยูนอนพักผ่อนสักครูหนึ่ง แล้วค่อยลอกรายงานเพื่อนเพื่อส่งครูในตอนเย็น ท่านคิดว่ากบควรจะทำอย่างไรดี ?

- ก. นอนพักผ่อน
- ข. ทำรายงาน
- ค. บางที่อาจจะนอนบางที่ก็อาจจะทำรายงาน

23. ครูสั่งให้นักเรียนทำงานกลุ่มและให้ไปส่งที่ห้องพักครูก่อนเที่ยงวันนี้ เพ็ญได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้เป็นผู้นำงานไปส่ง ขณะที่เพ็ญเดินไปเพ็ญเห็นน้องสาวกำลังแข่งขันเล่นเกมอยู่ที่หน้าระเบียงห้องเรียน เพ็ญอยากจะหยุดคุณน้องสาวเล่นเกมให้เสร็จก่อน แต่หาหยุดคุณเพ็ญจะไปส่งงานไม่ทันตามกำหนดเวลาที่ครูกำหนด ท่านคิดว่าเพ็ญควรจะทำอย่างไรดี ?

- ก. รีบไปส่งงานทันที
- ข. หยุดคุณน้องสาวเล่นเกมก่อน
- ค. อาจจะหยุดคุณน้องสาวเล่นเกม

24. เมื่อครูส่งสมุดการบ้านกลับคืนมาและแจ้งพบว่า มีข้อผิดพลาดและครูสั่งให้แก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง ถ้าแจ้งจะนำกลับมาแก้ไขใหม่จะทำให้แจ้งเสียเวลาอีกและทำให้ใหม่ซึ่งอาจจะไม่ถูกอีกก็ได้ แต่แจ้งจะขอลอกเพื่อนคนที่ทำถูกต้องใช้เวลาเฉลียวสะดวกและถูกต้องแน่นอน ท่านคิดว่าแจ้งควรจะทำอย่างไร ?

ก. ทำใหม่ด้วยตนเอง

ข. ขอลอกเพื่อน

ค. บางทีก็ทำใหม่ด้วยตนเอง บางทีก็ขอลอกเพื่อน

25. ครูให้ประนอมสำรวจรายชื่อผู้ที่ไปทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์สถานและโบราณสถานในจังหวัด โดยให้นำรายชื่อส่งครูในเช้าวันรุ่งขึ้น วันนี้มาลีเพื่อนสนิทของประนอมไม่มาโรงเรียน ประนอมทราบวามาลีเคยไปพิพิธภัณฑ์สถานแล้ว ประนอมคิดว่ามาลีคงจะไม่ไปทัศนศึกษาด้วยทางโรงเรียนในครั้งนี้แน่ ท่านคิดว่าประนอมควรจะทำอย่างไร ?

ก. คัดลอกชื่อมาลี

ข. บางทีก็คัดลอกชื่อมาลี บางทีก็รอดถามมาลีก่อน

ค. รอดถามมาลีก่อน

26. ในห้องเรียนตอนเช้าหลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติแล้ว มีนักเรียนบางคนเล่นส่งเสียงดังอยู่หลังห้อง เนื่องจากครูยังไม่เข้าสอน คุณเห็นเพื่อนเล่นสนุกก็อยากจะเล่นด้วยแคะเบียดของห้องเรียนห้ามส่งเสียงดังในขณะที่ครูไม่อยู่ ท่านคิดว่าคุณควรจะทำอย่างไร ?

ก. เล่นกับเพื่อนทันที

ข. อาจจะเล่นกับเพื่อนบ้าง

ค. ไม่เล่นกับเพื่อน

27. ถึงเวลารับประทานอาหารเย็นและแม่เรียกให้นอนไปรับประทานอาหาร แค่นอยยังเล่นขายของเพลินอยู่กับเพื่อน ๆ และยังไม่รู้สึกหิวเลย ทานคิควานอยควรจะทำอย่างไร ?

ก. ไปรับประทานอาหารทันที

ข. เล่นกับเพื่อนต่อไป

ค. บางทีก็เล่นต่อไปบางทีก็ไปรับประทานอาหาร

28. แม่ให้สมศักดิ์คอยดูแลน้องในขณะที่แม่ทำกับข้าว พอน้องออกไปเล่นนอกบ้าน สมศักดิ์พบเพื่อนจึงชวนกันไปเล่นเป็นคนไม่ปล่อยให้น้องเล่นอยู่โคนต้นไม้ ความล้าพัง น้องเดินไปเหยียบรังมดแดง ถูกมดแดงกัดเป็นผื่นแดง ถ้าสมศักดิ์จะบอกความจริงกับแม่ก็กลัวแม่จะโกรธที่ละเลยน้อง ทานคิควาสมศักดิ์ควรจะทำอย่างไรดี ?

ก. บอกความจริงกับแม่

ข. ไม่บอกความจริง

ค. บางทีก็บอกความจริงบางทีก็ไม่บอก

000000000000

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

โปรแกรมการโอบกอดสมมุติ

ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม ตลาดยแห่ง

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนและครูใกล้ชิดกันมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยและความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการดำเนินการของบทบาทสมมุติ หน้าที่ของนักเรียนและจุดมุ่งหมายของการแสดง ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการแสดง
 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกวินัยในตนเอง โดยบทบาทสมมุติ

วิธีการดำเนินการ

1. ครูแนะนำตนเอง ชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. อภิปรายร่วมกับนักเรียนในเรื่องความหมายและลักษณะทั่วไปของวินัยในตนเอง
3. นัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับวัน เวลาและสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป
4. ครูให้นักเรียนชมสมมุติซึ่งสมมุติว่าเป็นตลาดยแห่งชุมชนสมมุติ แล้วให้นักเรียนทั้งหมดออกไปนอกห้อง ครูเอาสมมุติตลาดยแห่งซ่อนไว้ในบริเวณห้อง
5. ครูให้นักเรียนจับมือกันเป็นแถวขยับกันค้นหาตลาดยแห่ง โดยให้จับมือกันไว้ไม่ให้หลุดจากกัน กำหนดให้นักเรียนคนที่อยู่หัวแถวและท้ายแถวเท่านั้นที่เป็นผู้ค้นหา คนที่อยู่ในแถวมีสิทธิ์ออกความคิดเห็น ปรัชษาหาหรือ ชี้แนะแนวทางใด ครูให้เวลาในการค้นหาตลาดยแห่ง 2 นาที
6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

โปรแกรมการไชบทบาทสมมุติ

ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง	เคารพในสิทธิของผู้อื่น
ชื่อกิจกรรม	เรื่องของบริษัท
จุดประสงค์	เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
สื่อการเรียน	1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ไม่นับคณิตัน ลูกชงโก๋ หนังสือ ของเล่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ช้่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการไชข่าวของเครื่องไชของนักเรียนว่า นักเรียนเคยมีของไชใหม่ ๆ หรือเคยหยิบยืมอะไรของเพื่อนมาไชบ้าง ถ้าเพื่อนมาหยิบของนักเรียนไปไชไคยไคยไคยนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

ข. ช้่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 3 คน
2. ครูแจกเอกสารบทบาทสมมุติของแต่ละคนให้ดูและให้เตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติ ใหญ่แสดงแสดงบทบาทของคน สำหรับนักเรียนที่ไคยไคยให้ตั้งใจชม ไชเวลาประมาณ 10 นาที
4. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่องราวที่ไคยชมจบแล้ว
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับเกี่ยวกับบทบาทสมมุติที่แสดงไปในหัวข้อไคยไคย

5.1 นักเรียนคิดว่าบริษัทเป็นคนไคยไคยไคย

5.2 การกระทำของสมบสกลูกของเหมาะสมหรือไม่ เพราะ

เหตุไคย

5.3 นักเรียนคิดว่าถ้าเลือกให้นักเรียนจะกระทำตามอย่างใครดี และนักเรียนจะนำสิ่งใดในเรื่องนี้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันฟัง เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อเพื่อนเมื่อต้องการหยิบยืมข้าวของของเพื่อนหรือคนอื่น ๆ มาใช้ เมื่อได้กระทำแล้วรู้สึกอย่างไร ใ้ได้รับผลตอบแทนอย่างไร

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่องเกี่ยวกับการรู้จักเคารพสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

ปรีชา สมชาย สมยศ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ปรีชาสนิทกับสมชายมากกว่าสมยศ ปรีชามักหยิบข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ปากกา ดินสอ ขางลบ ของเล่น หนังสือการ์ตูนและหนังสืออื่น ๆ ของเพื่อนร่วมห้องมาใช้โดยไม่ขออนุญาตก่อนเสมอ สมชายเคยเตือนปรีชาให้ปรับปรุงนิสัยขี้ยืมนี้แต่ปรีชาไม่เคยเอาใจใส่ วันหนึ่งคุณแม่ของปรีชาได้ซื้อไม้แบดมินตันพร้อมทั้งลูกขนไก่ให้ปรีชา ทั่วความต้องการอวดเพื่อนปรีชาจึงนำไปเล่นที่โรงเรียนในตอนพักกลางวัน ทำให้เพื่อน ๆ อยากจะเล่นบ้าง เป็นวันนั้นปรีชาคงรีบซ่อมเสริมวิชาคณิตศาสตร์ จึงวางไม้แบดมินตันพร้อมทั้งลูกขนไก่ไว้หน้าห้องเรียน สมยศอยากจะได้เล่นแบดมินตันตั้งแต่เมื่อตอนพักกลางวันแล้วแต่ไม่มีโอกาส จึงชวนสมชายมาเล่นแบดมินตันด้วยกันโดยจะใช้อุปกรณ์ของปรีชา แต่สมชายบอกว่าสมยศไม่ควรจะหยิบไปเล่นก่อนโดยไม่ขออนุญาตจากปรีชา สมยศจึงบอกว่าถ้ารอขออนุญาตก็คงไม่มีเวลาเล่นแล้วเพราะกว่าปรีชาจะเรียนเสร็จก็ใกล้ค่ำและคงจะรีบกลับบ้านเลย ถ้าหยิบมา

เล่นตอนนี้ก็เหมาะพอดี เพราะปรีชาไม่อยู่และยังไม่ค่าเงินไป และสมยศคิดว่า คงไม่เป็นไร เพราะปรีชาก็ไม่เคยขออนุญาตใคร เวลาหิบบ้างของของเพื่อนไปใช้ สมชายจึงตกลง เล่นควบแถมจะไม่คอยสบายใจนัก เมื่อเล่นเสร็จก็เอามาคืนที่เดิม พอถึงปรีชากำลัง เล่นหาไม้แบบมึนตันด้วยความตกใจและ เสียหาย เพราะนึกว่าหาย เมื่อทราบว่าสมยศกับสมชายหิบบ้างไปเล่นโดยไม่บอกเสียก่อน ปรีชาจึงรู้สึกตัวคิด ขึ้นไ้ว่าความรู้สึกของคนที่ถูกหิบบ้างของไปโดยไม่ได้รับการบอกกล่าวเป็นอย่างไร

บทบาทของปรีชา

ฉันชื่อปรีชา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเพื่อนสนิทชื่อสมชาย ฉันชอบหิบบ้างของของคนอื่นไปใช้โดยไม่บอกกล่าว เจ้าของเขาก่อน เพราะฉันคิดว่า เป็นเพื่อนกันคงจะไม่เป็นไร วันหนึ่งฉันได้ไม้แบบมึนตันใหม่จากแม่ ฉันจึงเอา ไปเล่นที่โรงเรียนควบ ก่อนเป็นวันนั้นขณะที่ฉันเรียนซ่อมเสริมอยู่เพื่อนไ้มาหิบบ้าง ไม้แบบมึนตันและลูกชนไก่ของฉันไปเล่น ฉันเลิกเรียนออกมาหาไม้แบบมึนตันไม่เจอ นึกว่าของหาย ฉันตกใจและเสียหายมากจนแทบจะร้องไห้ พอถึงเพื่อนเอาไม้แบบมึนตันพร้อมทั้งลูกชนไ้มาคืนบอกว่าหิบบ้างไปเล่นเองแต่ไม่ไ้บอกให้ฉันทราบและไม่คิดว่าฉันจะตกใจ เพราะฉันเคยหิบบ้างของคนอื่นไปโดยไม่ขออนุญาตบ่อย ๆ ฉันจึงได้ คิดว่าการที่ฉันหิบบ้างของเพื่อนมาใช้โดยไม่บอกกล่าวก่อนหน้านี้ ทำให้เจ้าของตกใจ เสียใจ ไม่พอใจหรือโกรธไ้ เพราะนึกว่าของหายและอาจจะไม่คบกับฉันอีกต่อไป ฉันรู้สึกเสียใจและตั้งใจว่าต่อไปจะไม่ประพฤติเช่นนี้อีก

บทบาทของสมชาย

ฉันชื่อสมชาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเพื่อนสนิทชื่อปรีชา ซึ่งชอบหิบบ้างของเพื่อนในห้องไปใช้โดยไม่ขออนุญาต ฉันรู้สึกไม่ชอบนักและ เคยเตือน ปรีชาแต่เขาไม่เคยเอาใจใส่ วันหนึ่งในตอนเย็นขณะที่ปรีชากำลัง เรียนซ่อมเสริม สมยศไ้ชวนฉัน เล่นแบบมึนตันควบกันโดยไม่ไ้ขออนุญาตของปรีชาที่วางไว้หน้าห้องเรียน

ฉันบอกให้สมยศไปขออนุญาตปรีชาก่อนเพราะการหยิบของผู้อื่นไปใช้ก่อนโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นการกระทำที่ไม่ดี แต่สมยศบอกว่าปรีชาเขาก็กระทำแบบนี้บ่อย ๆ คงจะไม่เป็นไร ฉันจึงร่วมเล่นควบแม้ว่าจะไม่ค่อยสบายใจนัก เมื่อเล่นเสร็จจึงเอาไม้แบดมินตันกับลูกขนไก่มาคืน ปรากฏว่าปรีชากำลังค้นหาของอยู่และตกใจมากนึกว่าของหายไปแล้วก็สงสัยว่าการกระทำที่สมยศทำนั้นเขาเคยทำบ่อย ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้เพื่อนตกใจ โกรธ ไม่พอใจ และอาจจะไม่คบกับเขาอีกต่อไป

บทบาทของสมยศ

ฉันชื่อสมยศ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้องเกี่ยวกับสมชายและปรีชา วันหนึ่งฉันเห็นปรีชาเอาไม้แบดมินตันและลูกขนไก่มาเล่นที่โรงเรียน ฉันอยากจะเล่นบ้างแต่ไม่มีโอกาส ในตอนเย็นขณะที่ปรีชากำลังเรียนซ่อมเสริมฉันจึงไปชวนสมชายมาเล่นแบดมินตันด้วยกัน เพราะไม่กล้าส่งวางและยังไม่กล้าเกินไป ฉันไม่ไปขออนุญาตปรีชาเพราะคิดว่าปรีชาที่เคยหยิบของเพื่อนมาใช้ก่อนโดยไม่ขออนุญาตบ่อย ๆ คงจะไม่รู้สึกอะไร ฉันจึงหยิบไปเล่นกับสมชายซึ่งไม่ค่อยสบายใจนักที่ไม่ไปขออนุญาตปรีชาก่อน เมื่อนำของมาเล่นเสร็จแล้วนำไปคืนที่เดิมพบว่าปรีชากำลังหาไม้แบดมินตันอยู่จนวาย และเกิดสงสัยขึ้นมาไ้ว่าความรู้สึกของคนที่ถูกหยิบของไปใช้โดยไม่ขออนุญาตนั้นเป็นอย่างไร ฉันขอโทษที่ทำให้ปรีชาคงใจ

โปรแกรมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ 3

- หัวข้อเรื่อง เคารพในสิทธิของผู้อื่น
- ชื่อกิจกรรม จอยจอมจุ้นจ้าน
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องสิทธิการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น สมุด หนังสือ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นในกิจการของห้องเรียน นักเรียนเคยแสดงสิทธิในการออกความคิดเห็นอย่างไร หากนักเรียนยังไม่แสดงความคิดเห็นแถมมีคนคิดหรือตัดสินใจแทน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 - 6 คน
2. ครูแจกเอกสารบทบาทสมมุติให้แต่ละคนอ่านและให้เตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทของคน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 จอยเป็นคนอย่างไร
 - 5.2 นักเรียนคิดว่าการกระทำของจอยก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรต่อตนเองและส่วนรวม

5.3 ถ้านักเรียนเป็นจอย จะมีหลักในการปรับปรุงตนเอง
อย่างไรเพื่อให้เป็นคนที่รู้จักการเคารพในสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ส่วนตัวและกันฟัง เกี่ยวกับการตัดสินใจ
แทนบุคคลอื่น เช่น การตกลงใจในผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือการตัดสินใจ
ในตำแหน่งผู้นำ เมื่อต้องตัดสินใจแทนผู้อื่นรู้สึกอย่างไร เมื่อเกิดผลดีหรือผลเสีย
จากการตัดสินใจของตนเองแล้วรู้สึกอย่างไร แก้ไขเหตุการณ์อย่างไร

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาท
สมมุติ เรื่องการเคารพในสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

จอยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก เธอเป็นคนชอบออกความ
คิดเห็น บางครั้งไม่มีใครถามเธอก็จะพูดแทนเพื่อนคนอื่น ๆ เสมอ บางทีการ
ประชุมในกิจการของห้องเรียน ยังไม่มีการตกลงในกลุ่มเลยเธอก็จะสั่งการให้
เพื่อน ๆ เตรียมตัวทำงาน พฤติกรรมของจอยทำให้หัวหน้าชั้นเอือมระอาในความ
ขวางวุ่นวายซึ่งบางครั้งการกระทำของจอยเป็นการก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น
ก่อนเป็นวันหนึ่งหัวหน้าชั้น ป. 5 ข ได้มาขอพบหัวหน้าชั้น ป. 5 ก บังเอิญ
หัวหน้าชั้นไปส่งงานที่ห้องพัสดุ จอยจึงเสนอให้คุยกับเธอแทน หัวหน้าชั้น
ป. 5 ข จึงบอกความคิของชั้นอยากจะขอหนังสือขออนุญาตหาวิชาภาษาไทยกับชั้น
ของจอยในตอนบ่ายของวันรุ่งขึ้น จอยตอบตกลงทันทีว่าจะส่งเรื่องนี้ไปเป็นตัวแทน
ของห้องเธอ ให้หัวหน้าชั้น ป. 5 ข ไปเตรียมดำเนินการจัดสถานที่ได้เลย
แล้วจอยก็รีบไปบอกภรรยานี้ว่าเธอตกลงจะส่งเรื่องนี้ไปขออนุญาตหา ภรรยานี้รู้สึกไม่พอใจที่

จอยไม่ปรึกษาเธอก่อนที่จะตกลงใจ หัวหน้าชั้นกลับมาทราบเรื่องก็ไม่พอใจเช่นกัน เพราะรู้สึกว่าจะอวดกาวกายหน้าตาความเป็นผู้นำของเธอ รัชนีขอให้หัวหน้าชั้นประชุมตกลงกันในห้องเรียนว่าจะมีการตอบปัญหาวิชาภาษาไทยหรือไม่ ถ้ามีให้ที่ประชุมช่วยกันคัดเลือกตัวแทนของห้องว่าควรจะเป็นผู้ใดที่เหมาะสมที่สุด เมื่อหัวหน้าชั้นแจ้งเรื่องทั้งหมดให้ที่ประชุมทราบ และรัชนีให้เหตุผลว่าเธอไม่มีความพร้อมเพราะยังไม่ได้เตรียมตัว ที่ประชุมจึงให้จอยรับผิดชอบการตัดสินใจครั้งนี้ว่าถ้าจะมีการตอบปัญหาก็ให้จอยเป็นตัวแทนของห้องไปแทนรัชนี จอยตกใจมากเพราะเธอเรียนไม่เก่งพอที่จะเป็นตัวแทนของห้องได้ ถ้าหากเธอไปตอบปัญหาจะทำให้ในห้องของเธอขายแพ้นั่นเอง จอยรู้สึกเสียใจมากที่การกระทำของเธอก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง และห้องเรียน

บทบาทของจอย

จอยจอย เป็นนักเรียนชั้น ป. 5 ก จันชอบออกความคิดเห็นในกลุ่ม ชอบออกคำสั่งให้เพื่อนทำงาน ทั้ง ๆ ที่บางครั้งยังไม่ได้ตกลงกันในที่ประชุมเลย วันหนึ่งหัวหน้าห้อง ป. 5 ข มาขอพบหัวหน้าห้องของจอยซึ่งไปส่งงานที่ห้องพักครู พอที่ จันเลยเสนอตัวคุ้ยแทน เมื่อทราบว่าห้อง ป. 5 ข จะขอตอบปัญหาวิชาภาษาไทยกับห้องของจัน จันเลยตกลงใจแทนโดยบอกว่าจะส่งรัชนีเป็นตัวแทนห้อง แต่เมื่อจันแจ้งให้รัชนีและหัวหน้าห้องทราบเรื่อง ทั้ง 2 คนไม่พอใจมากที่จันตัดสินใจโดยไม่ปรึกษาเธอก่อน รัชนีขอให้หัวหน้าประชุมตกลงในกลุ่มว่าควรจะมีการตอบปัญหาในวันพรุ่งนี้หรือไม่ ถ้ามีควรเลือกใครเป็นตัวแทนเพราะรัชนียังไม่พร้อมจึงขอถอนตัว ที่ประชุมตกลงจะให้จันเป็นตัวแทนตอบปัญหา จันตกใจมาก เพราะจันเรียนไม่เก่งพอที่จะเป็นตัวแทนของห้องได้ จันเสียใจมากที่การกาวกายหน้าตาในการตัดสินใจแทนบุคคลอื่นก่อให้เกิดผลเสียขายแพ้นั่น

บทบาทของวิชนี้

ฉันชื่อวิชนี้ เป็นนักเรียนชั้น ป. 5 ก ฉันเรียนวิชาภาษาไทยไ้คะแนนก็วันหนึ่งจอมมาบอกฉันว่าเขาจะส่งฉันไปแข่งขันตอบปัญหาวิชาภาษาไทยกับห้อง ป. 5 ข ฉันไม่พอใจที่จอยกาวกายหน้าว่าการคัดสินใจแทนฉัน ฉันขอให้หัวหน้าชั้นช่วยคัดสินปัญหานี้เพราะฉันไม่ไ้เตรียมตัวจึงไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันไ้ หัวหน้าเรียลประชุมและมติของที่ประชุมตกลงว่าถ้าจะมีการตอบปัญหา ควรให้จอยเป็นตัวแทน

บทบาทของหัวหน้าชั้น ป. 5 ก

ฉันเป็นหัวหน้าชั้น ป. 5 ก ฉันเป็นผู้นำที่ที่ก่อนทีจะตกลงใจทำอะไรจะทองถามความคิดเห็นของผู่เกี่ยวข้องก่อนเสมอ วันหนึ่งวิชนี้ขอให้ฉันคัดสินปัญหาที่จอยคัดสินใจตอบตกลงกับหัวหน้าชั้น ป. 5 ข ว่าจะส่งวิชนี้เป็นตัวแทนไปตอบปัญหาวิชาภาษาไทย เพราะวิชนี้ไม่พอใจ ฉันก็ไ้ไม่พอใจที่จอยกาวกายหน้าทีผู้นำของฉันฉันขอมติจากที่ประชุมซึ่งตกลงกันว่า ถ้าจะมีการตอบปัญหาก็กให้ส่งจอยเป็นตัวแทนเพราะวิชนี้ไม่ไ้เตรียมตัวจึงไม่มีความพร้อมเพียงพอ

บทบาทของหัวหน้าชั้น ป. 5 ข

ฉันเป็นหัวหน้าชั้น ป. 5 ข วันหนึ่งฉันไปขอพบหัวหน้าห้อง ป. 5 ก เพื่อจะขอแข่งขันตอบปัญหาวิชาภาษาไทยในคอนบายของวันรุ่งขึ้น ฉันไม่พบหัวหน้าเพราะไปส่งงานที่ห้องพัสดุ พอทีพบจอยซึ่งเมื่อทราบเรื่องก็ตอบฉันว่า ทกลงห้อง ป. 5 ก จะส่งตัวแทนชื่อวิชนี้มาตอบปัญหา ฉันจึงกลับมาเตรียมคำเนินการต่อไป

โปรแกรมการโฆษณาบทกวี

ครั้งที่ 4

- หัวข้อเรื่อง การเคารพในสิทธิของผู้อื่น
 ชื่อกิจกรรม มนุษย์รัก
 จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและผลของการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
 สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องสิทธิการแสดงบทกวี 1 เรื่อง
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระดาษหนังสือ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนถึงความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แวดล้อม เช่น บิดามารดา เพื่อนร่วมชั้นเรียน ญาติพี่น้อง เกี่ยวกับการเลือกแสดงความคิดเห็น การแสดงความห่วงใย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ถ้าบิดามารดาหรือเพื่อน ๆ เลือกกิจกรรมทุก ๆ อย่างให้โดยที่นักเรียนไม่มีสิทธิแสดงความต้องการเลย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน
2. แจกเอกสารบทกวีให้ผู้แสดงอ่านและ เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งเตรียมฉากสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงบทกวีที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดง

ให้ตั้งใจชม

4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทกวีการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 มนุษย์เป็นอย่างไร

5.2 นักเรียนคิดว่าภาระกระทำของมนุษย์ก่อให้เกิดผลที่ต่อตนเอง

และส่วนรวมอย่างไร

5.3 นักเรียนจะเลือกแนวการปฏิบัติตนของมณีในคำนำใบบ้าง เพื่อเป็นตัวอย่างในการปรับปรุงตนเองต่อไป เพราะเหตุใด

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันฟังเกี่ยวกับการรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการเคารพสิทธิของกลุ่ม

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่องการเคารพในสิทธิของผู้อื่น

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

มณีเป็นหัวหน้ากลุ่ม 1 ของนักเรียนในห้อง ป. 5 ข เป็นเด็กหญิงที่เป็นตัวอย่างที่ดี ทำงานเก่ง รู้จักสิทธิและทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี เวลาที่ครูสั่งงานมาเธอก็จะปรึกษาหารือกับเพื่อนในกลุ่มหาแนวทางปฏิบัติตกลงแบ่งงานกันไปทำตามคำสั่ง เวลาที่มีเรื่องที่ค่อนข้างให้สมาชิกทราบหรือหาข้อตกลงในกลุ่มเธอก็จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเสมอ ก่อนที่จะทำอะไรก็จะค่อนข้างใหญ่โตเกี่ยวกับของทราบทุกครั้ง ถ้าจะค่อนข้างบ้านเย็นกว่าปกติเพราะค่อนข้างทำงานที่โรงเรียนเธอก็จะขออนุญาตล่วงหน้า เพราะเธอกระนั้นคิดว่ามีความเคารพจะเป็นห่วงถ้ากลับบ้านผิดเวลา วันหนึ่งครูมอบหมายให้มณีช่วยคิดว่าจะจัดออกงานแสดงผลงานอะไรดีในงานวันเด็กพร้อมกับทางโรงเรียน มณีจึงขอประชุมกับเพื่อนกลุ่ม 1 ขอความคิดเห็นของกลุ่มว่าใครมีความคิดเห็นอย่างไร และใครมีความสามารถอะไรที่พอจะช่วยเหลือกลุ่มไบบ้าง จะใครตกลงแบ่งหน้าที่กันไปรับผิดชอบ จันทระเสนอคิดว่าเธอทำดอกไม้ประดิษฐ์จากริบบิ้นได้ จันทระเสนอว่าเธอพับนกได้

โดยจะใช้กระดาษแข็งสีสวย ๆ เพื่อแข่งกระโดดกัน สุกจะทำโมบายรูปสัตว์
ต่าง ๆ และรูปการ์ตูนได้ และทุกคนยินดีที่จะแนะนำวิธีทำให้อีกเพื่อน ๆ ช่วย ถ้ามี
อุปกรณ์จะไ้ช่วยกันทำจะไ้ผลงานหลาย ๆ ชิ้น มณีจึงสรุปตามที่เพื่อนเสนอมา
สมาชิกที่เหลือจะช่วยเป็นลูกมือ คัดแบบกระดาษ หั่นกระดาษคอกไม้ คัดแบบการ์ตูน
และแบบรูปสัตว์ ช่วยระบายสีให้สวยงาม มณีรับอาสาจะเป็นผู้ประสานงานกับครู
และจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาอำนวยความสะดวกให้ เสร็จแล้วมณีจึงแจ้งให้ครู
ประจำชั้นทราบถึงผลการดำเนินงานของกลุ่มเธอ พฤติกรรมของมณีทำให้สมาชิก
ในกลุ่มชื่นชมเธอว่าเป็นคนที่ประพฤติดี รู้ว่าอะไรควรไม่ควร และครูอาจารย์
ในโรงเรียนก็ไว้วางใจ

บทบาทของมณี

มณีชื่อมณี เป็นหัวหน้ากลุ่ม 1 ห้อง ป. 5 ข มณีเป็นผู้นำที่พร้อมจะ
รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ทุกครั้งที่ต้องทำงานร่วมกันมณีจะประชุมปรึกษาหารือ
แบ่งงานกันไปทำตามความถนัด วันหนึ่งครูมอบหมายให้มณีช่วยคิดว่าจะออกราง
แสดงผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มในงานวันเด็ก มณีจึงขอประชุมกลุ่มเพื่อนก่อน
เพื่อนในกลุ่มเสนอตัวทำงานกันหลายคน คือ จันทระจะทำคอกไม้จากริบบิ้น ชิกา
จะพับนกกระดาษ โกลีใช้กระดาษแข็งสีสวย ๆ สุกจะทำโมบายรูปสัตว์ต่าง ๆ และรูป
การ์ตูนหลาย ๆ แบบ ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ รับอาสาจะเป็นลูกมือช่วยงานของทั้ง
3 คน มณีจึงตกลงแบ่งงานให้ทำตามข้อเสนอมา ส่วนมณีรับหน้าที่ประสานงานกับครู
และจัดหาอุปกรณ์มาอำนวยความสะดวกให้ เมื่อมณีแจ้งผลการประชุมให้ครูทราบ
ครูก็แสดงความชื่นชมมณีว่ามณีเป็นคนประพฤติดี รู้จักหน้าที่และใช้สิทธิในขอบเขต
อันควร ไม่ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น

บทบาทของจันทร์ ธิดาและสุภา

ฉันชื่อจันทร์ ธิดาและสุภา เป็นสมาชิกกลุ่ม 1 ห้อง ป. 5 ข มีหัวหน้ากลุ่มชื่อมณี วันหนึ่งมณีได้ประชุมขอความคิดเห็นเรื่องจะจัดออกงานในงานวันเด็กร่วมกับทางโรงเรียน ขอให้กลุ่มช่วยออกความคิดเห็น จันทร์อาสาทำดอกไม้จากริมบ้น ธิดาจะพับกบกระโดดโดยจะใส่กระดกแข็งสีสวย ๆ ส่วนสุภาจะทำโมบายรูปสัตว์และรูปการ์ตูน มณีได้ตกลงแบ่งงานกันรับผิดชอบตามที่พวกฉันเสนอ และสมาชิกที่เหลือก็อาสาจะช่วยงานพวกฉันคนละไม้คนละมือ กลุ่มฉันชื่นชมในควมดีมากที่เธอวางตัวดี เป็นผู้นำที่ดี ไม่เคยใช้สิทธิของผู้นำมากำกว่ายักยอกใจแทนสมาชิกในกลุ่มเลย

บทบาทของครูประจำชั้น

ฉันเป็นครูประจำชั้น ป. 5 ข วันหนึ่งฉันมอบหมายให้มณีช่วยคิดว่าจะจัดออกงานแสดงผลงานของนักเรียนในงานวันเด็ก มณีก็รับงานไปและนำผลกลับมารายงานให้ฉันทราบตามที่ไ้ประชุมตกลงกันในกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ฉันรู้สึกชื่นชมรักและไว้วางใจมณีมากที่วางตัวเป็นผู้นำที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ไ้เป็นอย่างดีเรียบร้อย

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมุติ

ครั้งที่ 5

- หัวข้อเรื่อง มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
 ชื่อกิจกรรม ลักษนาม
 จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
 สื่อการสอน 1. เอกสารเรื่อง สั้นการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ถังน้ำ คนไม้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการเกิดลักษนามของนักเรียนว่าใครเคยเกิดลักษนามบ้าง ขณะที่เกิดอยู่นั้นรู้สึกอย่างไร เมื่อเกิดผ่านมาแล้วรู้สึกอย่างไร และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเกิดลักษนาม

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 6 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้ดูแล้วอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งเตรียมฉากสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 สักคิสิทธิ์เป็นคนอย่างไร

5.2 ถ้านักเรียนทราบว่านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่มีส่วนทำให้โรงเรียนไม่ได้รับรางวัล นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไร และนักเรียนจะมีแนวทางในการแก้ไขตนเองให้ดีขึ้นได้อย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันฟังในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนที่เคยทำให้อื่นหรือส่วนรวมเสียผลประโยชน์ และนักเรียนมีวิธีแก้ไขเหตุการณ์อย่างไร

ก. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่องลัคนาม

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

สถานการณ์

ในโรงเรียนแห่งหนึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีภารโรงอยู่เพียงคนเดียว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จะต้องช่วยดูแลบริเวณโรงเรียนภายในบางส่วน ครูแบ่งให้นักเรียนชั้น ป. 5 รับผิดชอบปลูกต้นไม้บริเวณรอบ ๆ สนามฟุตบอลคนละ 1 คน และคอยดูแลรักษาต้นไม้ให้งอกงามเติบโตตลอดปี เพื่อเป็นคะแนนเก็บ นักเรียนทุกคนต้องรดน้ำต้นไม้ทั้งเช้าและเย็นทุกวัน ถ้าเกินตามถนนจากหน้าไปถึงต้นไม้ที่ปลูกไว้คานนอกรั้วโรงเรียนจะต้องเดินอ้อมถนนไปนับว่าเป็นระยะทางที่ไกลเพราะต้องอ้อมสนาม โรงเรียนมีกฎมิให้นักเรียนเดินลัดสนามยกเว้นเวลาเล่นกีฬา สักกีสัทธิปลูกต้นไม้ไว้คานนอกรั้วซึ่งจะต้องเดินอ้อมสนามเป็นระยะทางไกลทุกวันจึงแอบเดินลัดสนามเป็นประจำ และยังมีนักเรียนอีกหลายคนที่มีพฤติกรรมเช่นเดียวกับสักกีสัทธิ เพราะเก็บจรรยาที่จะเดินหัวถึงน้ำเป็นระยะทางไกล ๆ จนกระทั่งต้นไม้ในสนามแห้งตายเพราะถูกย่ำอยู่บ่อย ๆ ปรากฏรอบเป็นทางเดินเล็ก ๆ หลายสาย ถ้ามองจากอาคารเรียนจะมองเห็นชัดว่าเป็นรอบทางเดิน กลางปีนั้นทางอำเภอได้จัดประกวดโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น เมื่อคณะกรรมการมาตรวจให้คะแนนโรงเรียน สักกีสัทธิแอบไต่บันไดขึ้นกรมการคุยกันว่า

หลาย ๆ อย่างในโรงเรียนก็ถูก แต่สนามหน้าโรงเรียนไม่ค่อยสวยเพราะมีรอยคนบ่าจนเห็นเป็นทางเดิน ผลการตัดสินปรากฏว่าโรงเรียนไกรบารังวัดชมเชย เพราะมีจุดบกพร่องคือสนามหน้าโรงเรียนเป็นรอยทางเดินจนจะเป็นถนนคนเดิน ศักดิ์สิทธิ์รู้สึกเสียใจมากที่ตนก็เป็นคนหนึ่งที่เกิดลัคนามเป็นประจำ ทำให้เกิดผลเสียต่อสนามหน้าและเป็นผลเสียต่อโรงเรียน ทำให้ไม่สวยงามเรียบร้อยเท่าที่ควร จนปลารางวัลที่ 1 ไป

บทบาทของศักดิ์สิทธิ์

ฉันชื่อศักดิ์สิทธิ์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูแบ่งหน้าที่ให้ช่วยปลูกและดูแลต้นไม้ตลอดปีเพื่อเป็นคะแนนเก็บบริเวณรอบ ๆ สนามหน้าโรงเรียน ฉันต้องรอกำหนดไม่ทั้งเช้าและเย็น ต้นไม้ที่ฉันปลูกอยู่ติดกับถนนด้านนอก ฉันเก็บจรรยาที่หิวถึงน้ำกินอ่อมสนามทุกวัน เมื่อไม่มีคนเห็นฉันจึงแอบเกิดลัคนามเป็นประจำ จนสนามมีรอยทางเดินเล็ก ๆ หลายสาย กลางปีนั้นทางอำเภอได้ส่งคณะกรรมการมาตรวจเยี่ยมโรงเรียนเพื่อประกวดว่าโรงเรียนใดมีสภาพสวยงามที่สุด ฉันแอบไต่บันไดคณะกรรมการคุยกันว่าสนามหน้าโรงเรียนฉันไม่สวย ไม่มีระเบียบ มีรอยคนเดินบ่า เมื่อผลการประกวดออกมาโรงเรียนของฉันไกรบารังวัดชมเชย ฉันเสียใจมากที่ฉันเป็นคนหนึ่งที่เกิดลัคนามเป็นประจำทำให้เกิดผลเสียต่อโรงเรียน

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกฉันเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห่วงเกี่ยวกับศักดิ์สิทธิ์ พวกฉันแอบเกิดลัคนามกันทุกวันเวลารอกำหนดไม่ทั้งเช้าและเย็น จนสนามหน้าโรงเรียนไม่สวยมีรอยคนเดินเต็มไปหมด วันหนึ่งมีคณะกรรมการมาตรวจให้คะแนนโรงเรียนและตัดสินให้โรงเรียนของฉันไกรบารังวัดชมเชย ศักดิ์สิทธิ์มาเล่าให้พวกฉันฟังว่าแอบไต่บันไดคณะกรรมการคุยกันว่าสนามหน้าโรงเรียนของพวกฉันไม่สวย

บทบาทของครูประจำชั้น

ฉันเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมอบหมายให้นักเรียนปลูกต้นไม้ในบริเวณรอบ ๆ สนามหน้าโรงเรียนและดำริบให้ดูแลให้ดีเพื่อเป็นคะแนนเก็บตลอดปี

บทบาทของคณะกรรมการ

พวกฉันเป็นคณะกรรมการตรวจเยี่ยมให้คะแนนโรงเรียนขนาดเล็ก ฉันได้มาตรวจโรงเรียนแห่งนี้ซึ่งเห็นว่ามีสภาพที่สวຍงามแต่มีจุดบกพร่องคือสนามหน้าโรงเรียนไม่สวຍ มีรอยคนเดินหลายสาย พวกฉันจึงตกลงใจให้รางวัลชมเชย

โปรแกรมการขับพาทสมมุติ

ครั้งที่ 6

- หัวข้อเรื่อง มีระเบียบและควรพาทเกณฑ์ของสังคม
- ชื่อกิจกรรม เข้าใจกันดีกว่า
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวการปฏิบัติตามระเบียบของสังคมได้
- สื่อการสอน 1. เอกสารเรื่องหลักการแสดงพาทสมมุติ 1 เรื่อง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น หนังสือ พุทธบอล

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการเข้าคิวหรือการรอคอยรับบริการตามลำดับก่อนหลัง ขณะที่นักเรียนเข้าคิวอยู่รู้สึกอย่างไร และถ้ามีคนมาขอลัดคิวหรือแซงคิว โดยไม่มีเหตุผลนักเรียนรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน
 2. แจกเอกสารพาทสมมุติให้ดูและอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งเตรียมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 3. เริ่มแสดงพาทสมมุติตามบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
 4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ชมจบแล้ว
 5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง
- ในหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 รัตนาคือคนอย่างไร
 - 5.2 สายใจเป็นคนอย่างไร
 - 5.3 สมพงษ์เป็นคนอย่างไร
 - 5.4 นักเรียนคิดว่าการกระทำของรัตนาคือทำให้เกิดผลเสียอย่างไร
- ถ้านักเรียนเป็นรัตนาคงแก้ไขปัญหายังไง

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันฟัง เกี่ยวกับการรอคิว
ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เขาหอน้ำ รอคิวอาหาร รอคิวงาน

ค. ชื่นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการสังเกตบทบาท
สมมุติเรื่องเขาคิวกันดีกว่า

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

คุณแม่ของ รัตนากำชับให้รัตนารับกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะคุณแม่
จะรีบไปธุระ เป็นวันนั้นรัตนากำลังสนุกเล่นกับเพื่อนอยู่
เมื่อจะเอางานไปส่งจึงมีเพื่อน ๆ เข้าแถวรอตรวจงานอยู่ก่อนแล้วหลายคน
พอที่รัตนามองไปเห็นสายใจซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกำลังรอคิวตรวจงานอยู่เป็นคนที่ 2
รัตนาก็เข้าไปขอแลกคิวกับสายใจ ซึ่งเมื่อรับฟังปัญหาและความจำเป็นของรัตน
แล้วสายใจก็อนุญาตให้รัตนาชงคิวได้ แต่สมพงษ์ซึ่งเขาคิวต่อจากสายใจไม่
ยินยอมเพราะสมพงษ์ก็ต้องรีบไปซ้อมกีฬาเพื่อเตรียมตัวแข่งขันเหมือนกัน

บทบาทของรัตน

ฉันชื่อรัตน วันหนึ่งก่อนมาโรงเรียนคุณแม่ได้กำชับให้ฉันรีบกลับบ้านใน
ตอนเย็นเพราะคุณแม่จะไปธุระ เป็นวันนั้นฉันมีเวลาเล่นกับเพื่อนอยู่จึงทำงาน
เสร็จเร็ว เมื่อเอางานไปส่งมีคนรอตรวจงานอยู่หลายคน ฉันร้อนใจมาก พอที่
เหลียวไปเห็นสายใจซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของฉันรอตรวจงานอยู่เป็นคนที่ 2 ฉันจึง
เข้าไปขอแลกคิวซึ่งสายใจก็ยินยอมให้ฉันชงคิวได้ แต่สมพงษ์ซึ่งเขาคิวต่อจาก
สายใจไม่ยินยอมเพราะสมพงษ์จะรีบไปซ้อมกีฬา ฉันควรจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

เพราะถ้ารอคิวตามลำดับฉันจะต้องกลับถึงบ้านช้าแน่นอนคุณแม่อาจจะไปทำธุระไม่ทัน
ถ้าจะขอลัดคิวก็จะเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์และใช้สิทธิเหนือคนอื่นซึ่งก็อาจจะมีธุระ
เหมือนกัน

บทบาทของสายใจ

ฉันชื่อสายใจ เป็นเพื่อนสนิทกับรัตนา เย็นวันหนึ่งขณะที่ฉันเข้าคิวรอ
ตรวจงานอยู่เป็นคนที่ 2 รัตนาเข้ามาขอลัดคิว โดยบอกว่าจะต้องรีบกลับไปเผ่าบ้าน
เพราะคุณแม่จะไปธุระ ฉันยินยอมให้รัตนาลัดคิวได้

บทบาทของสมพงษ์

ฉันชื่อสมพงษ์ เป็นนักกีฬาฟุตบอล เย็นวันหนึ่งขณะที่กำลังเข้าคิวรอตรวจ
งานอยู่เป็นคนที่ 3 ต่อจากสายใจ รัตนามาขอแข่งคิวและสายใจยินยอม แต่ฉัน
ไม่ยินยอมเพราะจะต้องรีบไปซ้อมกีฬาเพื่อเตรียมตัวแข่งขัน

บทบาทของคุณแม่

ฉันเป็นแม่ของรัตนา วันนี้ออนเป็นฉันจะรีบไปธุระจึงกำชับให้รัตนารีบ
กลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพื่อจะไ้กลับมาเผ่าบ้าน

โปรแกรมการโฆษณาทัศนคติ ครั้งที่ 7

- หัวข้อเรื่อง มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
- ชื่อกิจกรรม เหตุผลของวิชา
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและยอมรับซึ่งกันและกัน
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องหลักการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระเป๋านางสี่

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ระเบียบของโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามระเบียบนั้น ๆ แล้วรู้สึกอย่างไร ถ้านักเรียนฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนแล้วรู้สึกอย่างไร

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้แต่ละคนอ่านและให้เตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม

4. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 มานะเป็นคนอย่างไร

5.2 วิชาเป็นคนอย่างไร

5.3 ถ้านักเรียนเป็นมานะ เลือกกระทำตามอย่างมานะแล้ว

ไม่ถูกต้องไหม นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

5.4 สมมุตินักเรียนเป็นวิชา จะเลือกกระทำอย่างวิชาหรือไม่

เพราะเหตุใด

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สู่กันและกันทั้ง เกี่ยวกับการ
ประพาศตามระเบียบกฎเกณฑ์ของ โรงเรียน

ก. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาท
สมมุติเรื่อง เหตุผลของวิชา

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

วิชาดีมานะบ้านอยู่ใกล้กัน ทุก ๆ เขาจะต้องเดินไปโรงเรียนด้วยกัน
เป็นประจำ วันหนึ่งวิชาไปหาธุระที่ตลาดจึงไปโรงเรียนสายกว่าปกติ เมื่อไปถึง
หน้าโรงเรียนนักเรียนกำลังเข้าแถวเตรียมเคารพธงชาติพอดี มานะเสนอความคิด
ว่า ถ้าเราวิ่งลัดสนามเขาไปต่อท้ายแถวก็จะพ้นเคารพธงชาติและคงจะไม่ถูกครู
ทำโทษที่มาโรงเรียนสาย วิชาไม่เห็นด้วยจึงแย้งว่า โรงเรียนมีกฎมิให้นักเรียน
เกินลัดสนาม และเมื่อมีเสียงเพลงชาติดังขึ้น ประชาชนคนไทยทุกคนควรจะเป็น
ตรงเคารพธงชาติเพื่อระลึกถึงความเป็นเอกราชของชาติไทย มานะจึงบอกว่า
ถ้าวิชาจะคิดอย่างนั้นก็ตามใจแคเขาไม่ต้องการถูกทำโทษจึงจะขอวิ่งลัดสนามเพื่อ
ไปต่อท้ายแถวให้ทัน แล้วมานะก็วิ่งไปในขณะที่วิชาหยุดยืนตรงเคารพธงชาติที่หน้า
ประตูโรงเรียน เมื่อวิชาไปรายงานตัวเข้ชั้นเรียนครูเวรจึงให้วิชาไปพบกับครู
ใหญ่เพื่อสอบถามถึงสาเหตุที่วิชามาสายและไม่ทำตามอย่างมานะ เมื่อวิชาแจ้ง
เหตุผลให้ทราบ ครูใหญ่จึงชมเชยวิชาที่เป็นคนมีระเบียบและเคารพกฎเกณฑ์ของ
สังคม

บทบาทของวิชา

ฉันชื่อวิชา บ้านอยู่ใกล้ ๆ กับบ้านของมานะ ทุก ๆ เช้าฉันจะเดินไปโรงเรียนด้วยกันกับมานะเสมอ วันหนึ่งฉันไปธุระที่ตลาดเลยไปโรงเรียนสาย เมื่อไปถึงหน้าโรงเรียนนักเรียนกำลังเคารพธงชาติพอดี มานะชวนฉันวิ่งลัดสนามเพื่อไปต่อท้ายแถวจะได้ไม่ถูกทำโทษที่มาโรงเรียนสาย แต่ฉันคิดว่าเมื่อมีเสียงเพลงชาติดังขึ้น คนไทยทุกคนควรจะเป็นตรงเคารพธงชาติ และโรงเรียนมีกฎให้นักเรียนเดินลัดสนาม มานะไม่อยากถูกทำโทษจึงวิ่งไปต่อท้ายแถว ฉันจึงเป็นเคารพธงชาติอยู่ที่หน้าโรงเรียนคนเดียว เมื่อฉันไปรายงานตัวกับครูเวรเพื่อขอเข้าชั้นเรียน ครูเวรให้ฉันไปพบครูใหญ่ เมื่อฉันอธิบายเหตุผลให้ครูใหญ่ฟัง ครูใหญ่ชมเชยฉันที่เป็นคนมีระเบียบและเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

บทบาทของมานะ

ฉันชื่อมานะ บ้านฉันอยู่ใกล้กับบ้านของวิชา เราจึงเดินไปโรงเรียนด้วยกัน วันหนึ่งวิชาไปทำธุระที่ตลาดเราสองคนจึงไปถึงโรงเรียนสาย เมื่อไปถึงหน้าประตูนักเรียนกำลังเตรียมเคารพธงชาติ ฉันจึงชวนวิชาให้รีบวิ่งลัดสนามเพื่อไปต่อท้ายแถวจะได้ไม่ถูกครูทำโทษที่มาโรงเรียนสาย แต่วิชาเห็นว่าโรงเรียนมีกฎให้นักเรียนเดินลัดสนามและเมื่อเป็นคนไทยก็ควรจะเป็นตรงเคารพธงชาติเมื่อมีเสียงเพลงชาติดังขึ้น ฉันไม่เห็นด้วยกับวิชาจึงวิ่งลัดสนามไปต่อท้ายแถวเพียงคนเดียว

บทบาทของครูใหญ่

ฉันเป็นครูใหญ่ วันหนึ่งฉันได้รับแจ้งจากครูเวรว่ามีนักเรียนมาสาย ฉันซักถามสาเหตุที่มาสายและไม่วิ่งลัดสนาม เมื่อได้ทราบเหตุผลของนักเรียนแล้วฉันจึงชมเชยที่เขาเป็นคนมีระเบียบและรู้จักเคารพกฎเกณฑ์ของโรงเรียนและของสังคม

โปรแกรมการไต่สวนพยาน

ครั้งที่ 8

- หัวข้อเรื่อง การตรงต่อเวลา
- ชื่อกิจกรรม บทเรียนของกานกา
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักโทษของการไม่ตรงต่อเวลา
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติ
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระดาษ ปากกา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียน เวลาที่มีการนัดหมายกับเพื่อน ๆ หรือเวลาที่ครูนัดให้มาทำงาน นักเรียนเคยมาสายหรือไม่ ถ้ามาสายแล้วรู้สึกอย่างไร

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ดูและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม

4. ให้นักเรียนทั้งหมดช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ให้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 กานกาเป็นคนอย่างไร

5.2 การกระทำของกานกาทำให้เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

5.3 ถ้านักเรียนเป็นกานกาซึ่งมีส่วนทำให้ทีมพ่ายแพ้ เพื่อน

ไม่พอใจ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

5.4 นักเรียนคิดว่ากานดาควรจะทำอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร และจะปรับปรุงตนเองอย่างไรเพื่อให้เพื่อนยอมรับ

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันทั้งเกี่ยวกับการมาสาย การไม่ตรงต่อเวลานัดหมาย หรือการไปไม่ทันเวลารถไฟออก

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่องบทเรียนของกานดา

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

กานดาเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่กานดาไม่ชอบทำอะไรตรงเวลาเท่าใดนัก เพราะรู้สึกว่าทำอะไรให้ตรงเวลาเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย เธอมักทำตัวล้าช้าเพื่อให้เพื่อนรอเธอเสียบ้างจะใคร่รู้สึกว่าเธอเป็นคนสำคัญ ถึงอย่างไรเพื่อน ๆ ก็ต้องรอเธออยู่แล้ว ทุกครั้งที่นักทำงานกลุ่มเธอจะต้องให้เพื่อนมารอเธอก่อนเสมอ ทำให้เพื่อน ๆ และครูเบื่อหน่ายนิสัยขี้ขี้ของกานดามาก วันหนึ่งครูประจำชั้นนัดหมายจะพาตัวแทนนักเรียนชั้น ป. 5 จำนวน 2 คนไปแข่งขันตอบปัญหาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่โรงเรียนที่ตั้งกลุ่มซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนของกานดาประมาณ 5 กิโลเมตร ครูให้นักเรียนมาพร้อมกันที่โรงเรียนก่อนเวลา 07.30 น. เพื่อเตรียมตัวและครูใหญ่จะไ้่นำรถไปส่งยังสถานที่ที่จัดเป็นสนามแข่งขัน เมื่อถึงเวลานัดหมายกานดาก็ยังคงเกิดความสบายของเธอเป็นปกติและมาถึงโรงเรียนช้ากว่าเวลานัดหมาย 10 นาที โดยคิดว่าครูจะต้องรอเธอแน่นอน เพราะเธอเรียนเก่งและเป็นตัวสำคัญของทีม แต่ครูใหญ่ไ้่นำนักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้ว โดยเลือกเพื่อนคนอื่นไปแทนแต่สงสัยว่ากานดามาแล้วให้รีบตามไป

ทีหลัง ครูประจำชั้นเมื่อทราบเรื่องก็ได้ฝากให้ครูคนอื่นที่ว่างจากการสอนไปส่ง กานดาไปยังที่จัดการแข่งขัน ปรากฏว่ากานดาไปถึงที่หมายช้าเกินไปทำให้ลดศักดิ์สิทธิ์ ในการเข้าร่วมแข่งขัน ผลการแข่งขันปรากฏว่าโรงเรียนของกานดาได้ที่ 3 ทำให้กานดาเสียใจมากที่การมาสายทำให้เธอพลาดโอกาสที่จะได้แสดงความ สามารถช่วยเหลือเพื่อน ๆ คอบปัญหานั้นจะน่าซื้อเสียงสั่นเองและโรงเรียน จึงได้สำนึกว่าความผิดพลาดครั้งนี้เกิดจากตัวเธอเองไม่ตรงเวลา ทำให้โรงเรียน เสียผลประโยชน์และเพื่อน ๆ ก็ไม่พอใจ

บทบาทของกานดา

ฉันชื่อกานดา ฉันเป็นผู้มีผลการเรียนดีเยี่ยม ฉันไม่ชอบทำอะไรให้ตรง เวลามากนักเพราะรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ เวลาที่มีนักกับเพื่อนหรือครูนัดหมาย ให้มาทำงาน ฉันมักจะทำตัวความสบายมาสายเป็นประจำเพื่อให้เพื่อนรอฉันเสียบ้าง เขาจะรู้สึกว่าคุณเป็นคนสำคัญ เป็นวันหนึ่งครูประจำชั้นนัดหมายกับฉันว่าในวัน รุ่งขึ้นจะส่งฉันและเพื่อนอีกหนึ่งคนไปร่วมแข่งขันคอบปัญหาในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่โรงเรียนที่สังกัดอยู่ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนของฉัน 5 กิโลเมตร ครู นัดให้มาถึงโรงเรียนในเวลา 07.30 น. แต่เมื่อถึงเวลานักฉันก็ยังเกินตาม สบายมาถึงโรงเรียนช้าไป 10 นาที โดยคิดว่าครูคงรอฉันแน่นอนเพราะฉัน เรียนดีซึ่งจะต้องทำคะแนนที่ดีให้กับทีมของโรงเรียนแน่นอน แต่ครูใหญ่ได้เลือก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนอื่นไปแทนฉันและนำนักเรียนทั้งหมดออกไปแล้ว ครูประจำชั้นได้มอบหมายให้ครูคนอื่นซึ่งว่างจากงานสอนนำฉันไปส่งที่สนามแข่งขัน เมื่อฉันไปถึงเขาเริ่มแข่งขันไปแล้ว ฉันหมดสิทธิ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ผลการแข่งขันปรากฏว่าโรงเรียนของฉันได้ที่ 3 ฉันเสียใจมากที่การมาสาย ของฉันทำให้ฉันพลาดโอกาสแสดงความสามารถช่วยเหลือเพื่อนคอบปัญหานั้นจะน่า ซื้อเสียงมาสู่ตัวฉันและโรงเรียน เพื่อน ๆ และครูก็ไม่พอใจฉัน เพื่อนไม่พูด กับฉัน

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกฉันเป็นเพื่อนนักเรียนห้องเดียวกับกานดา กานดาเป็นนักเรียนที่เรียนดีแต่ไม่ตรงเวลา พวกฉันเบื่อหน่ายความไม่ตรงเวลาของกานดามาก วันหนึ่งครูนัดหมายพวกฉันว่าจะส่งกานดากับเพื่อนอีกคนหนึ่ง เป็นตัวแทนโรงเรียนไปตอบปัญหา เมื่อถึงเวลานักกานดา ยังมาไม่ถึงโรงเรียน ครูใหญ่จึงคัดเลือกพวกเราไปแทนกานดา เมื่อตอบปัญหาเราช่วยกันคิดสรุปความสามารถ เมื่อเริ่มตอบปัญหาไปไ้สักครูหนึ่ง กานดาจึงตามมาถึง แต่ถูกคัดสิทธิ์ไม่ให้เข้าร่วมแข่งขัน เพราะมาสาย พวกฉันไม่พอใจกานดา มากจึงไม่พูดกับกานดา

บทบาทของครู

- ฉันเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในห้องเรียนของฉันมีนักเรียนที่เรียนเก่งคือกานดาแต่มีนิสัยไม่ตรงเวลา วันหนึ่งฉันนัดหมายให้กานดา มาโรงเรียนเวลา 07.30 น. เพื่อจะไ้ส่งไปตอบปัญหาที่โรงเรียนที่ข้างกลุ่ม กานดา มาสายประมาณ 10 นาที ครูใหญ่ไ้คัดเลือกนักเรียนคนอื่นไปแทนและนำนักเรียนทั้งหมดออกไปแล้ว ฉันจึงไปขอร้องครูคนอื่นที่ว่างจากงานสอนให้ช่วยไปส่งกานดาไปยังสถานที่ซึ่งจักเป็นสถานที่จัดการแข่งขัน

- ฉันเป็นครูใหญ่ วันหนึ่งฉันพานักเรียนไปแข่งขันตอบปัญหา มีนักเรียน มาสายหนึ่งคน ฉันไม่รอเขาแม้ว่าเขาจะเรียนเก่งแต่เขาไม่ตรงเวลาซึ่งอาจจะทำให้ทีมถูกคัดสิทธิ์ไ้ได้ ฉันจึงคัดเลือกนักเรียนที่เก่งรอง ๆ ลงมาไปแทน

โปรแกรมการโฆษณาทัศนคติ

ครั้งที่ 9

- หัวข้อเรื่อง มีความตรงต่อเวลา
- ชื่อกิจกรรม การฉีกมาสาย
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักประ โยชน์ของการตรงเวลาและโทษของการไม่ตรงเวลา
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กลอง ของเล่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการมาโรงเรียนของนักเรียน นักเรียนมาโรงเรียนแต่เขามีความรู้สึกอย่างไร ถ้านักเรียนมาโรงเรียนสายแล้วรู้สึกอย่างไร

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้ดูและอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 การฉีกเป็นคนอย่างไร
- 5.2 การมาสายเป็นผลเสียต่อการฉีกอย่างไร
- 5.3 นักเรียนคิดว่า การฉีกควรปรับปรุงตนเองอย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันฟัง เกี่ยวกับเหตุการณ์
ฉุกเฉินที่เคยเกิดขึ้นกับนักเรียนและทำให้นักเรียนมาไม่ทันตามเวลาที่กำหนด

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาท
สมมติเรื่อง การฉีมาสาย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

บ้านของการฝึกอยู่กับโรงเรียนทำให้การฝึกเสียเปรียบและไม่กระตือ-
รือร้นที่จะมาโรงเรียน เพราะคิดว่าออกจากบ้านเมื่อใกล้จะถึง เวลาโรงเรียนเขา
ก็ทันเวลาเขาห้องเรียน เธอจึงมักนอนตื่นสายและ โอเอยามน้ำแกงตัวทำให้มา
โรงเรียนสายทุกวัน วันหนึ่งขณะที่การฝึกกำลังจะออกจากบ้านก็คิดจะนอนเล่น
ที่คุณแม่เพิ่งซื้อให้ใหม่หลายชิ้นเอาไปอวดเพื่อนที่โรงเรียน จึงวิ่งเข้าไปหยิบของ-
เล่นมาในขณะที่ลงบันได การฝึกได้รับบาดเจ็บจนทำกล่องของเล่นหล่นลงในกล่องตก
กระຈັกกระຈาย การฝึกจึงต้องไปหากล่องใหม่มาเก็บของเล่นเสร็จแล้วก็วิ่งหอบของ
ทั้งหมดกะรุ่งกะริ่งไปโรงเรียน เช้าวันนั้นครูใหญ่ได้เล่าให้นักเรียนฟังที่หน้าเสาธง
ถึงประวัติความเป็นมาของวันรัฐธรรมนูญ เมื่อนักเรียนเข้าชั้นเรียนแล้วครูประจำชั้น
ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ใคร่ฟังมาจากครูใหญ่เป็นเรื่องความสนุกเป็นการสอบเก็บ
คะแนนครั้งหนึ่ง แต่เนื่องจากการฉีมาสายมากในวันนั้นและเพื่อน ๆ ต่างก็ตั้งใจ
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจึงไม่มีใครเล่าให้การฝึกฟังว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร
การฝึกเขียนไปแค่ชื่อเรื่องจึงไม่ไ้คะแนนเลย ครูประจำชั้นจึงตักเตือนการฝึกว่า
การมาสายทำให้พลาดโอกาสดี ๆ ไม่ไ้รับฟังข่าวหรือเรื่องราวสำคัญและ เรื่องที่
น่าสนใจที่ทางโรงเรียนจะแจ้งให้ทราบอยู่เป็นประจำ ซึ่งครั้งนั้นก็เกิดผลเสียหายนะ

ไม่ไ้กะแนนเพราะไม่มีข้อมูลที่จะนำมาเขียน การนี้จึงคิดว่าการมาสายไม่มีผลดี
เลยเพราะอาจจะมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นได้ ควรจะมาแค่เช้าและเมื่อเวลาไ้ว่าง
จะไ้มีเวลาแก้ไขเหตุการณ์ไ้ทันเวลา และการมาแค่เช้าทำให้มีเวลาเตรียมตัว
ก่อนเริ่มเรียนชั่ว โมงแรกอย่างเพียงพอ ไม่ต้องรีบกระหึกระหอบเข้าห้องเรียน

บทบาทของการนี้

ฉันชื่อการนี้ บ้านฉันอยู่ติดกับโรงเรียนทำให้ฉันเคยจู่ร้านและไม่รีบมา
โรงเรียน เพราะคิดว่าออกจากบ้านเมื่อไ้ยินเสียงระฆังเตือนครั้งที่ 2 ก็คง
ทันเขาแถวเคารพธงชาติ ฉันมักจะนอนตื่นสายและโอเอทำกิจวัตรส่วนตัวมา
โรงเรียนสายทุกวัน วันหนึ่งฉันกำลังจะออกจากบ้านก็คิดว่าแม่ชื่อของเล่นให้
ฉันใหม่หลายชิ้น ฉันต้องการนำไปอวดเพื่อนที่โรงเรียนควยจึงรีบวิ่งไปหยิบกล่อง
ของเล่นมากวบ ขณะลงบันไ้ฉันทำกล่องตกแตกของเล่นกระจายระจิกกระจาย ฉันจึง
ต้องไปหากกล่องใหม่มาเก็บของเล่นและรีบหอบของทั้งหมดกะรุงพะรังไปโรงเรียน
เช้าวันนั้นครูใหญ่ไ้เล่าให้นักเรียนฟังที่หน้าเสาธง เรื่องประวัติความเป็นมาของวัน
รัฐธรรมนูญ และเมื่อเช้าฉันเรียนครูประจำชั้นให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ไ้รับฟังมา
เป็นเรียงความส่งเป็นคะแนนสอบ ฉันมาสายมากและเพื่อน ๆ ก็ตั้งใจทำงานมาก
จนไม่มีเวลาเล่าให้ฉันฟังว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ฉันเขียนไ้แค่ชื่อเรื่องเพราะ
ไม่มีข้อมูลจะนำมาเขียนจึงไม่ไ้กะแนนเลย ครูประจำชั้นเตือนฉันว่า การมาสาย
ทำให้พลาดโอกาสดี ๆ ไม่ไ้รับฟังข่าวและเรื่องที่น่ายินใจที่โรงเรียนมักจะแจ้งให้
ทราบทุกเช้า ฉันจึงไ้คิดว่าการมาสายไม่มีผลดีต่อตัวฉันเลย ครั้งนี้ก็ทำให้ฉันไม่ไ้
กะแนน ถ้าฉันมาโรงเรียนแค่เช้าเมื่อมีเหตุฉุกเฉินอะไรฉันก็จะมีเวลาแก้ไขไ้ทัน
และจะมีเวลาที่จะเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าเรียนชั่ว โมงแรกอย่างเพียงพอ จะไม่
ต้องรีบกระหึกระหอบเข้าห้องเรียน

บทบาทของครูใหญ่

ฉันเป็นครูใหญ่ เข้าวันหนึ่งฉันเล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของวัน
รัฐธรรมนูญให้นักเรียนฟังที่หน้าเสาธงในช่วงหลังจากเช้านทว เคารพธงชาติ
เสร็จแล้ว

บทบาทของครูประจำชั้น

ฉันเป็นครูประจำชั้นของการดี เข้าวันนี้ครูใหญ่ได้เล่าให้นักเรียนฟังที่
หน้าเสาธงเรื่องประวัติความเป็นมาของวันรัฐธรรมนูญ ฉันให้นักเรียนเขียน
เป็นเรียงความส่งเป็นคะแนนสอบเพื่อนักเรียนจะได้อ่านเหตุการณ์นั้นได้ วันนี้
การดีมาสายมากจึงเขียนไม่ได้เลยเพราะไม่มีข้อมูล ฉันคิดเตือนการดีให้ทราบ
ถึงผลเสียของการมาโรงเรียนสาย

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกฉันเป็นเพื่อนนักเรียนห้องเกี่ยวกับการดี เข้าวันนี้พวกฉันได้รับฟัง
ประวัติความเป็นมาของวันรัฐธรรมนูญซึ่งครูใหญ่ได้เล่าให้ฟังที่หน้าเสาธง เมื่อ
เราชั้นเรียนครูประจำชั้นให้พวกฉันเขียนเรียงความจากเรื่องที่ได้รับฟังมาเป็น
คะแนนสอบ พวกฉันจึงตั้งใจเขียนมากเพราะเพิ่งได้รับฟังมาจนไม่ได้สนใจใครเลย

โปรแกรมการโฆษณาทัศนคติ

ครั้งที่ 10

- หัวข้อเรื่อง มีความตรงต่อเวลา
- ชื่อกิจกรรม ความภูมิใจของสมหวัง
- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการตรงต่อเวลาในการนัดหมาย การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ
 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อยตรงต่อเวลา ไม่คั่งค้าง

- สื่อการเรียน
1. เอกสารเรื่องหลักการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น รูปภาพ รูปปั้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียน เมื่อครูสั่งงานให้ไปหาเป็นการบ้าน นักเรียนมีวิธีปฏิบัติอย่างไร มีวิธีวางแผน กำหนดการอย่างไร เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยทันเวลา และเมื่อนำผลงานที่เสร็จเรียบร้อยส่งงานมาส่งตรงตามกำหนดเวลา นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้ดูและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 สมหวังเป็นคนอย่างไร

5.2 สมปองเป็นคนอย่างไร

5.3 คุณสมบัติข้อใดที่ทำให้สมหวังได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทน

และครอบครัวของชมเชย

5.4 นักเรียนจะนำหลักปฏิบัติตนของสมหวังข้อใดมาเป็นหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้เด็กนักเรียนมีชีวิตที่สมหวังตามที่ตั้งใจไว้

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สื่อกันและกันฟัง เกี่ยวกับการที่นักเรียนเคยส่งงานไม่ตรงเวลาและทำให้นักเรียนเสียผลประโยชน์

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จาก การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง สมหวัง

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

สมหวังเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นคนที่มีนิสัยรอบคอบ ขยัน และทำงานตรงเวลา ทุกเย็นหลังเลิกเรียนแล้วสมหวังจะรีบทำบ้านเพื่อให้เสร็จทันตามกำหนดเวลาที่ครูให้ส่ง ถ้ามีการนัดหมายให้มาทำงานสมหวังจะมาก่อนเวลาเล็กน้อยเมื่อว่ามีอะไรบกพร่องจะได้จัดการไ้ทันเวลา การงานก็ไม่เสียหาย

เช้าวันจันทร์ครูศิลปศึกษาสั่งให้นักเรียนไปคิดผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสันติภาพ จะทำเป็นภาพวาด งานปั้นหรืองานประดิษฐ์ ภายสัปดาห์สัปดาห์ โดยแจ้งให้นักเรียนทราบว่าถ้าต้องการจะส่งผลงานไปประกวด ในระดับอำเภอให้นำผลงานมาส่งในตอนเช้าวันศุกร์ คณะกรรมการจะร่วมพิจารณาในตอนเช้าและจะนำผลงานนั้นส่งไปประกวดในตอนเที่ยง ถ้าไม่ต้องการประกวด

ก็ให้นำมาส่งเป็นคะแนนเก็บไปตลอดทั้งวัน สมหวังคึกจะส่งผลงานเข้าประกวด
จึงวางแผนดำเนินการไว้ว่า จะส่งผลงานเป็นภาพวาดเป็นรูปคนและสัตว์อยู่
ในป่าซึ่งเป็นธรรมชาติที่สวยงาม เขาคึกจะตกแต่งบางส่วนด้วยวัสดุซึ่งนูนออกมา
จากภาพ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้จะใช้กระดาษฉีกเป็นชิ้นเล็ก ๆ และคึกเขาไป
ใหม่ สมหวังลงมือดำเนินการไปตามแผนที่วางไว้ทีละชั้น โดยค่อย ๆ ทำไป
ทุกวันที่มีเวลาว่าง เมื่อถึงกำหนดส่งเขาได้นำผลงานที่เสร็จเรียบร้อยแล้วสวยงาม
ไปส่งแก่เขา ครูศิลปะศึกษานำผลงานของเขาไปโชว์ไว้นานในห้องคณะกรรมการ
ดู ส่วนสมปองซึ่งเป็นเพื่อนนักเรียนในชั้นเดียวกันเขามีฝีมือในงานปั้น เขาคอง-
การส่งผลงานไปประกวดเช่นกัน เขาค่อย ๆ ทำงานอย่างไม่มีเบื่อโดยไม่ใช้คิน-
เหนียวปั้นเป็นรูปเทพีสันติภาพและรูปคนที่อ่อกอยากหัวโหมทรมานกับสงคราม เขานำ
รูปปั้นทั้ง 2 รูปไปตั้งลงบนหนังสือ นกไขสรวงที่นกพรองจนสวยงามเรียบร้อย
เขาคังใจจะหาสีในคอนเขาก่อนที่จะนำไปส่งเพราะสีจะไ้ดูสดและสวยงาม คิน
วันพฤหัสบดีมีงานที่วัดใกล้บ้าน สมปองไปเที่ยวงานกับเพื่อน ๆ จนคึก ก่อนเขา
เขาคินสบายมาก เขาคหาสกับความรีบร้อนและขณะที่สียังไม่แห้งก็เขาก็รีบไปโรง-
เรียน เมื่อถึงโรงเรียนปรากฏว่าสีมีรอยดลอกไม่สวยงาม สมปองต้องการหาสี
ใหม่แต่ช่วงเขาเขามีเรียนตลอดเวลาจึงไม่มีเวลาว่างเลย เขาคึกว่าช่วงพัก
กลางวันจะไปขอร้องคณะกรรมการขอส่งงานหลังเที่ยงเล็กน้อยเพื่อจะมีเวลาแก้ไข
ให้รูปปั้นสวยงาม แต่คณะกรรมการไม่มีเวลาคอยเพราะต้องรีบนำผลงานไปส่ง
อำเภอ และคณะกรรมการจะพิจารณาเฉพาะผลงานนักเรียนที่ส่งตามกำหนดเวลา
อย่างเรียบร้อยสวยงามเท่านั้น สมปองรู้สึกผิดหวังมากที่เขาไม่โอเอ ที่เขาเตร
งงานเสร็จล่าช้า หมกโอกาสที่จะไปตั้งแสดงในงานประกวดของอำเภอ ส่วน
ผลงานของสมหวังได้รับการพิจารณานำส่งไปประกวดเป็นลำดับที่ 1 สมหวังภูมิใจ
มากและตั้งใจจะปฏิบัติตนให้เป็นคนทำงานตรงเวลาต่อไป

บทบาทของสมหวัง

ฉันชื่อสมหวัง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเป็นคนทำงานตรงต่อเวลาทุกครั้ง เพราะตระหนักว่าการส่งงานล่าช้ามีผลเสียหลาย เช้าวันจันทร์ ครุศิลป์ศึกษาส่งนักเรียนทำงานศิลปะ 1 ชิ้นมาส่งเป็นคะแนนเก็บและจะพิจารณาผลงานที่สวยงามเข้าร่วมประกวดด้วย ฉันวางแผนว่าจะวาดภาพคนและสัตว์อยู่ในป่า ฉันจะตกแต่งด้วยวัสดุที่มีความนูน โดยหลังจากวาดและทาสีแล้วฉันจึงจะติดเขาไปใหม่ เช่น ใบไม้ที่หั่นแห้งแล้ว กระดาษสวย ๆ ฉันทำงานตามที่ตั้งใจไว้จนผลงานเสร็จเรียบร้อยและนำไปส่งในเช้าวันศุกร์ตามเวลาที่กำหนด ผลงานของฉันได้รับคัดเลือกส่งไปประกวดที่อำเภอ ฉันภูมิใจมากที่เป็นคนตรงต่อเวลา

บทบาทของสมปอง

ฉันชื่อสมปอง เป็นนักเรียนห้องเดียวกับสมหวัง เช้าวันจันทร์ครุศิลป์ศึกษาส่งให้นักเรียนทำงานศิลปะมาส่งเป็นคะแนนเก็บและจะส่งผลงานนั้นไปประกวดด้วย ฉันทำงานปั้น โดยปั้นถ้วยดินเหนียวเป็นรูปเทพีสันติภาพและรูปคนที่ออกयाกทรมาย เพราะสงคราม ฉันลงมือทำทันที แกะส่วนที่บกพร่องจนเรียบร้อยสวยงามดูใจฉันตั้งใจจะทาสีในวันศุกร์ก่อนเข้า เพราะสีจะดูสดใสสวยงาม คืนวันพฤหัสบดีมีงานสวนสนุกที่วัดโคกขาม ฉันไปเที่ยวงานจนตึกจึงคืนสาย ฉันรีบร้อนทาสีและรีบไปโรงเรียนทั้ง ๆ ที่สียังไม่แห้งสนิท ถึงโรงเรียนฉันตรวจดูมีรอยสีลอกเล็กน้อย ช่วงเช้าฉันมีเรียนตลอดเวลาจนไม่มีเวลาว่างพอที่จะปลื้มตัวมาแก้ไขสีที่ลอกไป ฉันไปขอร้องครุศิลป์ศึกษาว่าจะขอส่งผลงานหลังเที่ยงเล็กน้อย เพราะต้องการจะทาสีใหม่ให้สวยงาม ครุศิลป์ศึกษาบอกว่าคณะกรรมการจะพิจารณาเฉพาะผลงานของนักเรียนที่ทำเสร็จเรียบร้อยทันเวลาเท่านั้น ฉันเสียใจมากที่ผลงานของฉันไม่ได้รับการพิจารณาไปประกวดเพราะความไม่ตรงต่อเวลาของตัวเอง

บทบาทของครูศิลปศึกษา

ฉันเป็นครูศิลปศึกษา ฉันสั่งให้นักเรียนทำงานศิลปะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสันติภาพ จะทำเป็นภาพวาด งานปั้น หรืองานประดิษฐ์ก็ได้ ให้นำผลงานมาส่งตอนเช้าวันศุกร์ถ้าต้องการจะส่งประกวดเพราะตอนเที่ยงคณะกรรมการจะนำผลงานไปส่งอำเภอ ถ้าจะส่งเป็นคะแนนเก็บก็ให้ออกาส่งได้ตลอดวัน ตอนเช้าวันศุกร์สมหวังนำผลงานที่สวยงามมาส่ง ฉันจึงตั้งใจว่าให้หน้าห้องเรียน ตอนเที่ยงสมปองมาขอรองฉันว่าขอส่งผลงานหลังเที่ยงเพราะงานของเขาต้องแก้ไขเล็กน้อย ฉันบอกเขาว่าคณะกรรมการจะพิจารณาผลงานนักเรียนที่เสร็จเรียบร้อยและส่งตรงตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น

บทบาทของคณะกรรมการ

พวกฉันเป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่ตรวจพิจารณาผลงานของนักเรียนเพื่อส่งไปประกวดที่อำเภอ ฉันเห็นผลงานของสมหวังทั้งแสดงไว้ที่หน้าห้องเรียนทั้งแต่เช้า และตอนเที่ยงมีนักเรียนมาขอรองให้พวกฉันรับผลงานของเขาด้วย เพราะเขาขอแก้ไขผลงานปั้นของเขา ฉันรอไม่ได้เพราะต้องรีบนำผลงานที่ไ้รับคัดเลือกไปประกวดที่อำเภอ และฉันจะพิจารณาเฉพาะผลงานของนักเรียนที่เสร็จเรียบร้อยส่งตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น

โปรแกรมการโฆษณาหมุติ

ครั้งที่ 11

- หัวข้อเรื่อง ยอมรับผลการกระทำของตนเอง
- ชื่อกิจกรรม การเรียนของกันยา
- จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนสำนึกถึงความถูกต้องของการกระทำของตนเองได้
 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการรับทั้งความผิดและความชอบจากการกระทำของตนเอง
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่อง สันการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ของเล่น เกมต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร ใครที่ยังไม่พอใจกับผลการเรียนของตนเอง คิดจะปรับปรุงอย่างไร

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทของคน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใคร่ชมจบแล้ว
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 กันยาเป็นคนอย่างไร

5.2 บุพพิชเป็นคนอย่างไร

5.3 นักเรียนคิดว่ากันยาแก้ไขปัญหของตนเองได้เหมาะสมหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นกันยาจะเลือกวิธีแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้อย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สู่กันและกันฟัง เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการเรียนหรือการทำงานของนักเรียน

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่องกันยาเรียนซ่อมเสริม

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

กันยากับบุพผิเรียนหนังสือร่วมชั้นเดียวกันมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปกติกันยาจะขยันเรียนและมีผลการเรียนที่ดีเยี่ยมเป็นที่ 1 ของชั้นเสมอเมื่อเลื่อนชั้นมาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กันยาได้รู้จักเพื่อนใหม่ที่ย้ายมาจากโรงเรียนอื่น ซึ่งเพื่อนจะมีของเล่นแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาให้เล่น กันยาจึงคิดเพื่อนใหม่ซึ่งมักจะชักชวนกันยาไปเที่ยวหลังเลิกเรียนหรือเวลาพักกลางวันเสมอ ทำให้กันยาเพลิดเพลินกับเพื่อนใหม่และของเล่นแปลก ๆ ใหม่ ๆ วันหนึ่งจนถึงวันสอบกลางภาค 2 - 3 วัน เพื่อนใหม่ได้ชวนกันยาไปเที่ยวงานสวนสนุก ซึ่งมีคนตรี ภาพยนตร์ และของเล่นต่าง ๆ มากมาย กันยาจึงชวนบุพผิให้ไปด้วยกันแต่บุพผิบอกว่าต้องอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบ กันยาจึงไปกับเพื่อนใหม่ตามลำพัง และเที่ยวสนุกสนานมาก เมื่อถึงวันสอบกันยาคำข้อสอบสวท ๆ เพราะไม่ค่อยได้อ่านหนังสือมากนัก ผลการสอบครั้งนั้นกันยาได้คะแนนเป็นอันดับ 6 ของชั้น บุพผิได้อันดับ 1 กันยารู้สึกเสียใจและอับอายมากที่ผลการเรียนตกต่ำลง บุพผิไ้มาปลอบใจ กันยาจึงคิดที่จะ

แก้ตัวใหม่โดยตั้งใจเรียนในชั้นเรียนมากขึ้น เมื่อไม่เข้าใจอะไรเธอก็ซักถาม
ในคอนเป็นหลังจากเลิกเรียนแล้ว เธอก็ทบทวนบทเรียนและเธอไปขอร้องให้ครู
ช่วยสอนซ่อมเสริมอธิบายบทเรียนที่เธอไม่ค่อยเข้าใจจนเป็นที่กระจ่างแจ้ง เธอ
เที่ยวเตร่กับเพื่อนใหม่น้อยลง เมื่อผลการสอบปลายปีออกมาปรากฏว่ากันยาสอบ
ได้ที่ 1 กันยาก็ใจมากที่เธอสำนึกตัวและแก้ไขข้อบกพร่องไ้ทันเวลา ทำให้
มีผลการเรียนที่ดีขึ้น

บทบาทของกันยา

ฉันชื่อกันยา มีเพื่อนชื่อบุพผซึ่งเรียนร่วมชั้นเดียวกันมาตั้งแต่อยู่ชั้น ป. 4
ฉันมีผลการเรียนเป็นที่ 1 ของชั้นเสมอ เมื่อเลื่อนชั้นมาเรียน ป. 5 ฉันรู้จัก
เพื่อนซึ่งย้ายมาใหม่คนหนึ่ง เขามีเกมสนุก ของเล่นใหม่ ๆ เป็นิทานสนุก ๆ
และมักชวนฉันไปเที่ยวเตร่ในช่วงเย็นและเวลาพักกลางวันเสมอ ฉันสนุกสนาน
เพลิดเพลินจนลืมเอาใจใส่การเรียน ก่อนสอบกลางภาค 2 - 3 วัน เพื่อนใหม่
ชวนฉันไปเที่ยวสวนสนุก ฉันชวนบุพผไปด้วยแต่บุพผปฏิเสธโดยบอกว่าจะต้องดูหนังสือ
เตรียมตัวสอบ ฉันจึงไปกับเพื่อนใหม่ตามลำพัง เมื่อถึงวันสอบฉันทำข้อสอบลาก ๆ
เพราะไม่ค่อยได้อ่านหนังสือมากนัก ผลการสอบฉันได้ที่ 6 บุพผได้ที่ 1 ฉันตกใจ
และอับอายมาก บุพผมาพูดปลอบใจฉัน ฉันจึงคิดที่จะแก้ตัวใหม่โดยตั้งใจเรียนใน
ห้องเรียนให้มากขึ้นและพยายามซักถามเมื่อมีปัญหามาไม่เข้าใจบทเรียน หลังเลิกเรียน
ฉันก็ไปเรียนซ่อมเสริมเพิ่มพูนความรู้จนเข้าใจกระจ่างแจ้งในบทเรียน เมื่อมีเวลา
ว่างฉันก็ทบทวนบทเรียนจึงไม่ค่อยเที่ยวเตร่กับเพื่อนใหม่มากนัก ผลการสอบปลายปี
ฉันสอบได้ที่ 1 ฉันก็ใจมากที่สำนึกตัวไ้ทันเวลาก่อนที่จะสอบเกินไป

บทบาทของบุพผ

ฉันชื่อบุพผ เป็นนักเรียนห้องเดียวกับกันยา ฉันมีผลการเรียนน้อยกว่ากันยา
แต่ฉันขยันสม่ำเสมอ ก่อนสอบกลางภาค 2 - 3 วัน กันยามาชวนฉันไปเที่ยว

งานสวนสนุกกับเพื่อนใหม่ ฉันปฏิเสธเพราะจะต้องเตรียมตัวคุณหนังสือสอบ ผลการสอบฉันได้ 1 ฉันก็ใจมาก ฉันก็ไปพูดปลอบใจกันยาให้คลายวิตกกังวลเรื่องผลการสอบ

บทบาทของเพื่อนใหม่

ฉันเป็นเพื่อนใหม่ของกันยา ฉันมักชวนกันยาไปเที่ยวเตร่หลังเลิกเรียน และช่วงพักกลางวันเสมอ ก่อนสอบกลางภาค 2 - 3 วันฉันชวนกันยาไปเที่ยวงานสวนสนุก ฉันกับกันยาเที่ยวกันสนุกสนานเพลิดเพลินมาก

โปรแกรมการโฆษณาประชาสัมพันธ์

ครั้งที่ 12

- หัวข้อเรื่อง ขอมรับผลการกระทำของตนเอง
- ชื่อกิจกรรม เมื่อมนตร์ทำผิด
- จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนบอกความถูกต้องของการกระทำของตนเองได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักหาวิธีการแก้ไขความผิดพลาดให้ดีขึ้น
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น หนังสือ สกอตเทป

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ชื่นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ถ้านักเรียนทำผิด นักเรียนมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ข. ชื่นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 3 - 4 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้ดูและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทของคน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 มนตร์เป็นคนอย่างไร
 - 5.2 อนงค์เป็นคนอย่างไร
 - 5.3 มนตร์แก้ไขปัญหของตนเองได้เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

5.4 ถ้านักเรียนยืมข้าวของจากเพื่อนมาแล้วทำเสียหาย
นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

5.5 นักเรียนคิดว่าคุณธรรมข้อใดที่ทำให้ตนเองและมนตรี
คบหาสมาคมเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันต่อไป

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สู่กันและกันฟัง เกี่ยวกับการกระ
กระทำผิด ทำของผู้อื่นเสียหายและทางเลือกที่นักเรียนปฏิบัติหลังจากทำของผู้อื่น
เสียหายเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ให้ดีขึ้น

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาท
สมมติเรื่องเมื่อมนครีทำผิด

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

อนงค์เป็นคนชอบอ่านหนังสือ คุณพ่อคุณแม่ของอนงค์ก็ส่งเสริมให้อนงค์
อ่านโดยซื้อหนังสืออ่านเล่น การ์ตูนหรือเรื่องราวที่จะเสริมความรู้ให้เธอเสมอ
อนงค์มักจะนำหนังสือใหม่ ๆ มาแจกให้เพื่อน ๆ อ่านในเวลาว่างที่โรงเรียน
เป็นประจำ วันหนึ่งอนงค์นำหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับเรื่องใหม่ซึ่งพิมพ์ด้วยกระดาษ
อย่างดี มีภาพประกอบสวยงามมากมาอ่านที่โรงเรียน มีเพื่อนหลายคนขอจอง
คิวยืมอ่านตลอดทั้งวัน มนกรีก็นั่งใจองคิวไว้นานเหมือนกัน เมื่อเพื่อน ๆ ได้เวียน
อ่านมาถึงคิวของมนกรีก็นั่งเวลาเลิกเรียนพอดี ด้วยความอยากอ่านมากมนกรีก็นั่ง
ขอยืมกลับไปอ่านที่บ้านโดยสัญญาว่าจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำกลับมาคืน
ในวันรุ่งขึ้น อนงค์ก็ยินยอม ระหว่างทางกลับบ้านมนกรีนำหนังสือใส่กระเป๋าหน้า
รถจักรยานปั่นกลับบ้านด้วยความเร็วและรถตกหลุมข้างทางทำให้รถเสียหลักหนังสือ

กระเด็นตกไปข้างทางปรากฏว่าหนังสือขาดในบางหน้าและ เปื้อนกินหลายแห่ง
 เย็นวันนั้นมนตรีอ่านหนังสืออย่างไม่ค่อยสบายใจนักและครุ่นคิดหาวิธีการที่จะบอก
 อนงค์ถึงความผิดของเขา เพราะถ้าจะซื้อหนังสือเล่มใหม่มาชดเชยให้อนงค์
 มนตรีก็นำเงินเพราะหนังสือราคาแพง วันรุ่งขึ้นมนตรีเอาหนังสือไปคืนและบอก
 อนงค์ว่า เกิดอุบัติเหตุระหว่างการเดินทางกลับบ้านเขาทำหนังสือตกทำให้ขาด
 และเปื้อนหลายแห่ง เขารู้สึกเสียใจและขอโทษอนงค์ที่รักษาน้ำหนังสือไว้ไม่ดีพอทำให้
 เกิดความเสียหายขึ้น ตอนนี้เขาขอขอมแซมโดยใช้สกอตเทปและกาวติดตรงที่ขาด
 และเอาผ้าชุบน้ำเช็ดตรงรอยที่เปื้อนออกก่อน และเขาจะพยายามเก็บเงินค่าขนม
 สะสมไว้อีก ถ้ามีมากพอแล้วเขาจะซื้อเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้ อนงค์รู้สึกเสียใจ
 ที่หนังสือเล่มใหม่ของเขขาดแต่ก็ให้อภัยเพราะพอใจที่มนตรีมีความกล้าหาญมา
 สารภาพความจริงและยอมรับผิดทุกอย่าง

บทบาทของ อนงค์

ฉันชื่ออนงค์ ฉันชอบอ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้เสมอ คุณพ่อคุณแม่
 มักซื้อหนังสือดี ๆ มาให้ฉันอ่านเสมอ ฉันจะนำหนังสือที่อ่านแล้วไปแบ่งให้เพื่อน ๆ
 อ่านที่โรงเรียนด้วย วันหนึ่งฉันนำหนังสือการ์ตูนผจญภัยเรื่องใหม่เอี่ยมซึ่งพิมพ์ด้วย
 กระดาษอย่างดี มีภาพประกอบสวยงามมากมาอ่านที่โรงเรียน มีเพื่อนหลายคน
 ขอจองคิวอ่านกันตลอดวัน เมื่อถึงตอนเลิกเรียนถึงคิวของมนตรีพอดี มนตรียืม
 กลับไปอ่านที่บ้านโดยสัญญาจะรักษาอย่างดีและจะรีบนำกลับมาคืน ฉันอนุญาต วัน
 รุ่งขึ้นมนตรีนำหนังสือที่มีรอยขาดและเปื้อนหลายแห่งมาคืนและบอกวาระหว่างทาง
 กลับบ้านมีอุบัติเหตุทำให้หนังสือตกและมีสภาพอย่างที่คุณเห็น มนตรียอมแก้ไขโดยใช้กาว
 และสกอตเทปซ่อมแซมให้ก่อนและจะพยายามเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้เพื่อจะซื้อเล่ม
 ใหม่มาเปลี่ยนให้ ฉันเสียใจมากที่หนังสือเล่มใหม่ของฉันขาดแต่ก็ให้อภัยเพราะพอใจ
 ที่มนตรีมีความกล้าหาญมาสารภาพความจริงและยอมรับผิด

บทบาทของมนตรี

ฉันชื่อมนตรี เป็นนักเรียนห้องเดียวกับอนงค์ วันหนึ่งอนงค์นำหนังสือการ์ตูนผจญภัยเล่มใหม่มาอ่านที่โรงเรียน ฉันมีความสนใจของจิ้งจอกขี้มออ่าน แต่เมื่อเพื่อนฉลักเปลี่ยนเวียนกันอ่านมาถึงคิวของฉันก็เป็นเวลาเลิกเรียนพอดี ฉันจึงขอยืมอนงค์กลับไปอ่านที่บ้านโดยสัญญาจะดูแลอย่างดีและจะรีบนำกลับมาคืนในวันรุ่งขึ้น ฉันก็ใจมากที่อนงค์ยินยอมขณะที่ฉันปั่นจักรยานกลับบ้านฉันปั่นอย่างเร็วเพื่อจะรีบไปอ่านการ์ตูน รถเกิดตกหลุมเสียหลักล้มลงข้างทาง หนังสือตกกระเด็นมีรอยขาดและเปื้อนหลายแห่ง ฉันตกใจและครุ่นคิดหาวิธีที่จะแก้ปัญหา วันรุ่งขึ้นฉันจึงเอากาวและสกอตเทปติดตรงรอยขาดอย่างประณีตและเอาผ้าสะอาดชุบน้ำเช็ดตรงรอยเปื้อนและรีบไปบอกอนงค์ให้ทราบความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยสัญญาว่าถ้าฉันเก็บเงินค่าขนมไว้ได้พอค่าหนังสือฉันจะซื้อเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกฉันเป็นเพื่อน ๆ กับอนงค์และมนตรี อนงค์เอาหนังสือการ์ตูนผจญภัยมาให้ขี้มออ่าน พวกฉันจิ้งจอกและเวียนอ่านกันอย่างสนุกสนาน

โปรแกรมการไช้บทบาทสมมุติ

ครั้งที่ 13

- หัวข้อเรื่อง ขอมรับผลการกระทำของตนเอง
- ชื่อกิจกรรม ฉันจะลอง
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักคิดหาวิธีแก้ไขความบกพร่องให้ดีขึ้น
- สื่อการเรียน 1. เอกสารเรื่องหลักการแสดงบทบาทสมมุติ 1 เรื่อง
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ผลงานภาพวาด
 งานประดิษฐ์ งานจักสาน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ขั้นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนชอบและมีความถนัด ขณะทำงานที่ชอบนักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ถ้าครูให้นักเรียนทำงานที่ไม่ชอบนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. ครูขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 3 คน
2. แจกเอกสารบทบาทสมมุติให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งเตรียมจักสานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทของตนเอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ชม
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 ปัญญาเป็นอย่างไร
 - 5.2 ถ้านักเรียนเป็นปัญญานักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรในการทำให้ผลการเรียนในกลุ่มทักษะดีขึ้น

5.3 การปฏิบัติกันอย่างไรของปัญญาที่นักเรียนคิดว่าจะนำมาเป็นหลักปฏิบัติของนักเรียน

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สู่กันและกันฟังเกี่ยวกับการที่นักเรียนเคยลองแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนหรือการทำงานของนักเรียน

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่องนี้จะลอง

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของ

นักเรียน

สถานการณ์

ปัญญาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปัญญาสนใจเรียนวิชาชีพและงานเกี่ยวกับการวาดภาพ คนตรี งานปั้นและงานจักสาน ปัญญาจะทำได้ก็ผลงานของเขาได้รับคำชมเชยเป็นประจำ แต่ผลการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยเขาได้คะแนนต่ำมาก ปัญญาไม่ค่อยสนใจฟังเวลาครูสอน เมื่อครูให้งานปัญญาจะคอยถาม คอยลอกงานของเพื่อนส่งครูเสมอ ปัญญาไม่มีความเข้าใจในบทเรียนเลย วันหนึ่งครูวีระซึ่งเป็นครูประจำชั้นได้ชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า การเรียนจะต้องผสมผสานกันไปทุกวิชาเพราะเนื้อหาของวิชาจะเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การที่ปัญญาเก่งงานประดิษฐ์ งานปั้น งานจักสานจนถึงขั้นฝึกเป็นอาชีพได้นั้นยังไม่เป็นการเพียงพอในการดำรงชีวิตต่อไปในภายหน้าที่จะต้องนำวิชาในกลุ่มทักษะมาใช้ ถ้าปัญญาประกอบอาชีพค้าขายก็จะต้องมีการติดต่อกับคนภายนอกซึ่งภาษาเป็นสิ่งจำเป็นมาก การซื้อขายย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวเลข การคิดคดลองแล้วจะช่วยให้ฉลาด มีความรวดเร็วแม่นยำในการคิดเงินทองเงินจะไม่ผิดพลาดแม้จะเป็นเลขจำนวนมากก็ตาม การเรียนรูจะทำให้ให้นักเรียน

รู้จักหลักในการคิด การคอยถามหรือลอกงานเพื่อนนั้น เมื่อเรียนจบแล้วก็คงจะแยกย้ายกันไปจะคอยถามใครไ้ตลอดเวลา ถ้าหากคิดเองเป็นก็ไม่ต้องรบกวนคนอื่น ปัญหาจึงคิดจะลองตั้งใจใหม่โดยสนใจเรียนวิชาในกลุ่มทักษะมากขึ้นและวิชาในกลุ่มที่ถนัดเขาก็ไม่ทอดทิ้ง เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนก็ถามครูหรือให้เพื่อน ๆ ช่วยอธิบายวิธีการคิดให้ฟัง ซึ่งทำให้ปัญหามีความเข้าใจและสามารถมีหลักในการคิดได้เอง เมื่อมีการทดสอบวัดจุดประสงค์ในครั้งต่อมาเขาได้คะแนนดีขึ้น ปัญหาได้ใจมากและตั้งใจจะปรับปรุงตนเองต่อไปเรื่อย ๆ โดยหวังว่าเมื่อสอบวัดผลปลายภาคเรียนเขาคงจะได้คะแนนดีขึ้นกว่าเดิมอย่างแน่นอน

บทบาทของปัญหา

ฉันชื่อปัญหา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันชอบเรียนวิชาในกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ฉันทำผลงานได้หลายอย่าง เช่น งานปั้น งานจักสาน งานประดิษฐ์ ผลงานของฉันเรียบร้อย สวยงาม ครูมักจะชมเชยฉันเสมอ ฉันคิดจะยึดเป็นอาชีพเมื่อเรียนจบ แต่ฉันเรียนวิชาทักษะไมตรี ฉันอ่อนคณิตศาสตร์และภาษาไทยมาก ฉันไม่ค่อยสนใจฟังเวลาครูสอน ถ้ามีการบ้านฉันก็ขอลอกเพื่อนส่งเป็นประจำ ทำให้ฉันไม่มีความเข้าใจ คิดเองไม่เป็นเลย วันหนึ่งครูวีระได้บอกฉันว่าทุกวิชาในหลักสูตรมีความสำคัญและจะต้องเรียนผสมผสานกันไป การเก่งวิชาเดียวยังไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ถ้าฉันจะยึดอาชีพงานจักสาน งานปั้นเป็นอาชีพต่อไปฉันต้องพบกับคนกลุ่มใหญ่ ทักษะทางภาษาก็เป็นสิ่งจำเป็น การคิดเลขโดยมีหลักในการคิดที่ถูกต้องจะทำให้ฉันคิดได้รวดเร็วและแม่นยำ ฉันจึงคิดว่าถ้าฉันเรียนรูหลักในการคิดได้เอง โดยไม่ต้องคอยถามเพื่อนก็คงจะดี ฉันจึงตั้งใจเรียนวิชาในกลุ่มทักษะมากขึ้น คอยสนใจไ้ถามครูหรือให้เพื่อน ๆ ช่วยอธิบายให้ฟัง เมื่อมีปัญหาของใจ ส่วนวิชาในกลุ่มที่ถนัดฉันก็ไม่ทอดทิ้ง เมื่อมีการสอบวัดจุดประสงค์ครั้งต่อมาฉันได้คะแนนมากขึ้น ฉันตั้งใจและตั้งใจว่าต่อไปจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และหวังว่าการสอบประจำภาคเรียนที่กำลังจะมาถึง

ฉันคงจะทำคะแนนไ้ดีกว่าเดิมอย่างแน่นอน

บทบาทของครูประจำชั้น

ฉันชื่อวีระ เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีนักเรียนคนหนึ่งในห้องของฉันมีความถนัดในวิชาการงานพื้นฐานอาชีพมาก แต่ไม่สนใจเรียนวิชากลุ่มทักษะเลย ถ้ามีการบ้านเขาจะลอกเพื่อนมาส่งเป็นประจำ แลผลงานวิชาการงานพื้นฐานอาชีพเขาจะได้รับคำชมเชยอยู่เสมอ ฉันอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิชาที่กำหนดให้เรียนในหลักสูตรมีความสำคัญเท่า ๆ กัน และจะต้องเรียนผสมผสานกันไปจึงจะไ้ประโยชน์สูงสุดเพียงพอกอการดำรงชีวิตในภายหน้า

โปรแกรมการไช้บทบาทสมมุติ
ครั้งที่ 14

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม คอกไม้
จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบทพจนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม
 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง
สื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม เช่น คอกไม้ พวงมาลัย แจกัน
 โปว ริมบั้น

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนนำคอกไม้มาคนละ 1 คอก ให้นักเรียนพิจารณาคุณ
ชนิก สี กลิ่น และความแตกต่างของคอกไม้แต่ละชนิด
2. ครูให้นักเรียนนำคอกไม้ทั้งหมดมากองรวมกันไว้บนโต๊ะ ครูถาม
นักเรียนว่าคอกไม้เหล่านั้นคือ สวยงามและเหมาะสมแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ดีควร
ทำอย่างไร ให้นักเรียนเสนอแนะ เช่น นำทั้งหมดมาจัดใส่แจกัน จัดเขาขอ
ให้สวยงาม หรือนำไปร้อยเป็นมาลัย เป็นต้น
3. ให้นักเรียนลองทำตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม เสร็จแล้วให้เปรียบเทียบ
ระหว่างคอกไม้ที่วางอยู่เกาะกะบนโต๊ะกับผลงานที่ทำใหม่ จินใจดูเรียบร้อย
สวยงามกว่ากัน
4. ครูสรุปให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนมาจากครอบครัวต่าง ๆ กัน
เปรียบเสมือนคอกไม้หลายสี หลายพันธุ์ หลายคอก เมื่อมาอยู่รวมกันในโรงเรียน
จึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติเพื่อให้มีความสงบ
เรียบร้อยสวยงาม เปรียบเสมือนคอกไม้ที่ได้รับการจัดตกแต่งไว้ในแจกันหรือที่จัด
เป็นช่อและที่นำมาร้อยเป็นมาลัยแล้ว วินัยก็คือเชือกที่นำมาร้อยมาลัย หรือแจกัน
ซึ่งเป็นภาชนะรองรับให้คอกไม้อยู่รวมกันใคสวยงามนั่นเอง

5. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องวินัยในตนเองของนักเรียนหลังจากได้รับการฝึกโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ
6. ครูสรุปเพิ่มเติม
7. ครูกล่าวปิดการฝึกวินัยในตนเอง โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรรณทิพย์ พันทอง
วันเดือนปีเกิด	23 กันยายน พุทธศักราช 2506
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	66 หมู่ 8 ตำบลม่วงาม อำเภอมุขทริก จังหวัดอุบลราชธานี 34230 Tel. 371-025
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านโนนเลียง อำเภอมุขทริก จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2524 เตรียมอุดมศึกษา (แผนกธุรกิจ) จากโรงเรียนนารีอนุกุล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2528 กศ.บ. (การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2534 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีค่อวินัยในตนเอง
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุษทริก
 อำเภอบุษทริก จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ
 ของ
 พรรณทิพย์ พันทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
 ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

เมษายน 2534

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบท จำนวน 8 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 ใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง โปรแกรมการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและโปรแกรมการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test และ Mann - Whitney U Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวมและแต่ละคนสูงขึ้นหลังจากใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวมและแต่ละคนสูงขึ้นหลังจากใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทมีวินัยในตนเองโดยส่วนรวมสูงกว่านักเรียนที่ใ้รับการใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละคน

A COMPARISON OF ROLE-PLAYING WITH AND WITHOUT SCRIPT
ON SELF-DISCIPLINE OF PRATHOM SUKSA V STUDENT AT
BUNTHARIK SCHOOL IN AMPHOE BUNTHARIK --
CHANGWAT UBON RATCHATHANI

AN ABSTRACT

BY

PANTHIP PUENTONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

April 1991

The Purpose of this experimental research was to compare Role-Playing with and without Script on Self-discipline of Prathom Suksa V Students at Buntharik School in Amphoe Buntharik Changwat Ubon Ratchathani in the academic year of 1990. Sixteen students were randomly selected as the sample. They were randomly assigned for the first experimental group and the second experimental group, eight students for each. The first experimental group participated in Role-Playing with script, while the second experimental group participated in Role-Playing without script. The instruments used for collecting data were the Self-discipline questionnaire, the Role-Playing with script Program and the Role-Playing without script program. Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test and Mann - Whitney U Test were used to analyze the data.

The results of the study were as follows :

1. Self - discipline as a whole and each aspect of the first experimental group who participated in Role - Playing with script was significantly higher than before the experiment at .05 level.
2. Self - discipline as a whole and each aspect of the second experimental group who participated in Role - Playing without script was significantly higher than before the experiment at .05 level.

3. Self - discipline as a whole of the first experimental group who participated in Role - Playing with script was significantly higher than that of the second experimental group who participated in Role - Playing without script at .05 level ; but no significant difference for each aspect was found.